

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (šiesta komora)

z 27. septembra 2012*

„Hospodárska súťaž — Kartely — Holandský trh s bitúmenom určeným na výstavbu ciest — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES — Existencia a kvalifikácia dohody — Obmedzenie hospodárskej súťaže — Usmernenia o uplatniteľnosti článku 81 ES na dohody o horizontálnej spolupráci — Právo na obhajobu — Pokuta — Priťažujúce okolnosti — Úloha podnecovateľa a vodcu — Nespolupracovanie — Preskúmovacie právomoci Komisie — Právo na pomoc advokáta — Zneužitie právomoci — Stanovovanie výšky pokút — Dĺžka trvania porušenia — Neobmedzená právomoc“

Vo veci T-357/06,

Koninklijke Wegenvouw Stevin BV, so sídlom v Utrecht (Holandsko), v zastúpení: pôvodne E. Pijnacker Hordijk a Y. de Vries, neskôr E. Pijnacker Hordijk a X. Reintjes, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: A. Bouquet, A. Nijenhuis a F. Ronkes Agerbeek, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci pôvodne L. Gyselen, F. Tuytschaever a F. Wijckmans, neskôr L. Gyselen, advokáti,

žalovanej,

ktorej predmetom je v prvom rade návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2006) 4090 v konečnom znení z 13. septembra 2006 o konaní podľa článku 81 [ES] [vec COMP/F/38.456 – Bitúmen (Holandsko)] v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne, a subsidiárne návrh na zníženie pokuty, ktorá jej bola uložená uvedeným rozhodnutím,

VŠEOBECNÝ SÚD (šiesta komora),

v zložení: predseda M. Jaeger, sudcovia N. Wahl a S. Soldevila Fragoso (spravodajca),

tajomník: J. Plingers, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 26. mája 2011,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: holandčina.

Rozsudok

Skutkové okolnosti

I – Žalobkyňa

- 1 Koninklijke Volker Wessels Stevin je holandská stavebná skupina, ktorá združuje viac ako sto prevádzkových spoločností. Materská spoločnosť Koninklijke Volker Wessels Stevin NV (ďalej len „KVWS“) vykonáva činnosť v oblasti cestných stavieb prostredníctvom spoločnosti Volker Wessels Stevin Verkeersinfra BV a jej dcérskej spoločnosti Koninklijke Wegenbouw Stevin BV, žalobkyne, ktorá je poverená dojednaním a nákupom bitúmenu pre celú skupinu na výrobu asfaltu v Holandsku. Počas obdobia, keď dochádzalo k porušovaniu, mala KVWS prostredníctvom holdingových spoločností Volker Wessels Stevin Infra BV a Volker Wessels Stevin Verkeersinfra obchodný podiel v žalobkyni zodpovedajúci celému základnému imaniu.

II – Správne konanie

- 2 Listom z 20. júna 2002 informovala spoločnosť British Petroleum (ďalej len „BP“) Komisiu Európskych spoločenských súdov o údajnej existencii kartelu na trhu s bitúmenom určeným na výstavbu ciest v Holandsku a požiadala o oslobodenie od pokút v súlade s ustanoveniami oznámenia Komisie z 19. februára 2002 o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155, ďalej len „oznámenie o spolupráci“).
- 3 Komisia vykonala 1. októbra 2002 neohlásené kontroly, a to najmä v priestoroch žalobkyne. Počas tejto inšpekcie žalobkyňa najprv odmietla vpustiť úradníkov Komisie do budovy, pokiaľ neprídu jej externí právni poradcovia, a potom im bránila vo vstupe do kancelárie jedného z jej riaditeľov. Komisia preto požiadala o spoluprácu vnútroštátne orgány, aby mohla tieto kontroly vykonať. Úradníci Komisie spísali 3. októbra 2002 dve zápisnice týkajúce sa týchto incidentov, ktoré boli poskytnuté žalobkyni v rámci prístupu k spisu, ktorý Komisia povolila 19. októbra 2004.
- 4 Komisia zaslala 30. júna 2003 viacerým spoločnostiam vrátane žalobkyne žiadosti o informácie, pričom žalobkyňa na túto žiadosť odpovedala 12. septembra 2003. Dňa 10. februára 2004 Komisia zaslala ďalšiu žiadosť o informácie, na ktorú KVWS odpovedala 2. marca 2004.
- 5 Dňa 12. septembra 2003 podnik Kuwait Petroleum podal žiadosť o uplatnenie oznámenia o spolupráci, ku ktorej bolo pripojené vyhlásenie podniku. Spoločnosť Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV (ďalej len „SNV“) tiež podala takúto žiadosť 10. októbra 2003, ku ktorej bolo pripojené vyhlásenie podniku a vyhlásenie bývalého spolupracovníka na dôchodku. Podniky Total a Nynas vo svojich odpovediach na oznámenie o výhradách okrem iného požiadali, aby sa ich odpovede na žiadosti o informácie zohľadnili v rámci oznámenia o spolupráci.
- 6 Dňa 18. októbra 2004 Komisia začala konanie a prijala oznámenie o výhradách, ktoré bolo 19. októbra 2004 zaslané viacerým spoločnostiam vrátane KVWS, žalobkyne a Volker Wessels Stevin Infra.
- 7 Po vypočutí dotknutých spoločností 15. a 16. júna 2005 predložili Nynas 28. júna 2005 a Kuwait Petroleum 30. júna 2005 spresnenia, pokiaľ ide o určité vyhlásenia použité Komisiou v oznámení o výhradách, voči ktorým ostatné spoločnosti na výsluchu namietali, a tieto spresnenia boli zaslané všetkým účastníkom konania. Žalobkyňa reagovala na tieto dokumenty 26. augusta 2005. Dňa 28. júna 2005 tiež odpovedala na žiadosť o informácie, ktorá nadväzovala na otázku Komisie položenú ústne počas výsluchu, a táto odpoveď bola 24. mája 2006 zaslaná všetkým účastníkom konania. Dňa 25. januára 2006 Komisia odoslala všetkým účastníkom konania list, aby predložili spresnenia v súvislosti s časťou oznámenia o výhradách týkajúcou sa stanovenia cien, na ktorý žalobkyňa

odpovedala 16. februára 2006. Napokon 24. mája 2006 Komisia zaslala žalobkyni všetky časti odpovedí ostatných podnikov na oznámenie o výhradách, ktoré chcela použiť ako dôkaz proti nej, a žalobkyňa predložila svoje pripomienky k týmto dokumentom 12. júna 2006.

III – Napadnuté rozhodnutie

- 8 Komisia prijala 13. septembra 2006 rozhodnutie K(2006) 4090 v konečnom znení o konaní podľa článku 81 [ES] [vec COMP/F/38.456 – Bitúmen (Holandsko)] (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), ktorého zhrnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* 28. júla 2007 (Ú. v. EÚ L 196, s. 40) a ktoré bolo žalobkyni oznámené 25. septembra 2006.
- 9 Komisia uviedla, že spoločnosti, ktorým je napadnuté rozhodnutie určené, sa zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušení článku 81 ES, ktoré spočívalo v tom, že v uvedených obdobiach pravidelne spoločne stanovovali brutto cenu za predaj a nákup cestného bitúmenu v Holandsku, jednotnú zľavu z brutto ceny pre staviteľov ciest zúčastnených na karteli (ďalej len „významní staviteľia“ alebo „W5“) a menšiu maximálnu zľavu z brutto ceny pre ďalších staviteľov ciest (ďalej len „ostatní staviteľia“ alebo „malí staviteľia“).
- 10 Žalobkyni bola spoločne a nerozdielne s KVWS uložená pokuta vo výške 27,36 milióna eur za to, že sa tohto porušenia dopúšťala v období od 1. apríla 1994 do 15. apríla 2002.
- 11 Pokiaľ ide o výpočet výšky pokút, Komisia posúdila porušovanie vzhľadom na jeho povahu ako veľmi závažné, aj keď bol relevantný geografický trh obmedzený (odôvodnenie 316 napadnutého rozhodnutia).
- 12 Na účely zohľadnenia osobitného významu protiprávneho konania každého podniku zúčastneného na karteli a jeho skutočného dopadu na hospodársku súťaž Komisia dotknuté podniky rozlíšila podľa ich relatívneho významu na relevantnom trhu určeného ich trhovými podielmi a rozdelila ich do šiestich kategórií.
- 13 Na základe predchádzajúcich úvah Komisia stanovila v prípade žalobkyne východiskovú sumu na 9,5 milióna eur (odôvodnenie 322 napadnutého rozhodnutia). Domnievala sa, že nie je potrebné uplatniť na ňu násobný koeficient, ktorého účelom bolo zaručiť odstrašujúci účinok pokuty, vzhľadom na veľkosť a obrat skupiny Koninklijke Volker Wessels Stevin (odôvodnenie 323 napadnutého rozhodnutia).
- 14 Pokiaľ ide o dĺžku trvania porušenia, Komisia prijala názor, že žalobkyne sa dopustili dlhodobého porušenia, keďže trvalo viac ako päť rokov, a dospela k celkovej dĺžke trvania osem rokov, teda od 1. apríla 1994 do 15. apríla 2002, v dôsledku čoho zvýšila východiskovú sumu o 80 % (odôvodnenie 326 napadnutého rozhodnutia). Základná suma pokuty určená na základe závažnosti a dĺžky trvania porušenia tak bola v prípade žalobkyne stanovená na 17,1 milióna eur (odôvodnenie 335 napadnutého rozhodnutia).
- 15 Komisia uplatnila v prípade žalobkyne viaceré priťažujúce okolnosti. V prvom rade sa domnievala, že vzhľadom na to, že žalobkyňa je zodpovedná za odmietnutie spolupráce a pokusy o obštrukcie pri kontrole vykonávanej v jej priestoroch 1. októbra 2002, malo by sa na ňu uplatňovať 10 % zvýšenie základnej sumy pokuty (odôvodnenia 340 a 341 napadnutého rozhodnutia). V druhom rade sa domnievala, že žalobkyňa mala úlohu podnecovateľa a vodcu kartelu, čo bolo dôvodom na ďalšie zvýšenie základnej sumy pokuty o 50 % (odôvodnenia 342 až 349 napadnutého rozhodnutia).
- 16 Komisia okrem iného usúdila, že v prípade žalobkyne nebolo možné zohľadniť nijakú poľahčujúcu okolnosť (odôvodnenia 350 až 360 napadnutého rozhodnutia).

Konanie a návrhy účastníkov konania

- 17 Návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 5. decembra 2006 žalobkyňa podala žalobu, ktorou sa začalo toto konanie.
- 18 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd (šiesta komora) rozhodol o otvorení ústnej časti konania a v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania stanovených v článku 64 svojho rokovacieho poriadku vyzval účastníkov konania, aby predložili niektoré dokumenty, a položil im otázky. Účastníci konania týmto žiadosťiam vyhoveľi v stanovenej lehote.
- 19 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na otázky, ktoré im Všeobecný súd položil, boli vypočuté na pojednávaní 26. mája 2011.
- 20 Z dôvodu prekážky v pojednávaní u člena šiestej komory predseda Všeobecného súdu na základe článku 32 ods. 3 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu doplnil komoru.
- 21 Uznesením z 18. novembra 2011 Všeobecný súd (šiesta komora) v novom zložení opätovne otvoril ústnu časť konania a účastníkom konania oznámil, že budú vypočutí na novom pojednávaní.
- 22 Žalobkyňa a Komisia listami z 25 a 28. novembra 2011 oznámili Všeobecnému súdu, že sa vzdávajú práva byť opätovne vypočuté.
- 23 Predseda Všeobecného súdu v dôsledku toho rozhodol o skončení ústnej časti konania.
- 24 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:
- v prvom rade zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka,
 - subsidiárne zrušil článok 2 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa jej týka, a podstatne znížil výšku pokuty, ktorá jej bola uložená,
 - zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.
- 25 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:
- zamietol žalobu,
 - zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania.

Právny stav

- 26 Žalobkyňa sa v prvom rade domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia a subsidiárne sa domáha zrušenia alebo zníženia pokuty, ktorú jej Komisia uložila uvedeným rozhodnutím.

I – O návrhoch na zrušenie napadnutého rozhodnutia

A – Úvodné poznámky

- 27 Na podporu svojich návrhov, ktorých cieľom je zrušenie napadnutého rozhodnutia, žalobkyňa uvádza tri žalobné dôvody, z ktorých prvý je založený na nesprávnych skutkových posúdeniach, druhý na nesprávnych právnych posúdeniach pri vyhodnocovaní podmienok požadovaných na uplatnenie článku 81 ods. 1 ES a tretí na porušení podstatných formálnych náležitostí a práva na obhajobu, ktorých bola oprávnená domáhať sa.

1. Tvrdenia účastníkov konania

- 28 Žalobkyňa pripomína, že podľa ustálenej judikatúry Komisia musí na preukázanie existencie porušenia článku 81 ES predložiť presné a konzistentné dôkazy a že existencia pochybnosti súdu v tejto súvislosti musí byť na prospech podniku (rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501, bod 179, a z 27. septembra 2006, Dresdner Bank a i./Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, body 60 a 62). Domnieva sa, že Komisia v prejednávanej veci tieto zásady nedodrжала pri svojom posúdení existencie porušenia, ako aj pri kvalifikovaní povahy porušenia. Nesprávne totiž považovala za rovnocenné veľmi závažné porušenie, ktorého sa dopustili dodávatelia bitúmenu (ďalej len „dodávatelia“), ktoré spočívalo v karteli týkajúcom sa cien a rozdelenia trhu, a jednoduchý systém spoločného dojednávania uplatňovaný významnými staviteľmi, ktorého cieľom bolo len odpovedať na kartel dodávateľov a získať výhodnejšie nákupné podmienky. Na základe tohto nesprávneho posúdenia fungovania kartelu Komisia podľa nej priznala príliš veľký význam vyhláseniam dodávateľov a ignorovala dôkazné prostriedky napriek tomu, že boli uvedené v oznámení o výhradách, pričom niektoré pochádzali z rovnakého obdobia ako porušenie.
- 29 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

2. Posúdenie Všeobecným súdom

- 30 Najprv treba pripomenúť, že podľa ustanovení článku 2 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) a skoršej judikatúry (rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58, a z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 86) dôkazné bremeno v súvislosti s porušením článku 81 ods. 1 ES znáša orgán, ktorý ho vytýka, pričom je povinný predložiť jasné dôkazy, aby z právneho hľadiska dostatočne preukázal existenciu skutočností zakladajúcich porušenie. Súd Únie okrem iného spresnil, že existencia pochybnosti súdu v tejto súvislosti musí byť na prospech podniku, ktorému bolo určené rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continental/Komisia, 27/76, Zb. s. 207, bod 265), a preto súd v súlade so zásadou prezumpcie nevinny nemôže dospieť k záveru, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala predmetné porušenie, ak má v tejto súvislosti naďalej pochybnosti, osobitne v rámci konania o zrušenie rozhodnutia, ktorým bola uložená pokuta (rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, bod 177). Každý dôkaz predložený Komisiou však nemusí nevyhnutne zodpovedať týmto kritériám vo vzťahu ku každému bodu porušenia. Postačuje, ak tejto požiadavke zodpovedá pri celkovom posúdení súbor nepriamych dôkazov, o ktoré sa inštitúcia opiera (rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, bod 180). V rámci posúdenia tohto prvého žalobného dôvodu teda Všeobecnému súdu prislúcha, aby preskúmal, či mala Komisia dostatok dôkazov o existencii skutočností zakladajúcich porušenie článku 81 ods. 1 ES.
- 31 Súdny dvor okrem toho spresnil, že ak sa Komisii podarilo zhromaždiť listinné dôkazy preukazujúce vytýkané porušenie a tieto dôkazy sa javia dostatočné na preukázanie existencie dohody s protisúťažnou povahou, nie je potrebné skúmať, či obvinený podnik mal na uvedenej dohode obchodný záujem (rozsudok Súdneho dvora z 25. januára 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, C-403/04 P a C-405/04 P, Zb. s. I-729, bod 46). Ak Všeobecný súd dospeje k záveru, že Komisia preukázala existenciu dohody protisúťažnej povahy, nebude teda musieť odpovedať na tvrdenia týkajúce sa obchodného záujmu žalobkyne na karteli.
- 32 Žalobkyňa okrem iného tvrdí, že Komisia vo všeobecnosti priznala príliš veľký význam vyhláseniam dodávateľov a v dôsledku toho ignorovala určité dôkazné prostriedky. V tejto súvislosti treba spresniť, že Komisia nie je v napadnutom rozhodnutí povinná preveriť a odpovedať na každé tvrdenie

účastníkov konania predložené v správnom konaní, ale v súlade s článkom 253 ES jej prináleží jasne a jednoznačne vysvetliť svoje úvahy, aby zúčastnené osoby mohli pochopiť opodstatnenosť prijatého opatrenia a aby ho príslušný súd mohol preskúmať. Táto požiadavka odôvodnenia sa musí posudzovať v závislosti od okolností prípadu, najmä v závislosti od obsahu aktu, povahy uvádzaných dôvodov a záujmu, ktorý na jeho objasnení môžu mať osoby, ktorým je akt určený, alebo iné osoby, ktorých sa akt priamo a osobne týka. Nevyžaduje sa, aby odôvodnenie presne uvádzalo všetky relevantné skutkové a právne okolnosti, keďže otázka, či odôvodnenie aktu spĺňa požiadavky článku 253 ES, sa má posudzovať nielen s ohľadom na jeho znenie, ale aj na jeho kontext a na všetky právne predpisy upravujúce dotknutú oblasť (rozsudky Súdneho dvora z 13. marca 1985, Holandsko a Leeuwarder Papierwarenfabriek/Komisia, 296/82 a 318/82, Zb. s. 809, bod 19; z 29. februára 1996, Belgicko/Komisia, C-56/93, Zb. s. I-723, bod 86, a z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, bod 63).

B – Nesprávne skutkové posúdenia

33 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala zo šiestich nesprávnych skutkových posúdení.

1. O prvom nesprávnom skutkovom posúdení, založenom na nepochopení protichodnosti záujmov dodávateľov a významných staviteľov

a) Tvrdenia účastníkov konania

34 Žalobkyňa zdôrazňuje, že dodávatelia a významní stavitelia mali diametrálne odlišné záujmy, keďže tí prví sa snažili o zvýšenie predajných cien a rozdelenie si zákazníkov, pričom sa snažili zabezpečiť si spoluprácu tých druhých. Domnieva sa, že Komisia nepreukázala, že významní stavitelia sledovali rovnaký cieľ ako dodávatelia. Pripomína, že viacero dôkazných prostriedkov, vrátane internej poznámky SNV zo 6. februára 1995, umožňovalo preukázať, že kartel v osemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia vytvorili len dodávatelia a že sa na ňom podieľali všetci dodávatelia, a že Komisia tieto dôkazy nezohľadnila. Domnieva sa tiež, že iné dôkazy umožňujú potvrdenie, že kartel vytvorený dodávateľmi bol podnetom na spoluprácu medzi významnými staviteľmi, čo Komisia okrem iného nespochybnila. Naproti tomu spresňuje, že spolupráca medzi významnými staviteľmi sa začala až v prvej polovici deväťdesiatych rokov, čím sa významným spôsobom reorganizovala výroba asfaltu v Holandsku, čo vyvolalo podstatné zníženie počtu obalovacích stredísk a vytvorenie stredísk v spoluvlastníctve viacerých významných staviteľov. Koordinačné stretnutia s dodávateľmi boli tiež povinným dôsledkom zmeny právnej úpravy v Holandsku, ktorá v roku 1990 viedla k zavedeniu pravidiel o osvedčení o pôvode, ktoré museli získať dodávatelia, do knihy povinností pri výstavbe ciest.

35 Komisii okrem toho vytyka, že s cieľom posilniť svoju teóriu o existencii dvojstranného kartelu medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi zanechala pokračovanie vo vyšetrovaní dohôd týkajúcich sa rozdelenia zákaziek uzatvorených medzi dodávateľmi, hoci oznámenie o výhradách obsahovalo v tejto súvislosti množstvo nepriamych dôkazov a sama získala množstvo dôkazných prostriedkov, ktoré to potvrdzovali. Komisia podľa nej tiež ignorovala viacero nepriamych dôkazov o výmene dôverných informácií medzi dodávateľmi týkajúcich sa využívania výrobných kapacít, klientov a cien, ako aj existencie kartelov medzi týmito dodávateľmi v iných európskych štátoch. Napokon zdôrazňuje, že významní stavitelia nikdy neorganizovali dohody o spolupráci pri nákupe iných prvotných surovín.

36 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

37 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia nezohľadnila dôkazy, ktoré umožňovali preukázať, že kartel v osemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia vytvorili len dodávatelia, pričom významní stavitelia sa stali jeho súčasťou len v reakcii na to a až v prvej polovici deväťdesiatych rokov. Odvoláva sa najmä na

internú správu SNV zo 6. februára 1995, ktorú Komisia zabavila pri vyšetrovaní a založila do spisu správneho konania. Treba konštatovať, že z tohto dokumentu vyplýva, že zamestnanec SNV vypracoval zhrnutie týkajúce sa trhu s cestným stavitelstvom v Holandsku, v ktorom opisuje situáciu nadbytočnej kapacity na trhu a „počiatky kartelu“ od roku 1980. Spomína tiež vytvorenie „Nabit“, profesijnej organizácie podnikov zaoberajúcich sa bitúmenom, v roku 1980, obdobie nestability cien bitúmenu, následne zavedenie projektu „Star“, kartelu zloženého z piatich hlavných cestných staviteľov a hlavných dodávateľov, ktorý sa údajne skončil v roku 1993, a nakoniec skutočnosť, že významní stavitelia vyžadovali v roku 1995 vyššiu stabilitu cien, aby sa objemy a rozdelenie zákaziek dostali približne na úroveň roka 1993. Dokument vo svojich záveroch zdôrazňuje časť zodpovednosti za vytvorenie určitých dohôd tak na strane orgánov verejnej moci, ako aj na strane významných staviteľov a dodávateľov. Tento dokument však sám osebe neumožňuje jasne určiť, či pred rokom 1994 existoval kartel, ani to, či dodávatelia vnútili kartel významným staviteľom.

- 38 Okrem toho treba rovnako zohľadniť ostatné dôkazné prostriedky uvedené v napadnutom rozhodnutí. V inej internej správe z 9. februára 1995, ktorú Komisia tiež zabavila pri vyšetrovaní a založila do spisu správneho konania, dvaja zamestnanci SNV vysvetľujú situáciu na holandskom trhu s cestným stavitelstvom a zdôrazňujú najmä existenciu dohôd o cenách a zákazkách medzi významnými staviteľmi, ktorí majú podľa nich výhodu osobitnej zľavy, a dodávateľmi v neprospech obstarávateľov a ostatných staviteľov. Títo zamestnanci označujú túto situáciu za „spoluprácu dvoch kartelov“ a sú si vedomí, že hrozí sankcia Komisie. Uvádzajú, že SNV sa pokúšala ukončiť túto situáciu od roku 1992, ale nepodarilo sa jej to, a skúmajú možnosti vývoja situácie a riziká s tým spojené (zachovanie spolupráce a čiastočné alebo úplné ukončenie spolupráce). Tento dokument potvrdzuje dvojstrannú povahu kartelu a naopak vyvracia teóriu žalobkyne, že kartel existoval do roku 1994 výlučne na strane dodávateľov, ktorí ho vnútili významným staviteľom. Navyše interné zhrnutie Wintershall AG, výrobcu cestného bitúmenu, ktorému bolo určené napadnutého rozhodnutie ukladajúce pokutu 11,625 milióna eur, z 20. februára 1992, ktoré Komisia zabavila pri vyšetrovaní a založila do spisu správneho konania, uvádza kontakty medzi SNV a žalobkyňou, pričom žalobkyňa žiadala SNV, aby ako „marketleader“ navrhla spoluprácu medzi dodávateľmi a W5 zodpovedajúcu nákupnému monopolu. Dokument uvádza, že Wintershall počas návštevy žalobkyne v jej priestoroch 18. februára 1992 žalobkyňi oznámila, že tento krok je problematický z hľadiska kartelového práva. Žalobkyňa sa pokúšala spochybniť hodnovernosť tohto dokumentu tým, že uviedla, že so spoločnosťou Wintershall udržiavala len málo obchodných kontaktov a že je ťažko uveriteľné, že by svojmu sprostredkovateľovi zaslala takú dôvernú informáciu. Zdá sa však málo pravdepodobné, že by Wintershall úmyselne zapísala chybnú informáciu do výsostne internej zápisnice z roku 1992. V každom prípade samotná okolnosť, že žalobkyňa udržiavala so spoločnosťou Wintershall len málo obchodných kontaktov, aj keby sa preukázala, nemôže stačiť na spochybnenie dôkaznej hodnoty tohto dokumentu.
- 39 Všeobecný súd preto usudzuje, že viacero zhodujúcich sa dokumentov pochádzajúcich z rovnakého obdobia ako porušenie alebo datovaných do obdobia predchádzajúceho porušeniu umožňovalo Komisii dospieť k záveru, že kartel nevychádzal zo skoršieho kartelu vytvoreného dodávateľmi a že dodávatelia ho nevnútili významným staviteľom.
- 40 Žalobkyňa navyše vytýka Komisii, že napriek mnohým nepriamym dôkazom uvedeným v oznámení o výhradách zanechala pokračovanie vo vyšetrovaní dohôd týkajúcich sa rozdelenia zákaziek, ktoré údajne uzatvorili dodávatelia v Holandsku, pravidelnej výmeny dôverných informácií medzi dodávateľmi v súvislosti s využívaním výrobných kapacít, klientmi a cenami, a existencie kartelov v iných európskych štátoch vytvorených týmito dodávateľmi.
- 41 Najprv treba zdôrazniť, že jednak existencia prípadných iných kartelov dodávateľov nie je nezlučiteľná s teóriou existencie dvojstranného kartelu medzi dodávateľmi a W5, a jednak Komisia nevyklúčila, že významní stavitelia sa s dodávateľmi podieľali aj na iných dohodách (body 174 a 175 oznámenia o výhradách).

- 42 Okrem iného Komisii nemožno v rámci tejto žaloby vytýkať, že do napadnutého rozhodnutia nezahrnula prípadné iné dohody. Takéto tvrdenie, aj keby bolo dôvodné, nemá vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.
- 43 V každom prípade treba pripomenúť predbežnú povahu oznámenia o výhradách, keďže úloha tohto dokumentu, ako ju definujú nariadenia Únie, spočíva v poskytnutí nevyhnutných skutočností podnikom, aby mohli predtým, ako Komisia prijme konečné rozhodnutie, účinne uplatniť svoju obranu (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, *Mo och Domsjö/Komisia*, T-352/94, Zb. s. II-1989, bod 63; *Cascades/Komisia*, T-308/94, Zb. s. II-925, bod 42, a z 28. februára 2002, *Compagnie générale maritime a i./Komisia*, T-86/95, Zb. s. II-1011, bod 442). Hoci teda Komisia musí prijať konečné rozhodnutie založené len na námietkach, ku ktorým účastníci konania mohli predložiť svoje pripomienky (článok 27 ods. 1 nariadenia č. 1/2003), nie je povinná zopakovať všetky okolnosti uvedené v oznámení o výhradách, najmä ak sa tieto okolnosti ukázali nedostatočné. Rozhodnutie preto nevyhnutne nemusí byť presnou kópiou oznámenia o výhradách (rozsudok Súdneho dvora z 29. októbra 1980, *van Landewyck a i./Komisia*, 209/78 až 215/78 a 218/78, Zb. s. 3125, bod 68).
- 44 Pokiaľ ide o tvrdenia žalobkyne, že vytvorenie kartelu významnými staviteľmi v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia bolo reakciou na reorganizovanie trhu s asfaltom holandskými orgánmi verejnej moci (zavedenie osvedčenia o pôvode do knihy povinností pre zákazky na výstavbu ciest, čo sťažovalo akúkoľvek zmenu dodávateľa počas kalendárneho roka, zníženie počtu obalovacích stredísk a vznik stredísk v spoluvlastníctve viacerých významných staviteľov), treba zdôrazniť, že žalobkyňa neuviedla dôvod, prečo tieto zmeny vnútroštátnej právnej úpravy podľa nej viedli W5 k vytvoreniu kartelu. Podľa judikatúry však v prípade, ak neexistuje záväzné ustanovenie právnej úpravy ukladajúce protisúťažné správanie, Komisia môže dospieť k záveru o neexistencii nezávislosti príslušných prevádzkovateľov len vtedy, ak sa na základe objektívnych, relevantných a zhodujúcich sa nepriamych dôkazov javí, že toto správanie im jednostranne uložili vnútroštátne orgány prostredníctvom vykonávania neodolateľných tlakov, akými sú hrozba prijatia opatrení štátu, ktoré im môžu spôsobiť značné škody (rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. decembra 2003, *Minoan Lines/Komisia*, T-66/99, Zb. s. II-5515, body 176 až 179). V prejednávanej veci žalobkyňa nepredložila dôkazy umožňujúce usúdiť, že správanie, ktoré sa jej vytýkalo, vychádzalo z holandskej vnútroštátnej právnej úpravy.
- 45 Napokon okolnosť, že významní stavitelia nikdy neorganizovali dohody o spolupráci pri nákupe iných prvotných surovín, aj keby sa preukázala, nemá nijaký vplyv na existenciu tohto porušenia.
- 46 Treba preto dospieť k záveru, že Komisia nevychádzala z nesprávneho posúdenia záujmov dodávateľov a záujmov významných staviteľov.

2. O druhom nesprávnom skutkovom posúdení, týkajúcom sa obsahu dohôd medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 47 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia nesprávne posúdila obsah dohôd uzatvorených medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi. Po prvé dodávatelia boli podľa nej vždy jedinými osobami, ktoré stáli za zvýšením brutto ceny cestného bitúmenu v Holandsku (ďalej len „brutto cena“), keďže významným staviteľom sa podarilo spochybníť zvýšenie oznámené dodávateľmi len raz, a to v marci 2000. Z mnohých dokumentov v spise, najmä z vyhlásení spoločností Kuwait Petroleum a Nynas, dodávateľov bitúmenu, ktorým bolo určené napadnuté rozhodnutie ukladajúce im pokuty vo výške 16,632 a 13,5 milióna eur, podľa nej vyplýva, že len dodávatelia vždy preberali iniciatívu zvyšovania cien a zvolávali významných staviteľov, aby im ho vnútili. Po druhé osobitná zľava, ktorú dodávatelia poskytli W5, sa považovala za opodstatnenú z obchodného hľadiska vzhľadom na množstvo bitúmenu nakupovaného týmito spoločnosťami a predstavovala len východiskový bod na individuálne rokovania vedené každým zo staviteľov a z dodávateľov. Po tretie žalobkyňa pripomína, že množstvo dokumentov v spise

správneho konania umožňuje konštatovať, že malí stavitelia sa v rokovaní s dodávateľmi správali rovnako ako ich väčší konkurenti, keďže vyžadovali poskytnutie nižších cien, a že W5 pochybovala, že dodávatelia im poskytnú výraznejšiu zľavu. Reakciou W5, keď sa v roku 2000 dozvedela, že malí stavitelia dostali rovnakú zľavu ako oni, bolo individuálne alebo spoločne (tak to však bolo len v jedinom prípade) žiadať od dodávateľov ešte výraznejšiu zľavu. V každom prípade žalobkyňa tvrdí, že W5 nemala nijaký prostriedok na kontrolu toho, ako dodávatelia dodržiavajú svoj záväzok, ani na ich sankcionovanie, ak malým staviteľom poskytli výraznejšie zľavy. Po štvrté žalobkyňa zdôrazňuje, že Komisia vytvára klamlivý dojem, že zľava poskytnutá W5 bola zakaždým vyššia, hoci v roku 2002 sa vrátila na úroveň roka 1994, a že naproti tomu zvýšenie brutto ceny bolo počas obdobia, keď dochádzalo k porušovaniu, trvalé.

48 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

49 Pokiaľ ide po prvé o tvrdenie, že viaceré dokumenty umožňujú dospieť k záveru, že dodávatelia boli jedinými osobami, od ktorých pochádzalo zvýšenie brutto ceny, a že zľava poskytnutá W5 závisela výlučne od nakúpených množstiev, keďže významní stavitelia mohli túto zľavu okrem iného prerokovať individuálne s každým dodávateľom, rovnako ako to robili malí dodávatelia, treba zdôrazniť potrebu zohľadniť dohody uzatvorené medzi W5 a dodávateľmi z celkového hľadiska, keďže tieto dohody sa týkali súčasne brutto ceny, najnižšej zľavy poskytnutej W5 aj najvyššej zľavy vzťahujúcej sa na malých staviteľov.

50 V prvom rade viaceré dokumenty citované v napadnutom rozhodnutí potvrdzujú záver o dohodách medzi dvomi stranami o brutto cene, pričom tieto ceny neboli stanovené jednostranne dodávateľmi a vnútené významným staviteľom, ako to tvrdí žalobkyňa. V správe spoločnosti Hollandsche Beton Groep (ďalej len „HBG“) z 8. júla 1994, holandskej cestnej staviteľky a osoby, ktorej bolo určené napadnuté rozhodnutie ukladajúce jej pokutu 7,2 milióna eur, sa uvádzajú dohody medzi W5 a ropnými spoločnosťami o brutto cene až do 1. januára 1995 (odôvodnenie 94 napadnutého rozhodnutia). Okrem toho interná správa SNV z 9. februára 1995 tiež uvádza dohody o brutto cene uzatvorené medzi W5 a dodávateľmi (odôvodnenie 89 napadnutého rozhodnutia). Rovnako správa SNV zo 14. júla 2000 uvádza kolektívne dohody o brutto cene uzatvorené medzi dodávateľmi a W5 v roku 1995 (odôvodnenie 90 napadnutého rozhodnutia). Navyše poznámky žalobkyne týkajúce sa stretnutí 12. marca a 14. septembra 1999 uvádzajú výsledky týchto koordinácií, pokiaľ ide o brutto cenu a zľavu poskytnutú W5 (odôvodnenia 104 a 106 napadnutého rozhodnutia). Správy HBG z rokov 1999 a 2000 odkazujú tiež na dohody o zvyšovaní cien a kompenzáciách a na nesúhlas W5 s návrhom dodávateľov na zvýšenie cien od 1. apríla 2000 (odôvodnenia 107 a 110 napadnutého rozhodnutia). Správy HBG a žalobkyne odkazujú okrem iného na stretnutie z 1. marca 2001, na ktorom dodávatelia chceli znížiť brutto ceny, zatiaľ čo W5 uprednostňovala ponechanie platnej brutto ceny (odôvodnenia 115 a 116 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa napokon vo svojej odpovedi z 12. septembra 2003 na žiadosť Komisie o informácie, ako aj vo svojej odpovedi z 20. mája 2005 na oznámenie o výhradách pripustila, že dodávatelia a W5 uzatvárali dohody podľa návrhov brutto ceny predložených dodávateľmi (odôvodnenie 97 napadnutého rozhodnutia).

51 Vyhlásenia Kuwait Petroleum z 12. septembra, 1. októbra a 9. októbra 2003 a Nynas z 2. októbra 2003 (odôvodnenie 70 napadnutého rozhodnutia), ktoré žalobkyňa cituje, neumožňujú spochybniť záver, že brutto cena nebola jednostranne stanovená dodávateľmi a vnútená významným staviteľom. Tieto vyhlásenia totiž umožňujú dospieť iba k záveru o existencii prípravných stretnutí medzi dodávateľmi, na ktorých títo dodávatelia schvaľovali cenové návrhy, ktoré boli na stretnutiach kartelu predkladané významným staviteľom.

- 52 V druhom rade napadnuté rozhodnutie sa odvoláva na množstvo dokumentov, ktoré preukazujú, že rokovania medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi sa týkali tiež zľavy poskytnutej W5 a najvyššej zľavy poskytnutej iným staviteľom ciest. Je to tak napríklad v prípade odpovede žalobkyne z 12. septembra 2003 na žiadosť Komisie o informácie, v ktorej žalobkyňa uviedla, že rozhovory medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi sa týkali súčasne „cenníkov“ aj „štandardných zliav“ (odôvodnenie 72 napadnutého rozhodnutia). Takisto interná správa HBG z 28. marca 1994 uvádza štandardnú cenu, zľavu poskytnutú W5 a najvyššiu zľavu poskytnutú iným staviteľom (odôvodnenie 93 napadnutého rozhodnutia). Interná správa HBG z 24. februára 1994 tiež preukazuje dôležitosť, akú významní stavitelia pripisovali získaniu zľavy, ktorá nebola poskytnutá malým staviteľom, a vyhnutie sa tomu, aby sa zľava uplatňovala na všetkých staviteľov (odôvodnenie 95 napadnutého rozhodnutia). Navyše interné zhrnutie HBG zo 14. septembra 1999 obsahuje zhrnutie dohôd o „zvyšovaní a kompenzáciách“ z roku 1999 uzatvorených medzi W5 a dodávateľmi (odôvodnenie 107 napadnutého rozhodnutia). Odpoveď Kuwait Petroleum zo 16. septembra 2003 na žiadosť Komisie o informácie tiež uvádza, že koordinačné stretnutie z 27. marca 1998 umožnilo zaoberať sa brutto cenou a zľavami (odôvodnenie 103 napadnutého rozhodnutia). Interná správa žalobkyne týkajúca sa stretnutia z 12. marca 1999 uvádza aj brutto cenu a zľavu dohodnutú pre W5 (odôvodnenie 104 napadnutého rozhodnutia). Správy HBG a žalobkyne sa okrem iného odvolávajú na stretnutie 1. marca 2001, pričom spresňujú dohodnutú brutto cenu, zľavu poskytnutú W5 a zľavu poskytnutú iným staviteľom (odôvodnenie 116 napadnutého rozhodnutia). Interná správa žalobkyne z 23. mája 2001, potvrdená jej odpoveďou z 12. septembra 2003 na žiadosť o informácie, takisto uvádza brutto cenu a zľavu poskytnutú W5 (odôvodnenie 119 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách citovala jedného zo svojich zamestnancov a tiež uviedla, že „zvýšenia štandardných cien nepredstavovali problém, keďže po nich nasledovali zľavy“ (odôvodnenie 149 napadnutého rozhodnutia). Nakoniec analýza SNV z 9. februára 1995 uvádza dôležitosť, akú malo pre W5 to, aby dostala výraznejšiu zľavu, ako bola tá, ktorá bola poskytnutá malým staviteľom (odôvodnenie 153 napadnutého rozhodnutia).
- 53 Tieto rozličné dôkazy umožňujú dospieť k záveru, že dohody uzatvorené medzi významnými staviteľmi a dodávateľmi sa týkali súčasne brutto ceny aj osobitnej zľavy poskytnutej W5. Okolnosť, že počas rokovaní sa medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi mohli objaviť rozdielne predstavy a konflikty, pokiaľ ide o tieto ceny a zľavy, aj keby sa preukázala, nepostačuje na preukázanie tvrdenia žalobkyne, že dodávatelia vnucovali W5 zvyšovanie brutto ceny.
- 54 Pokiaľ ide po druhé o tvrdenie žalobkyne, že zľava, ktorá bola poskytnutá W5, bola obchodne opodstatnená vzhľadom na nakupované množstvá, treba preskúmať množstvá nakúpené individuálne každým z členov W5, a nie celkové množstvo nakúpené všetkými jej členmi. Z napadnutého rozhodnutia tiež vyplýva, že malí stavitelia nemali výhodu rovnakej zľavy ako členovia W5 napriek tomu, že individuálne niekedy nakúpili väčšie množstvá bitúmenu ako členovia W5. Vo vyhlásení z 12. júla 2002 zamestnanec BP uviedol, že dodávatelia často nedodržiavali dohody uzatvorené s W5 a určitým malým staviteľom, ktorí od nich kupovali väčšie množstvá bitúmenu, poskytovali výraznejšie zľavy. Komisia na toto tvrdenie okrem iného už odpovedala v odôvodnení 157 napadnutého rozhodnutia, pričom zdôraznila jednak, že samotní významní stavitelia uznali, že vo všeobecnosti dojednávajú ďalšiu zľavu v závislosti od množstiev nakúpených individuálne, a jednak, že existencia mechanizmu sankcií v prípade, ak sa malým staviteľom poskytla vyššia zľava ako tá, ktorá bola uvedená v dohodách (a to aj v prípade, že bol tento mechanizmus, ako tvrdí žalobkyňa, použitý iba raz), predstavovala dodatočný nepriamy dôkaz o tom, že zľava poskytnutá W5 nebola proporcionálna k nakupovaným množstvám. Z interného dokumentu HBG z 23. decembra 1999 okrem toho vyplýva, že zľava poskytnutá W5 na koordinačných stretnutiach je odôvodnená „vzhľadom na celkové množstvá a výhodu oproti tým, ktorý sa nezúčastň[ovali] na systéme“ (odôvodnenie 108 napadnutého rozhodnutia). Tieto rozličné dôkazy, ako aj dôležitosť, ktorú W5 pripisovala úrovni svojich zliav na stretnutiach kartelu (pozri bod 52 vyššie), umožňujú dospieť k záveru, že žalobkyňa nepreukázala, že zľava poskytnutá W5 závisela od nakúpených množstiev.

- 55 Po tretie treba spresniť, že žalobkyňa sa nemôže odvolávať na okolnosť, že malí stavitelia sa vo svojich rokovaniach s dodávateľmi správali rovnako ako ich väčší konkurenti, keď vyžadovali poskytnutie nižších cien, pretože z hľadiska práva hospodárskej súťaže je situácia podniku, ktorý individuálne jedná s dodávateľom o svojich cenách, odlišná od situácie podnikov, ktoré konajú spoločne.
- 56 Navyše, pokiaľ ide tvrdenie žalobkyne, že W5 nemala nijaký prostriedok na kontrolu toho, ako dodávatelia dodržiavajú svoje záväzky, treba uviesť, že viacero zhodujúcich sa dôkazov umožňuje dospieť k záveru, že W5 zaviedla mechanizmus sankcií pre prípad, že dodávatelia poskytnú malým staviteľom vyššiu zľavu než tú, ktorá bola stanovená (pozri tiež body 94 až 96 nižšie). Z napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva, že Komisia vychádzala z viacerých zhodujúcich sa dôkazov, ktoré uvádzajú individuálne alebo, prinajmenšom v jednom prípade, kolektívne finančné sankcie W5 vo vzťahu k dodávateľom poskytujúcim malým staviteľom výraznejšie zľavy, ako aj zmeny dodávateľa v prípade zistenia takejto zľavy (odôvodnenia 82 až 86 napadnutého rozhodnutia). V internom zhrnutí Wintershall zo 4. marca 1996 týkajúcom sa návštevy stavebnej spoločnosti Heijmans NV sú teda uvedené sankcie za rok 1995 (odôvodnenie 82 napadnutého rozhodnutia). Rovnako zhrnutie HBG týkajúce sa koordinačného stretnutia zo 14. septembra 1999 referuje o vyšetrení výraznej zľavy poskytnutej dvom malým staviteľom (odôvodnenie 83 napadnutého rozhodnutia). Pokiaľ ide o rok 2000, samotná žalobkyňa aj BP uvádzajú pokutu uloženú dodávateľom spoločne v súvislosti so zistením zľavy poskytnutej malému staviteľovi Krekel (odôvodnenie 84 napadnutého rozhodnutia). Kuwait Petroleum a BP vo svojich vyhláseniach takisto potvrdili mechanizmus sankcií v prípade zistenia poskytnutia veľmi výraznej zľavy malému staviteľovi (odôvodnenia 85 a 86 napadnutého rozhodnutia). V internej správe SNV z 9. februára 1995 sa tiež uvádza hrozba zníženia objednávok bitúmenu v prípade konkurenčných ponúk predložených staviteľom, ktorí neboli členmi W5 (odôvodnenie 86 napadnutého rozhodnutia). Nakoniec v dokumente týkajúcom sa koordinačného stretnutia zo 4. mája 2001 žalobkyňa tiež uvádza pokutu, ktorá bola uložená spoločnosti Nynas za jej cenovú politiku (odôvodnenie 117 napadnutého rozhodnutia), čo potvrdila Kuwait Petroleum vo svojom vyhlásení z 12. septembra 2003 (odôvodnenie 118 napadnutého rozhodnutia).
- 57 Pokiaľ ide po štvrté o tvrdenie žalobkyne, že počas obdobia, keď dochádzalo k porušovaniu, sa cena bitúmenu sústavne zvyšovala, zatiaľ čo zľava poskytnutá W5 sa v roku 2002 nachádzala na úrovni roka 1994, je vecne nepodložené. Z prílohy 1 napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva, že brutto cena bola v rokoch 1994 až 2002 veľmi kolísavá a nezvyšovala sa systematicky, ale pravidelne prichádzali aj zníženia. Pokiaľ ide o vývoj osobitnej zľavy poskytnutej W5, z dokumentov uvedených v odôvodneniach 93 až 125 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že táto zľava vo všeobecnosti sledovala zníženia brutto ceny a priebežne sa tak zvyšovala počas obdobia rokov 1998 – 2000, až kým sa v roku 2002 nedostala na úroveň blízku tej v roku 1994 [60 holandských guldenov (NGL) v roku 2002, 50 NGL v roku 1994]. Žalobkyňa preto nemôže tvrdiť, že zľava poskytnutá W5 sa stala proporcionálne menej výraznou ako zvýšenie brutto ceny.
- 58 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho posúdenia týkajúceho sa obsahu dohôd medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi a že toto druhé tvrdenie treba zamietnuť.

3. O treťom nesprávnom skutkovom posúdení, založenom na nesprávnom vyhodnotení záujmu významných staviteľov na karteli

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 59 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho posúdenia záujmu W5 na karteli. V napadnutom rozhodnutí tak Komisia na jednej strane opustila teóriu uvedenú v oznámení o výhradách, že W5 mala záujem na zachovaní umelo vysokej brutto ceny, a na druhej strane predložila novú teóriu. Podľa Komisie, ktorá vychádzala zo správy SNV zo 6. februára 1995, mali členovia W5 záujem na tom, aby sa cena bitúmenu súčasne podstatne zvyšovala, aby sa v dôsledku toho zvyšoval

index stanovený neziskovou organizáciou poverenou uverejňovaním cien cestného bitúmenu, ale výhodu mali aj zo zníženia cien bitúmenu, ak bolo toto zníženie postupné a rozložené na dlhšie obdobie. Takéto zníženie totiž nespôsobovalo pokles predmetného indexu a umožňovalo im nepreniesť toto zníženie na obstarávateľov. Žalobkyňa tvrdí, že podrobne nepozná spôsob určovania tohto indexu, uvádza však, že vie, že tento index sa prehodnocuje mesačne na základe údajov týkajúcich sa všetkých nákupných cien, zbieraných priamo organizáciou poverenou jeho určovaním a individuálne od určitého počtu obalovacích stredísk, a konštatuje, že skutočný vývoj tohto indexu neumožňuje podporiť teóriu Komisie. Uvádza tiež, že významní stavitelia na stretnutí z 12. apríla 2000 nenamietali proti zníženiu brutto ceny bitúmenu, ale že v súvislosti s ich pokusom nepokračovať v koordinačných stretnutiach s dodávateľmi im títo dodávatelia hrozili znížením brutto ceny a zároveň aj zľavy, ktorá im bola poskytnutá, proti čomu namietali. Rovnaká situácia sa okrem iného zopakovala v marci 2001. Navyše zdôrazňuje, že zvýšenie ceny, ktoré nastane počas sezóny cestných stavieb, predstavuje pre staviteľa len nepríjemnosť, lebo iba 5 % zmlúv o dielo obsahuje klauzulu o odškodnení spojenom s vývojom cien prvotných surovín. Okrem toho spresňuje, že občas bolo možné, aby v prípade neexistencie osobitnej klauzuly staviteľ preniesol toto zvýšenie ceny bitúmenu, ale túto možnosť majú všetci stavitelia vrátane malých staviteľov. Napokon uvádza, že zvyšovanie ceny, ktoré nastane na začiatku sezóny cestných stavieb, sa mohlo preniesť ľahšie, a preto mali všetci stavitelia záujem na cenovej stabilite počas tejto sezóny, hoci dodávatelia vždy chceli zvýšiť svoje ceny.

60 Komisia odmieta všetky tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

61 Súd Únie už rozhodol, že účastníci toho istého kartelu môžu mať hospodárske záujmy, ktoré sa dopĺňajú (rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2006, FNCBV a i./Komisia, T-217/03 a T-245/03, Zb. s. II-4987, bod 322). V prejednávanej veci Komisia dospela k záveru, že tak dodávatelia, ako aj W5 mali spoločný záujem na existencii dohôd o brutto cene a zľavách, ktorých dôsledkom bolo obmedzenie hospodárskej súťaže dodávateľmi a významnými staviteľmi. Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho posúdenia cieľa W5, ktorým nebolo poškodzovať konečného spotrebiteľa, ale obmedziť účinky zvyšovania cien vnúteného dodávateľmi.

62 Najprv treba v súlade s bodom 31 vyššie pripomenúť, že ak sa Komisii podarilo zhromaždiť listinné dôkazy preukazujúce vytýkané porušenie a tieto dôkazy sa javia dostatočné na preukázanie existencie dohody s protisúťažnou povahou, nie je potrebné skúmať, či mal obvinený podnik na uvedenej dohode obchodný záujem (rozsudok Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 46). Všeobecný súd preto preskúma otázku nesprávneho posúdenia cieľa W5 iba subsidiárne.

63 Na úvod treba stručne pripomenúť fungovanie Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW, Ústav pre reguláciu a výskum v oblasti stavebného a dopravného inžinierstva), neziskovej organizácie, ktorá bola poverená najmä mesačným uverejňovaním cien cestného bitúmenu od sedemdesiatych rokov dvadsiateho storočia (odôvodnenia 25 a 26 napadnutého rozhodnutia), na základe skutočností, na ktorých sa účastníci konania zhodujú.

64 Uverejňovanie cien cestného bitúmenu prostredníctvom CROW sa až do 1. novembra 1995 uskutočňovalo po porade s výrobcami asfaltu. Po tomto dátume robil výpočet vládny orgán CBS (ústredný štatistický úrad) na základe prieskumu trhu zahŕňajúceho viacero obalovacích stredísk, t. j. pred uplatnením prípadnej zľavy staviteľom, a tento index cien uverejňovaný CROW (ďalej len „index CROW“) slúžil ako referencia pre dlhodobé zákazky na výstavby ciest obsahujúce klauzulu o riadení rizík. Pri týchto zákazkách boli totiž obstarávatelia v prípade zvýšenia indexu CROW nad určitú úroveň povinní odškodniť staviteľov. Naopak v prípade zníženia indexu CROW pod určitú úroveň museli stavitelia odškodniť obstarávateľov. Z toho vyplýva, že stavitelia teda neboli

znevýhodnení zvýšením cien, ak sa tieto ceny zvýšili súčasne, čím tiež zvýšili index CROW. Naproti tomu stavitelia nemali záujem na znížení cien, ktoré, ak spôsobilo zníženie indexu CROW, ich zaväzovalo, aby svojim zmluvným protistranám nahradili rozdiel v cene.

- 65 Žalobkyňa tvrdí, že mechanizmus výpočtu indexu CROW podrobne nepozná, pričom však v konaní pred Všeobecným súdom predložila dokument znázorňujúci skutočný vývoj tohto indexu od roku 1997 do roku 2005, a tvrdí, že vyvracia teóriu uvedenú Komisiou v odôvodneniach 25 a 26 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorej dodávatelia zvyšovali ceny súčasne a podstatným spôsobom a znižovali ich len veľmi postupne. Tento dokument však neobsahuje nijakú zmienku o tom, či sa ceny zvyšovali súčasne a znižovali oddelene. Umožňuje len konštatovanie, že v období rokov 1997 – 2005 sa index CROW týkajúci sa ceny bitúmenu sústavne zvyšoval, s výnimkou obdobia od februára 1998 do apríla 1999. Príloha 1 napadnutého rozhodnutia okrem iného potvrdzuje, že za celé obdobie, keď dochádzalo k porušovaniu, sa brutto cena cestného bitúmenu zvýšila o 253 NGL. Všeobecný súd preto usudzuje, že skúmanie fungovania tohto indexu potvrdzuje vysvetlenie Komisie, že pri zmluvách obsahujúcich klauzuly o riadení rizík stavitelia neboli postihnutí zvýšením cien a naproti tomu nemali záujem na znížení cien. Na to, aby sa mohol posúdiť záujem W5 na karteli, pritom nie je nevyhnutné stanoviť presný mechanizmus výpočtu tohto indexu, ktorý je predmetom diskusií medzi účastníkmi konania.
- 66 Žalobkyňa okrem iného spochybňuje tvrdenie Komisie, že významní stavitelia nesúhlasili so znížením brutto ceny bitúmenu v rokoch 2000 a 2001. Z poznámok, ktoré si zamestnanec žalobkyne urobil na stretnutiach kartelu 12. apríla 2000 a ktoré Komisia uvádza v odôvodnení 111 napadnutého rozhodnutia, však vyplýva, že významní stavitelia boli znepokojení znížením brutto ceny, ktoré ich stálo veľa, vzhľadom na zníženie indexu CROW. Žalobkyňa uvádza, že tento dokument treba posudzovať v jeho kontexte, t. j. že významní stavitelia oznámili dodávateľom, že nechcú pokračovať v karteli, na čo im dodávatelia odpovedali vyhrázaním sa drastickým znížením brutto ceny, ako aj osobitnej zľavy, ktorá im bola poskytnutá. Toto tvrdenie však nie je podložené nijakým dôkazom a v každom prípade neumožňuje dospieť k záveru, že Komisia vychádzala z nesprávneho posúdenia, keď sa domnievala, že významní stavitelia nechceli zníženie cien bitúmenu ani ich osobitnej zľavy.
- 67 Pokiaľ ide o rok 2001, Komisia v odôvodneniach 115 a 116 napadnutého rozhodnutia uviedla, že z dokumentov HBG a žalobkyne vyplýva, že dodávatelia chceli znížiť brutto cenu z dôvodu cenového rozdielu oproti susedným štátom, zatiaľ čo W5 navrhovala zachovanie brutto ceny a zvýšenie zľavy, a že nakoniec sa rozhodlo o miernom znížení brutto ceny (– 20 NGL) a ponechaní zľavy na vyššej úrovni (80 NGL). Žalobkyňa sa v tejto súvislosti domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho posúdenia skutkových okolností, keďže z týchto dokumentov vyplýva, že dodávatelia chceli zachovať úroveň cien po zľave, ale chceli znížiť brutto cenu aj svoju zľavu. Treba však zdôrazniť, že Komisia použila tento dokument na preukázanie, že významní stavitelia nemali záujem na znížení brutto ceny ani na znížení svojej osobitnej zľavy, a teda nie sú len obeťami dodávateľov.
- 68 Žalobkyňa sa okrem iného pokúša minimalizovať dôležitosť indexu CROW uvádzaním skutočnosti, že iba 5 % verejných obstarávaní obsahovalo klauzulu o odškodnení spojenú s vývojom cien prvotných surovín. Komisia spresňuje, že podľa iného staviteľa, ktorý bol členom W5, takúto klauzulu obsahovalo 10 až 15 % verejných obstarávaní. V každom prípade Všeobecný súd uvádza, že z množstva dokumentov vyplýva, že táto otázka bola predmetom diskusií na stretnutiach kartelu [odôvodnenia 94 (správa HBG z 8. júla 1994), 101 (interná správa BP z roku 1996), 107 (zhrnutie HBG zo 14. septembra 1999), 111 (správy žalobkyne z 12. apríla 2000) a 115 (správy HBG zo 16. februára 2001) napadnutého rozhodnutia], čo umožňuje považovať ju za ústredný prvok rokovaní bez ohľadu na počet dotknutých verejných obstarávaní. Navyše samotná žalobkyňa odkazuje na tento druh klauzúl so svojej odpovedi z 12. septembra 2003 na žiadosť o informácie z 30. júna 2003, keď uvádza, že osobitná zľava jej bola poskytnutá za práce, pri ktorých nebolo zmluvne dohodnuté nijaké prenesenie v prípade zvýšenia ceny bitúmenu.

- 69 Žalobkyňa okrem toho tvrdí jednak, že hoci bolo občas možné, aby v prípade neexistencie klauzuly o riadení rizík staviteľ preniesol zvýšenie ceny bitúmenu na verejného obstarávateľa, túto možnosť majú všetci stavitelia vrátane malých staviteľov, a jednak, že zvýšenie ceny, ktoré nastane na začiatku sezóny cestných stavieb, môžu ľahšie preniesť všetci stavitelia, a preto mali všetci záujem na cenovej stabilite počas tejto sezóny. Toto tvrdenie však nemôže stačiť na spochybnenie posúdenia Komisie, pokiaľ ide o záujem W5 na karteli. Z hľadiska práva hospodárskej súťaže totiž treba rozlišovať medzi rokovaniami uskutočnenými dvojstranne medzi dvomi podnikmi na jednej strane a kolektívnymi dohodami o cenách a osobitných zľavách uzatvorenými spoločne na druhej strane. Okolnosť, že aj malí stavitelia mali záujem na zmenách cien, ktoré by nastali na začiatku sezóny cestných stavieb, nepostačuje na vyváženie negatívneho vplyvu výraznejšej zľavy poskytnutej W5 z hľadiska pravidiel hospodárskej súťaže.
- 70 Napokon treba zdôrazniť, že samotná žalobkyňa vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedla, že členovia W5 mohli súhlasiť so zvýšením brutto ceny pod podmienkou, že dostanú výraznejšiu zľavu ako malí stavitelia (odôvodnenie 149 napadnutého rozhodnutia).
- 71 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že dodávatelia a W5 mali spoločný záujem na dohodách o brutto cene a zľavách a že záujem významných staviteľov možno vysvetliť mechanizmom klauzúl o riadení rizík vo verejných obstarávaníach a súčasne osobitnou zľavou, z ktorej mali prospech a ktorá im pri verejných obstarávaníach prinášala konkurenčnú výhodu v porovnaní s malými staviteľmi. Komisia preto nevychádzala z nesprávneho posúdenia záujmu W5 na karteli.

4. O štvrtom nesprávnom skutkovom posúdení, založenom na neexistencii účinkov kartelu na hospodársku súťaž na trhu s cestným stavitelstvom

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 72 Žalobkyňa vytýka Komisii, že usudzovala, že cena bitúmenu predstavovala veľmi významnú nákladovú položku pre podniky zaoberajúce sa výstavbou ciest, hoci samotná žalobkyňa vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedla, že náklady na nákup bitúmenu predstavujú len 1,5 % celkových nákladov pri stavbe ciest, a ostatní stavitelia, ktorí sú členmi W5, tento údaj Komisii potvrdili. Keďže cenový rozdiel spojený s osobitnou zľavou poskytnutou W5 dosahuje len 1 %, domnieva sa, že Komisia sa tohto nesprávneho tvrdenia držala len preto, aby preukázala dvojstrannosť kartelu. Okrem iného sa domnieva, že skutočnosť, že významní stavitelia žiadali výraznú zľavu, vychádza len z ich nákupnej stratégie a nepredstavuje nástroj obmedzovania hospodárskej súťaže. Napokon usudzuje, že Komisia nemôže predkladať nové dôkazy v štádiu konania pred súdom.
- 73 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 74 Na úvod treba pripomenúť, že protisúťažný cieľ a protisúťažný účinok dohody nie sú kumulatívnymi, ale alternatívnymi podmienkami na účely posúdenia, či sa na takúto dohodu vzťahuje zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES. Alternatívna povaha tejto podmienky označená spojku „alebo“ vedie k nevyhnutnosti preskúmať v prvom rade samotný cieľ dohody vzhľadom na hospodársky kontext, v ktorom sa uplatňuje. V prípade, že analýza obsahu dohody neodhalí dostatočný stupeň škodlivosti vo vzťahu k hospodárskej súťaži, však treba skúmať jej následky, a aby bola zakázaná, požadovať zhromaždenie dôkazov preukazujúcich, že hospodárska súťaž bola skutočne citeľným spôsobom vylúčená, obmedzená alebo skreslená. Okrem toho nie je nevyhnutné skúmať následky dohody, pokiaľ sa preukáže jej protisúťažný cieľ (rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 2009, GlaxoSmithKline Services a i./Komisia a i., C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, Zb. s. I-9291, bod 55).

V prejednávanej veci teda bola Komisia povinná preukázať len to, že cieľom dohôd bolo vylúčiť, obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž, pričom nebola povinná preukázať konkrétne protisúťažné účinky uvedených dohôd.

- 75 Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia usudzovala, že cieľom dohôd stanovujúcich brutto cenu bitúmenu, najnižšiu osobitnú zľavu poskytnutú W5, ako aj najvyššiu zľavu poskytnutú malým staviteľom bolo narušenie hospodárskej súťaže v odvetví cestného staveľstva, a teda zohľadnenie konkrétnych účinkov uvedených dohôd bolo pri posúdení, či sa na ne vzťahuje zákaz v článku 81 ods. 1 ES, nadbytočné (odôvodnenia 155 až 160). Komisia preto skúmala účinky uvedených dohôd v odôvodneniach 79 až 86 a 169 až 174 len subsidiárne.
- 76 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho posúdenia vplyvu kartelu na trh s cestným staveľstvom najmä z dôvodu malého podielu nákladov na nákup bitúmenu na celkových stavebných nákladoch (1,5 %). Komisia spochybňuje tento údaj a uvádza, že žalobkyňa použila veľmi extenzívnu metódu výpočtu a že verejný dokument holandského štatistického úradu v roku 2006 zdôrazňoval vplyv ceny bitúmenu na náklady cestných stavebných prác. Žalobkyňa spochybňuje prípustnosť tohto dokumentu ako dôkazného prostriedku, keďže bol predložený až v štádiu konania pred súdom.
- 77 Bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o prípustnosti tohto dokumentu, stačí konštatovať, že v prejednávanej veci Komisia na to, aby preukázala, že osobitná zľava poskytnutá W5 mala vplyv na hospodársku súťaž v odvetví cestného staveľstva, vychádzala z iných dôkazov. V napadnutom rozhodnutí totiž bez toho, aby vyčíslila podiel nákladov na bitúmen pri výstavbe ciest, uviedla, že „absolútna úroveň netto ceny bitúmenu bola pre W5 menej dôležitá ako skutočnosť, že v porovnaní s cestnými staviteľmi, ktorí neboli súčasťou W5, mali relatívnu výhodu“, pričom táto relatívna výhoda „im umožňovala uspieť vo verejných obstarávaníach na práce vyžadujúce relatívne vysokú spotrebu bitúmenu“ (odôvodnenia 70 a 153 napadnutého rozhodnutia). Toto tvrdenie vychádza z viacerých zhodujúcich sa dokumentov spisu správneho konania. Po prvé žalobkyňa vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedla, že „netto ceny bitúmenu v dôsledku toho predstav[ovali] pre jednotlivého cestného staviteľa skutočné náklady na bitúmen“ a že „pre tohto staviteľa tak tieto ceny predstav[ovali] východiskový bod pre výpočet nákladov na tonu asfaltu ako stavebného materiálu na cestnú výstavbu“. Po druhé SNV vo svojej internej správe z 9. februára 1995 zdôraznila, že W5 „pripisovala veľkú dôležitosť možnosti mať nižšie nákupné ceny ako konkurencia“, pričom celková cenová úroveň bola oveľa menej dôležitá. Po tretie Kuwait Petroleum vo svojom vyhlásení z 9. októbra 2003 spresnila, že významní stavitelia mohli vedieť, či dodávateľ nedodržel dohody o karteli tým, že ponúkol malému staviteľovi výraznejšiu zľavu, vďaka *Cobouw*, holandskému denníku uverejňujúcemu oznamy o verejných obstarávaníach a pridelení zákaziek v odvetví stavebníctva v Holandsku (odôvodnenie 70 napadnutého rozhodnutia). Napokon dodávateľ Veba v zápisnici z 31. októbra 2001 o návšteve malého staviteľa Van Kessel potvrdzuje, že pre tohto staviteľa nebola dôležitá absolútna cena, ale získanie čo najnižšej ceny.
- 78 Všeobecný súd preto usudzuje, že tieto dôkazy umožňujú dospieť k záveru, že osobitná zľava poskytnutá W5 mala vplyv na hospodársku súťaž v odvetví cestného staveľstva, pričom nie je potrebné vyjadrovať sa o presnom podiele nákladov na bitúmen na celkových nákladoch pri výstavbe ciest.
- 79 Žalobkyňa sa okrem iného domnieva, že skutočnosť, že významní stavitelia žiadali výraznú zľavu, vychádza len z ich nákupnej stratégie, ktorá bola účinná, a nepredstavuje nástroj obmedzovania hospodárskej súťaže. Treba však pripomenúť, že z hľadiska práva hospodárskej súťaže sú kolektívne dohody o cenách a osobitných zľavách v zásade zakázané a nepatria len do obvyčajnej nákupnej stratégie, na rozdiel od jednoduchých obchodných rokovaní uskutočňovaných dvojstranne medzi dvomi podnikmi.

80 Z toho, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho posúdenia vplyvu kartelu na trh s cestným staviteľstvom.

5. O piatom nesprávnom skutkovom posúdení, týkajúcom sa fungovania kartelu: vznik a časový vývoj kartelu a mechanizmus sankcií

a) Tvrdenia účastníkov konania

81 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z troch nesprávnych skutkových posúdení týkajúcich sa fungovania kartelu.

82 Po prvé, hoci viaceré zhodujúce sa vyhlásenia dodávateľov (BP, Kuwait Petroleum a Nynas), ako aj interný dokument žalobkyne preukazovali, že kartel iniciovali len dodávatelia, Komisia sa rozhodla citovať v napadnutom rozhodnutí opačné vyhlásenia SNV.

83 Po druhé Komisia sa zmýlila, pokiaľ ide o časový vývoj kartelu. Nijaká diskusia medzi W5 a dodávateľmi sa neodohrala pred rokom 1996, keď došlo k stretnutiam, ktoré boli len formalitami, pričom tieto stretnutia sa neodlišovali od diskusií medzi dodávateľom a jednotlivým kupujúcim, najmä nie od takých, aké vedie každý malý staviteľ. Situácia sa menila až od roku 1999, keď W5 považovala za užitočné vydať spoločné stanovisko pred každým stretnutím s dodávateľmi z dôvodu rýchleho vývoja ceny bitúmenu a zistenia výraznej zľavy poskytnutej malým staviteľom.

84 Po tretie Komisia nesprávne posúdila úlohu významných staviteľov pri uplatňovaní mechanizmu sankcií. Títo stavitelia totiž len raz – v apríli 2000 – žiadali dodatočnú kolektívnu zľavu v súvislosti so zistením výraznej zľavy poskytnutej malým staviteľom. Pri tejto príležitosti priznala W5 dodatočnú zľavu aj spoločnosť ExxonMobil, ktorú však Komisia nepovažovala za súčasť kartelu. Komisia nemala k dispozícii nijaký dôkaz umožňujúci dospieť k záveru, že mechanizmus sankcií bol uplatnený pri inej príležitosti. Okrem toho viaceré dôkazy uvedené v spise Komisie umožňujú konštatovať, že aj malí stavitelia žiadali, aby mali výhodu cien po zľave, ktoré by boli najnižšie na trhu.

85 Komisia odmieta všetky tieto tvrdenia.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

86 Pokiaľ ide o prvé tvrdenie, vzťahujúce sa na dôkazné prostriedky týkajúce sa vzniku kartelu, Komisia vychádzala z viacerých vzájomne sa zhodujúcich dokumentov, aby vznik kartelu pripísala spoločne dodávateľom aj významným staviteľom. Na úvod treba pripomenúť, že vyhlásenia dodávateľov uvedené v odôvodnení 70 napadnutého rozhodnutia, na ktoré sa chce žalobkyňa odvolávať, sa týkajú iba prípravných stretnutí dodávateľov a neobsahujú nijaký dôkaz o vzniku kartelu.

87 Naproti tomu viaceré dokumenty pochádzajúce z obdobia vzniku kartelu podporujú tézu Komisie, že W5 mala záujem na vzniku kartelu rovnako ako dodávatelia. V internej správe SNV zo 6. februára 1995 sa uvádza znepokojenie významných staviteľov čeliacich nestabilite cien bitúmenu v roku 1994, ktorá „ohrozovala cenu CROW a pridelovanie zákaziek“. Navyše interná správa SNV z 9. februára 1995 potvrdzuje dvojstrannosť kartelu, ktorý definuje ako „spoluprácu medzi dvomi kartelmi“. Rovnako zhrnutie Wintershall z 20. februára 1992 uvádza skutočnosť, že žalobkyňa nadviazala kontakt s SNV, aby ju požiadala o predloženie návrhov o možnostiach budúcej spolupráce medzi dodávateľmi a W5. Napokon HBG v internej správe z 8. júla 1994 uvádza svoje znepokojenie v súvislosti s rozhodnutím dodávateľov nedodržiavať dohody uzatvorené v marci 1994.

- 88 Všeobecný súd usudzuje, že Komisia správne vyhodnotila, že tieto dokumenty umožňovali dospieť k záveru, že W5 stála spoločne s dodávateľmi pri vzniku kartelu. Pokyny interného sekretariátu žalobkyne, na ktoré sa chce odvolávať, v ktorých je uvedené, že iniciatíva na koordináciu významných staviteľov s dodávateľmi vzišla od SNV, a ktoré sa týkajú skôr otázky osoby vodcu, nemôžu same osebe spochybniť záver vyvodený zo skúmania vyššie uvedených dokumentov.
- 89 V rámci druhého tvrdenia žalobkyňa Komisii vytýka, že nesprávne posúdila časový vývoj kartelu. Z napadnutého rozhodnutia však vyplýva, že viaceré zhodujúce sa dôkazy umožňujú konštatovať existenciu a vývoj porušenia v rokoch 1994 až 2002 (odôvodnenia 93 až 126).
- 90 Pokiaľ ide o roky 1994 a 1995, Komisia uviedla dôkazy preukazujúce existenciu dohôd medzi dodávateľmi a W5, ako aj uplatnenie týchto dohôd (odôvodnenia 93 až 99 napadnutého rozhodnutia).
- 91 Okrem toho podľa napadnutého rozhodnutia, hoci sa v roku 1996 zmenil mechanizmus uzatvárania dohôd a SNV a žalobkyňa odvtedy neboli jediné poverené uzatvárať dohody na účet všetkých účastníkov kartelu, táto organizačná zmena nemá vplyv na okolnosti, ktoré tvoria kartel (odôvodnenie 100).
- 92 Nijaký dôkaz tiež neumožňuje domnievať sa, že stretnutia kartelu zmenili v roku 1999 povahu a najmä že až odvtedy sa významní stavitelia stretávali preto, aby pripravovali stretnutia s dodávateľmi. Predovšetkým z odpovede žalobkyne z 12. septembra 2003 na žiadosť o informácie vyplýva, že členovia W5 sa stretávali bezprostredne pred koordináciou s dodávateľmi (alebo po nej), aby spoločne pripravili (alebo vyhodnotili) zosúladený postup (odôvodnenie 72 napadnutého rozhodnutia). Viacerí dodávatelia tiež potvrdili, že významní stavitelia sa stretávali pred stretnutím kartelu, aby ho pripravili (odôvodnenia 73 až 75 napadnutého rozhodnutia). Navyše okolnosť, že vzťahy medzi týmito dvomi skupinami kartelu sa od roku 1999 stali napätejšie, nemá vplyv na posúdenie týchto stretnutí z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Napokon musí byť odmietnuté tvrdenie žalobkyne, ktoré sa snaží kvalifikovať stretnutia, ktoré sa konali počas prvých rokov kartelu, ako obyčajné dvojstranné diskusie medzi dodávateľmi a kupujúcimi, keďže kolektívne dohody o cenách a osobitných zľavách uzatvorené spoločne nemožno porovnávať s obchodnými rokovaniami uskutočňovanými dvojstranne medzi dvomi podnikmi.
- 93 Pokiaľ ide o tretie tvrdenie, žalobkyňa sa domnieva, že Komisia precenila úlohu, ktorú hrala W5 v mechanizme sankcií, pričom tento mechanizmus sa uplatnil len raz, a to v roku 2000. Okrem toho sa domnieva, že pravidelné hrozby W5, že zmení dodávateľov, predstavujú rovnaké obchodné správanie, ako to bolo v prípade malých staviteľov.
- 94 Z napadnutého rozhodnutia však vyplýva, že Komisia správne vychádzala z viacerých zhodujúcich sa dôkazov, ktoré uvádzajú individuálne a prinajmenšom v jednom prípade aj kolektívne finančné sankcie W5 voči dodávateľom, ktorí poskytli malým staviteľom veľmi výraznú zľavu, ako aj zmeny dodávateľa v prípade zistenia takejto zľavy V internom zhrnutí Wintershall zo 4. marca 1996 týkajúcom sa návštevy Heijmans sa uvádzajú tieto sankcie za rok 1995 (odôvodnenie 82 napadnutého rozhodnutia). Rovnako zhrnutie HBG o koordinácii zo 14. septembra 1999 sa týka vyšetrovania výraznej zľavy poskytnutej dvom malým staviteľom (odôvodnenie 83 napadnutého rozhodnutia). Pokiaľ ide o rok 2000, samotná žalobkyňa aj BP uvádzajú kolektívnu pokutu uloženú dodávateľom v súvislosti so zistením zľavy poskytnutej malému staviteľovi Krekel (odôvodnenie 84 napadnutého rozhodnutia). Kuwait Petroleum tiež potvrdila mechanizmus sankcií vo svojich vyhláseniach z 9. októbra 2003 (odôvodnenie 85 napadnutého rozhodnutia). BP 16. septembra 2003 v odpovedi na žiadosť o informácie tiež vyhlásila, že žalobkyňa sa v roku 2002 vzdala dodávok od Veba po zistení výraznej zľavy poskytnutej malému staviteľovi (odôvodnenie 86 napadnutého rozhodnutia). V internej správe SNV z 9. februára 1995 sa okrem toho uvádza hrozba zníženia objednávok bitúmenu v prípade konkurenčných ponúk predložených veľkým staviteľom, ktorí nie sú členmi W5 (odôvodnenie 86 napadnutého rozhodnutia). Kuwait Petroleum vo svojom vyhlásení z 12. septembra 2003 potvrdila, že ak by dodávateľ poskytol malému staviteľovi vyššiu zľavu, ako bolo dohodnuté, W5 sa vyhrážala, že sa

od tohto dodávateľa prestane zásobovať (odôvodnenie 86 napadnutého rozhodnutia). Napokon v dokumente týkajúcom sa koordinácie zo 4. mája 2001 žalobkyňa tiež uvádza pokutu uloženú Nynas z dôvodu jej cenovej politiky (odôvodnenie 117 napadnutého rozhodnutia), čo potvrdila Kuwait Petroleum vo svojom vyhlásení z 12. septembra 2003 (odôvodnenie 118 napadnutého rozhodnutia). Skutočnosť, že Nynas vo svojej písomnej odpovedi na určité otázky Komisie uviedla, že kolektívna sankcia bola uložená len raz, nepostačuje na vyvrátenie existencie individuálnej sankcie, ktorá bola voči nej prijatá.

- 95 Všeobecný súd usudzuje, že Komisia mohla oprávnenne dospieť k záveru, že tieto dokumenty presne odkazujú na mechanizmus kolektívnych pokút, ktoré dodávateľom uložila W5, pokiaľ ide o rok 2000. Ako celok okrem iného preukazujú, že existoval individuálny a kolektívny mechanizmus sankcií v prípade nedodržovania kartelových dohôd počas celého trvania kartelu. Sankcie spočívali buď v zastavení objednávok od dodávateľa, ktorý porušil uvedené dohody, alebo v pokute uloženej porušujúcemu dodávateľovi či všetkým dodávateľom.
- 96 Zo všetkého, čo bolo uvedené, preto vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho posúdenia, pokiaľ ide o vznik kartelu, jeho časový vývoj a mechanizmus sankcií.

6. O šiestom nesprávnom skutkovom posúdení, týkajúcom sa úlohy ExxonMobil v karteli

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 97 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho skutkového posúdenia, keďže v napadnutom rozhodnutí neuviedla nijakú zmienku o ExxonMobil, hoci v oznámení o výhradách usudzovala, že ExxonMobil sa úplne podriaďovala kartelovým dohodám, o ktorých bola pravidelne informovaná. ExxonMobil napríklad uhradila podstatnú časť dodatočnej zľavy poskytnutej W5 ako sankcia v apríli 2000, ako to preukazuje dobropis, ktorý ExxonMobil zaslala žalobkyňi 15. novembra 2000. Tento dôkaz je dôležitý na pochopenie fungovania kartelu, ktorý združoval všetkých dodávateľov.
- 98 Komisia uvádza, že nemala k dispozícii dostatok dôkazov na to, aby preukázala účasť ExxonMobil na karteli.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 99 Zdá sa, že tvrdenie uvedené žalobkyňou je neúčinné, keďže aj keby bolo dôvodné, nemôže mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne (rozsudky Súdu prvého stupňa z 5. júna 1996, Günzler Aluminium/Komisia, T-75/95, Zb. s. II-497, bod 55; z 27. februára 1997, FFSA a i./Komisia, T-106/95, Zb. s. II-229, bod 199, a zo 14. mája 2002, Graphischer Maschinenbau/Komisia, T-126/99, Zb. s. II-2427, bod 49). Aj keby totiž existoval dostatok dôkazov o účasti ExxonMobil na karteli, táto okolnosť by nepostačovala na spochybnenie existencie porušenia ani účasti žalobkyne na tomto porušení. Hoci by sa preukázalo, že aj ExxonMobil bola účastníkom kartelu, a teda že účastníkmi kartelu boli všetci dodávateľia na trhu, nezmenilo by to posúdenie Komisie o existencii skutočností zakladajúcich porušenie článku 81 ods. 1 ES alebo účasti žalobkyne na tomto porušení.
- 100 Preto treba zamietnuť toto tvrdenie a v dôsledku toho aj všetky tvrdenia žalobkyne uvádzajúce nesprávne skutkové posúdenia, z ktorých mala Komisia vychádzať v napadnutom rozhodnutí, ktoré boli uvedené na podporu jej návrhov na zrušenie napadnutého rozhodnutia.

C – Nesprávne právne posúdenia

1. Úvodné poznámky

- 101 Žalobkyňa vytýka Komisii, že päťkrát nesprávneho právne posúdila skutkové okolnosti vzhľadom na článok 81 EŠ. Predovšetkým zdôrazňuje, že Komisia venovala viac pozornosti osobitnej zľave poskytnutej W5 ako kartelovej dohode o cenách a rozdelení trhu uplatňovanej len dodávateľmi.
- 102 Toto tvrdenie je skutkovo nepodložené. Z odôvodnení 155 až 159 napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva, že Komisia preskúmala rôzne prvky dohôd (stanovenie cien, jednotná zľava pre W5, menej výrazná zľava pre ostatných staviteľov) vzhľadom na ustanovenia článku 81 ods. 1 ES, pričom nijaký z prvkov neuprednostnila na úkor iného.

2. O prvom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na neúčasti významných staviteľov na karteli dodávateľov

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 103 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia pri posudzovaní správania významných staviteľov vzhľadom na článok 81 ES im neoprávnene pripísala všetky druhy správania dodávateľov. Okolnosť, že na orgán pre hospodársku súťaž nepodali sťažnosť proti dodávateľom, sama osebe nepostačuje na to, aby sa stali pôvodcami porušenia.
- 104 Komisia pripomína, že záujmy dodávateľov a záujmy významných staviteľov sa prelínali dostatočne na to, aby odôvodňovali protisúťažné správanie obidvoch strán.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 105 Všeobecný súd pripomína, že dohody uzatvorené medzi W5 a dodávateľmi treba zohľadniť z celkového hľadiska, keďže tieto dohody sa týkali súčasne brutto ceny, najnižšej zľavy poskytnutej W5 aj najvyššej zľavy vzťahujúcej sa na malých staviteľov (pozri body 44 až 53 vyššie), a že Komisia mohla oprávnene uskutočniť toto celkové posúdenie sporných dohôd, aby ich kvalifikovala vzhľadom na ustanovenia článku 81 ods. 1 ES. Toto celkové posúdenie dohôd však nemožno považovať za pripísanie správania dodávateľov významných staviteľom.

3. O druhom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na neexistencii protisúťažného cieľa kartelu

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 106 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia nepreukázala, že správanie W5 malo protisúťažný cieľ na úkor konečných spotrebiteľov.
- 107 Na jednej strane totiž súd Únie pripomenul, že ak sa má dohoda, ktorej cieľom je obmedzenie súbežného obchodovania, v zásade považovať za dohodu s cieľom obmedziť hospodársku súťaž, platí to len v rozsahu, v akom možno predpokladať, že zbavuje konečných spotrebiteľov jej výhod (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, GlaxoSmithKline Services/Komisia, T-168/01, Zb. s. II-2969, bod 121). Jediným cieľom W5 však bolo získanie čo najvýhodnejšej zľavy, čo bolo umožnené množstvom nákupov uskutočnených všetkými členmi W5 a prinášalo to konečnú výhodu konečným spotrebiteľom.

108 Na druhej strane žalobkyňa zdôrazňuje, že snaha o stabilitu nákupných cien sama osebe nepredstavuje cieľ obmedziť hospodársku súťaž.

109 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

110 Treba pripomenúť, že na to, aby sa na dohodu vzťahoval zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES, musí mať „za cieľ alebo následok vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“. Podľa ustálenej judikatúry vedie alternatívna povaha tejto podmienky označená spojku „alebo“ najskôr k nevyhnutnosti preskúmať samotný cieľ dohody vzhľadom na hospodársky kontext, v ktorom sa uplatňuje. V prípade, že analýza ustanovení tejto dohody neodhalí dostatočný stupeň škodlivosti vo vzťahu k hospodárskej súťaži, však bude potrebné skúmať jej následky, a aby sa mohla zakázať, požadovať zhromaždenie dôkazov preukazujúcich, že hospodárska súťaž bola skutočne citelným spôsobom vylúčená, obmedzená alebo skreslená (rozsudky Súdneho dvora z 30. júna 1966, LTM, 56/65, Zb. s. 337, 359, a z 20. novembra 2008, Beef Industry Development Society a Barry Brothers, C-209/07, Zb. s. I-8637, bod 15; rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2009, Peugeot a Peugeot Nederland/Komisia, T-450/05, Zb. s. II-2533, bod 43). Na posúdenie toho, či je dohoda zakázaná článkom 81 ods. 1 ES, je teda zbytočné zohľadňovať konkrétne následky, pokiaľ sa preukáže, že jej cieľom je vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu (rozsudky Súdneho dvora z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia, 56/64 a 58/64, Zb. s. 429, 496, a z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, bod 125). Toto preskúmanie sa musí uskutočniť so zreteľom na obsah dohody a hospodársky kontext, ktorého je súčasťou (rozsudky Súdneho dvora z 28. marca 1984, CRAM a Rheinzink/Komisia, 29/83 a 30/83, Zb. s. 1679, bod 26; zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, C-551/03 P, Zb. s. I-3173, bod 66, a Beef Industry Development Society a Barry Brothers, už citovaný, bod 16). Napokon táto metóda analýzy sa uplatňuje všeobecne a nie je vyhradená určitému druhu dohôd [rozsudok Súdu prvého stupňa z 2. mája 2006, O2 (Germany)/Komisia, T-328/03, Zb. s. II-1231, bod 67].

111 Žalobkyňa sa nemôže odvolávať na bod 121 rozsudku GlaxoSmithKline Services/Komisia, už citovaného v bode 107 vyššie, keďže podľa Súdneho dvora „článok 81 ES smeruje, podobne ako iné pravidlá hospodárskej súťaže uvedené v Zmluve, nielen k ochrane priamych záujmov účastníkov hospodárskej súťaže alebo spotrebiteľov, ale aj k ochrane štruktúry trhu a tým hospodárskej súťaže ako takej“, a „preto konštatovanie existencie protisúťažného cieľa dohody nemožno podmieňovať tým, že koneční spotrebiteľia musia byť zbavení výhod účinnej hospodárskej súťaže v oblasti zásobovania alebo cien“ (rozsudok GlaxoSmithKline Services a i./Komisia a i., už citovaný v bode 74 vyššie, body 62 až 64). Na otázku Všeobecného súdu na pojednávaní samotná žalobkyňa uznala, že vzhľadom na túto judikatúru má tento argument malú nádej na úspech.

112 V prejednávanej veci teda treba určiť, či sporné dohody mali protisúťažný cieľ.

113 Článok 81 ods. 1 ES výslovne uvádza ako zakázané dohody, ktoré „priamo alebo nepriamo určujú nákupné alebo predajné ceny alebo iné obchodné podmienky“ a „uplatňujú nerovnaké podmienky pri rovnakých plneniach voči ostatným obchodným partnerom, čím ich v hospodárskej súťaži znevýhodňujú“. Z bodov 49 až 58 vyššie pritom vyplýva, že cieľom dohôd v prejednávanej veci bolo na jednej strane určenie nákupných a predajných cien bitúmenu a na druhej strane poskytnutie prednostnej zľavy členom W5. Samotná povaha týchto dohôd preto postačuje na konštatovanie, že ich cieľom bolo vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu.

114 Tvrdenie žalobkyne, že tieto dohody mali zaistiť stabilitu nákupných cien, nepostačuje na spochybnenie tohto záveru. Treba totiž pripomenúť, že tieto dohody sa musia skúmať ako celok a že snaha o cenovú stabilitu sa v každom prípade nelíši od určovania nákupných cien (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia, T-329/01, Zb. s. II-3255, bod 197).

115 Všeobecný súd usudzuje, že z vyššie uvedeného vyplýva, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala, že správanie členov W5 a dodávateľov malo protisúťažný cieľ.

4. O treťom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na odmietnutí Komisie uplatňovať ustanovenia článku 81 ods. 3 ES a usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci

a) Tvrdenia účastníkov konania

116 Podľa žalobkyne Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď sa domnievala, že skutočnosť, že W5 spoločne dojednávala zľavu, nemožno považovať za „spoločné nákupy“ v zmysle ustanovení článku 81 ods. 3 ES, ktoré sú povolené ustanoveniami pravidiel uplatňovania článku 81 ES na dohody o horizontálnej spolupráci (Ú. v. ES C 3, 2001, s. 2; Mim. vyd. 08/002, s. 2, ďalej len „usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci“).

117 Najprv zdôrazňuje, že Komisia v napadnutom rozhodnutí posudzovala jej správanie výlučne podľa článku 81 ods. 3 ES a nie aj v zmysle usmernení týkajúcich sa dohôd o horizontálnej spolupráci, ktorým dala v každom prípade príliš reštriktívny výklad. Tieto usmernenia sa na ňu pritom uplatňovali, keďže sa týkajú správania kupujúcich na vlastnom trhu predaja a keďže Komisia nepreukázala, že W5 určovala brutto cenu spoločne s dodávateľmi. V prejednávanej veci tak W5 zaviedla koordináciu určenú na získanie výhodnejšej nákupnej ceny v záujme konečného spotrebiteľa, čo je ekvivalentom organizácie pre spoločný nákup.

118 Komisia okrem iného viackrát vychádzala z nesprávneho posúdenia pri analyzovaní jej správania v zmysle ustanovení článku 81 ods. 3 ES. Komisia totiž najprv nesprávne vyvodila paralelu medzi pojmami spoločný nákup a spoločný predaj, pričom článok 81 ES zakazuje iba spoločný predaj. Navyše podľa žalobkyne mala Komisia analyzovať trhovú silu významných staviteľov, aby preskúmala, či skutočne mohli obmedziť hospodársku súťaž, pričom mala zohľadniť skutočnosť, že malým staviteľom sa systematicky darilo získavať dodatočnú zľavu v porovnaní so zľavou poskytovanou pre W5.

119 Žalobkyňa navyše spochybňuje odôvodnenie 157 napadnutého rozhodnutia, v ktorom Komisia uvádza, že členovia W5 samostatne nenakupovali nevyhnutne väčšie množstvá ako malý staviteľ. Domnieva sa totiž, že toto tvrdenie nie je podložené nijakým dôkazom, keďže Komisia si od malých staviteľov nevyžiadala údaje o ich nákupoch, a predstavuje tak len obyčajnú hypotézu. V každom prípade dodávateľ môže poskytnúť výraznejšiu zľavu aj spoločnosti, ktorá nakupuje menšie množstvá, z osobitných obchodných dôvodov, najmä ak má táto spoločnosť veľký obchodný potenciál. Rovnako skutočnosť, že rokovania W5 s dodávateľmi sa týkali len stanovenia najnižšej kolektívnej zľavy, ktorá mohla byť následne zvýšená, preukazuje, že správanie W5 bolo v súlade s právom hospodárskej súťaže.

120 Žalobkyňa nakoniec spochybňuje odôvodnenie 313 napadnutého rozhodnutia, v ktorom Komisia tvrdí, že významní stavitelia obmedzovali vzájomnú hospodársku súťaž, keďže každý z významných staviteľov dvojstranne dojednával svoju zľavu s dodávateľom. Navyše podľa judikatúry Súdneho dvora (rozsudok Súdneho dvora z 12. septembra 2000, Pavlov a i., C-180/98 až C-184/98, Zb. s. I-6451, bod 92 a nasl.), úprava, ktorá vytvára obmedzujúce účinky len vo vzťahu k jedinému nákladovému ukazovateľu, navyše málo významnému, nespôsobuje citelné obmedzenie hospodárskej súťaže. Žalobkyňa pritom pripomína, že v prejednávanej veci bitúmen predstavuje len 1,5 % celkových nákladov spoločnosti zaoberajúcej sa výstavbou ciest.

121 Komisia odmieta všetky tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 122 Všeobecný súd na úvod pripomína, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že podnikom, ktoré sa domáhajú výnimky na základe článku 81 ods. 3 ES, prináleží, aby na základe listinných dôkazov preukázali opodstatnenosť výnimky. Vzhľadom na to Komisii nemožno vytýkať, že nenavrhol iné riešenia ani neuviedla, čo považuje za odôvodnenie poskytnutia výnimky (rozsudok Súdneho dvora zo 17. januára 1984, VBVB a VBBB/Komisia, 43/82 a 63/82, Zb. s. 19, bod 52, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Zb. s. II-3275, bod 220). Iba Komisii na základe jej povinnosti odôvodnenia prináleží, aby uviedla skutkové a právne okolnosti a úvahy, ktoré ju viedli k prijatiu rozhodnutia odmietajúceho žiadosť o výnimku, pričom žalobkyňa nemôže žiadať, aby prerokovala všetky skutkové a právne body, ktoré predniesla počas správneho konania (rozsudok Súdu prvého stupňa z 21. februára 1995, SPO a i./Komisia, T-29/92, Zb. s. II-289, body 262 a 263). Z toho vyplýva, že žalobkyni prislúcha, aby preukázala, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho alebo skutkového posúdenia, keď jej odmietla udeliť výnimku v zmysle článku 81 ods. 3 ES.
- 123 V prejednávanvej veci Komisia v odôvodneniach 162 až 168 napadnutého rozhodnutia vysvetlila dôvody, prečo dospela k záveru, že účasť W5 na dohodách nepredstavovala spoločné nákupy v zmysle usmernení týkajúcich sa dohôd o horizontálnej spolupráci. Komisia tiež v odôvodnení 163 napadnutého rozhodnutia pripomenula, že účelom týchto ustanovení nie je všeobecným spôsobom schvaľovať dohody o horizontálnej spolupráci, ale vysvetliť zásady umožňujúce ich posúdenie vzhľadom na ustanovenia článku 81 ES, keďže takéto zmluvy môžu prinášať problémy z hľadiska hospodárskej súťaže. V prejednávanvej veci v odôvodnení 165 napadnutého rozhodnutia spresňuje, že cieľom sporných dohôd bolo obmedzenie hospodárskej súťaže a že mali dôsledky pre podniky, ktoré sa na nich nezúčastňovali (stanovenie cien pre všetkých staviteľov v Holandsku a určenie horných hraníc zliav pre malých staviteľov). Okrem toho, ako Komisia správne uviedla v odôvodnení 166 napadnutého rozhodnutia, v každom prípade W5 pri týchto rokovaniach s dodávateľmi neuskutočňovala nákupy, pretože ich účelom bolo stanovenie cien a zliav, čo je správanie, ktoré bod 124 usmernení týkajúcich sa dohôd o horizontálnej spolupráci kvalifikuje ako skrytý kartel. Navyše treba zdôrazniť, že W5 uzatvorila tieto dohody so skupinou predajcov, ktorí tiež prijali tajne dohodnuté správanie. Napokon ustanovenia článku 81 ods. 3 ES sa v každom prípade neuplatňujú, keďže podľa bodu 133 usmernení týkajúcich sa dohôd o horizontálnej spolupráci nákupné dohody nemožno vyňať, ak ukladajú obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné na získanie hospodárskych výhod, ktoré prinášajú dohody. V prejednávanvej veci totiž sporné dohody ukladajú malým staviteľom obmedzenia vo forme obmedzených zliav, teda reštrikcie vzťahujúce sa na tretie osoby, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie sledovaných hospodárskych cieľov.
- 124 Z uvedeného vyplýva, že na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, sa Komisia neobmedzila na posúdenie jej správania výlučne podľa článku 81 ods. 3 ES, ale že zohľadnila aj usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci.
- 125 Žalobkyňa sa okrem iného domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnievala, že usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci nepovoľujú nijaké osobitné správanie, ale že vysvetľujú zásady, ktorými sa riadi posudzovanie takýchto dohôd vzhľadom na ustanovenia článku 81 ES. Z ich bodu 1 pritom jasne vyplýva, že ich cieľom je vysvetliť „princípy na posudzovanie dohôd o horizontálnej spolupráci v zmysle článku 81 ES“. Komisia teda v tomto bode nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia.
- 126 Žalobkyňa sa navyše domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď spoločný nákup považovala za podobný spoločnému predaju, hoci usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci zakazujú iba spoločný predaj. V odôvodnení 159 napadnutého rozhodnutia tak údajne pridala podmienku, ktorá ukladá kupujúcim povinnosť správať sa na trhu samostatne, hoci usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci takúto podmienku nestanovujú. Z odôvodnenia 159 napadnutého rozhodnutia, ktoré sa týka uplatňovania ustanovení článku 81

ods. 1 ES, nie ustanovení článku 81 ods. 3 ES, však vyplýva, že Komisia sa obmedzila na odpoveď na tvrdenie uvedené určitými podnikmi v správnom konaní týkajúce sa osobitných podmienok holandského trhu a že sa nesnažila podávať výklad usmernení týkajúcich sa dohôd o horizontálnej spolupráci. Toto tvrdenie preto musí byť zamietnuté.

- 127 Žalobkyňa vytýka Komisii, že neuskutočnila analýzu trhovej sily členov W5, aby preskúmala, či skutočne mohla obmedziť hospodársku súťaž. Komisia sa však správne domnieva, že takúto analýzu nebola povinná uskutočniť, keďže nešlo o dohodu o spolupráci, ktorou by sa kupujúci snažili vyvážiť predávajúcich, ale o kolektívny kartel týkajúci sa cien medzi týmito dvomi skupinami. Z odôvodnenia 24 napadnutého rozhodnutia okrem iného vyplýva, že na úvod spresnila, že členovia W5 vlastnili 36 z 51 obalovacích stredísk, ktoré existovali v Holandsku v roku 2002, čiže viac ako 70 % z nich. Okrem toho treba uviesť, že podľa ustanovení bodu 18 usmernení týkajúcich sa dohôd o horizontálnej spolupráci v prípade dohôd, ktoré majú za cieľ obmedzenie súťaže prostredníctvom určenia cien, obmedzenia produkcie alebo rozdelenia si trhov alebo spotrebiteľov, nie je potrebné skúmať skutočné účinky na hospodársku súťaž a trh, keďže pri týchto dohodách sa predpokladá, že majú na trh negatívne účinky. Keďže Komisia uviedla, že sporné dohody svojou povahou smerovali k obmedzeniu hospodárskej súťaže (odôvodnenie 165 napadnutého rozhodnutia), nebola povinná vykonať podrobnú analýzu trhovej sily členov W5.
- 128 Žalobkyňa sa okrem toho domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho skutkového posúdenia, keď bez akéhokoľvek dôkazu uviedla, že členovia W5 samostatne nenakupovali nevyhnutne väčšie množstvá ako malý staviteľ. Z napadnutého rozhodnutia však vyplýva, že Komisia vychádzala z viacerých dôkazov, aby dospela k záveru, že zľava, ktorá bola poskytnutá W5, nesúvisela s objemom nákupov jej členov a že osobitná zľava, ktorá im bola poskytnutá, mala za cieľ poškodiť ostatných staviteľov (pozri body 50 a 51 vyššie). Okrem toho okolnosť, že každý z členov W5 sa snažil získať dodatočnú zľavu navyše k spoločnej zľave v závislosti od nakúpených množstiev, predstavuje ďalší znak toho, že skupinová zľava nesúvisela s objemom nákupov W5.
- 129 Žalobkyňa nakoniec spochybňuje tvrdenie Komisie, že dohody mali za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže (odôvodnenia 166 a 313 napadnutého rozhodnutia). Domnieva sa, že tieto dohody jednak neobmedzili hospodársku súťaž medzi členmi W5 a jednak neobmedzili hospodársku súťaž medzi všetkými staviteľmi, keďže bitúmen predstavoval len 1,5 % celkových nákladov týchto podnikov. Z napadnutého rozhodnutia však vyplýva, že členovia W5 tým, že spoločne s dodávateľmi, ktorí pokrývali 80 % trhu, určovali brutto ceny a zľavy pre všetky svoje budúce nákupy, obmedzili hospodársku súťaž, ktorá medzi nimi mohla prebiehať. Okrem toho, hoci Súdny dvor mohol v osobitnom prípade úpravy stanovujúcej povinnú účasť na doplnkovom dôchodkovom systéme dospieť k záveru, že tento systém nemá vplyv na hospodársku súťaž (rozsudok Pavlov a i., už citovaný v bode 120 vyššie, bod 95), Komisia na doplnenie už správne preukázala, že v prejednávanej veci mala osobitná zľava poskytnutá W5 vplyv na hospodársku súťaž v odvetví cestného staviteľstva vzhľadom na mechanizmus verejných obstarávaní existujúci v odvetví cestného staviteľstva (pozri body 69 až 73 vyššie).
- 130 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď odmietla domnievať sa, že účasť W5 na dohodách predstavuje „spoločné nákupy“ v zmysle ustanovení článku 81 ods. 3 ES, ktoré sú povolené usmerneniami týkajúcimi sa dohôd o horizontálnej spolupráci.

5. O štvrtom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na nepresnom vymedzení relevantného trhu a nesprávnom posúdení postavenia významných staviteľov na trhu

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 131 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď pri posudzovaní postavenia W5 príliš reštriktívne vymedzila relevantný trh. Komisia sa tak stotožnila s názorom dodávateľov a obmedzila svoje posúdenie relevantného trhu s jediným cieľom preukázať, že významní stavitelia mali trhovú podiel 49,5 % z pohľadu nákupov (odôvodnenie 29 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa pripomína, že výhrady formulované proti vymedzeniu trhu, ktoré použila Komisia, nemajú samostatný rozmer vo vzťahu k tým, ktoré sa týkajú poškodzovania hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. decembra 2003, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied a Technische Unie/Komisia*, T-5/00 a T-6/00, Zb. s. II-5761, bod 123).
- 132 V prvom rade sa tak domnieva, že Komisia neuviedla dostatočné dôvody, ktoré by umožňovali vylúčiť z relevantného trhu priemyselný bitúmen, najmä že neuviedla, že neexistovala relevantná náhradná ponuka.
- 133 V druhom rade spochybňuje rozhodnutie Komisie geograficky obmedziť relevantný trh na Holandsko. V období, keď dochádzalo k porušovaniu, totiž v Holandsku vyrábala bitúmen už len Kuwait Petroleum, pričom ostatní dodávatelia dovážali bitúmen predávaný v Holandsku z Belgicka a Nemecka a mali štruktúrovanú organizáciu predaja na úrovni Beneluxu. Komisia tak prehliadla jasné nepriame dôkazy preukazujúce existenciu cezhraničných koordinácií medzi dodávateľmi. Bezdôvodne tiež odmietla vzájomne sa zhodujúce vyjadrenia viacerých významných staviteľov, že holandský trh s bitúmenom dodávateľa izolovali od ostatných trhov, pričom im dodávateľa bránili zásobovať sa v zahraničí (odôvodnenie 174 napadnutého rozhodnutia). Ak by však Komisia vo svojom vymedzení relevantného trhu zohľadnila Belgicko a západnú časť Nemecka, podiel na trhu, ktorý mala W5, by bol nižší ako 15 %. Usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci pritom uvádzajú, že v prípade spoločného nakupovania viacerými podnikmi tieto podniky nemajú trhovú silu, ak je ich spoločný trhovú podiel nižší ako 15 %.
- 134 Komisia popiera všetky tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 135 V rámci uplatňovania článku 81 ES musí Komisia určiť, či dotknutý zosúladený postup môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a či je jeho cieľom alebo následkom vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu. Účastníci konania sa nezhodujú v otázkach rozsahu tejto povinnosti, ktorú má Komisia, a vymedzenia relevantného trhu použitého Komisiou v napadnutom rozhodnutí.
- 136 Podľa judikatúry je jediným účelom vymedzenia relevantného trhu v rámci uplatnenia článku 81 ods. 1 ES určiť, či dotknutá dohoda môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a či je jej cieľom alebo následkom vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu (uznesenie Súdneho dvora zo 16. februára 2006, *Adriatica di Navigazione/Komisia*, C-111/04 P, bod 31, a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Súdneho dvora z 9. júla 2009, *Archer Daniels Midland/Komisia*, C-511/06 P, Zb. s. I-5843, I-5848, body 196 a 197).
- 137 Okrem iného, ako už Všeobecný súd spresnil vo svojej judikatúre, povinnosť zahrnúť vymedzenie relevantného trhu do rozhodnutia prijatého podľa článku 81 ES nie je absolútna, ale Komisia má túto povinnosť len vtedy, ak bez tohto vymedzenia nemôže určiť, či dotknutý kartel môže ovplyvniť obchod

medzi členskými štátmi a či je jeho cieľom alebo následkom vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisia, T-62/98, Zb. s. II-2707, bod 230; z 8. júla 2004, Mannesmannröhren-Werke/Komisia, T-44/00, Zb. s. II-2223, bod 132, a z 25. októbra 2005, Groupe Danone/Komisia, T-38/02, Zb. s. II-4407, bod 99).

- 138 Vymedzenie relevantného trhu sa zdá nevyhnutné na preverenie, či je v danej situácii splnená podmienka stanovená v článku 81 ods. 3 písm. b) ES na určenie, že ods. 1 toho istého článku sa neuplatňuje [pozri v tomto zmysle oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva (Ú. v. ES C 372, 1997, s. 5; Mim. vyd. 08/001, s. 155) a rozsudok Súdu prvého stupňa z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia (T-213/00, Zb. s. II-913, bod 226)], hoci nie je nevyhnutné na preverenie, či sú splnené ostatné tri podmienky stanovené v článku 81 ods. 3 ES (rozsudok CMA CGM a i./Komisia, už citovaný, bod 226).
- 139 V prejednávanej veci treba na jednej strane uviesť, že Komisia správne odmietla uplatniť ustanovenia článku 81 ods. 3 ES a najmä ustanovenia článku 81 ods. 3 písm. b) ES (body 122 až 130 vyššie). Na druhej strane, hoci žalobkyňa tvrdí, že nesprávne vymedzenie relevantného trhu, ktoré použila Komisia, malo vplyv na posúdenie trhovej sily členov W5, ktorá bola v skutočnosti oveľa menšia, než im bolo prisudzované, nespochybňuje, že sporné dohody mohli ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a že mali za cieľ prinajmenšom stabilizovať nákupné ceny, čo, ako bolo preukázané (pozri body 113 až 115 vyššie), malo v prejednávanej veci za následok obmedzenie a skreslenie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu. Keďže v dôsledku toho uplatnenie článku 81 ES Komisiou nevyžadovalo v prejednávanej veci najprv vymedzenie relevantného trhu, toto vymedzenie sa mohlo obmedziť na odvolávanie sa na výrobné, ktorého sa kartel týkal, ako aj cieľové územie.
- 140 Žalobkyňa vytyka Komisii, že neuviedla dostatočné dôvody, ktoré by umožňovali vylúčiť z relevantného trhu priemyselný bitúmen, najmä že neuviedla, že neexistovala relevantná náhradná ponuka. Vzhľadom na neexistenciu povinnosti vymedziť trh, ktorá by pripadala Komisii, v tomto bode nemožno konštatovať nijaké porušenie povinnosti odôvodnenia (rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 99).
- 141 Žalobkyňa okrem toho tvrdí, že Komisia nesprávne obmedzila geografické vymedzenie relevantného trhu na Holandsko, hoci v Holandsku vyrábala bitúmen len jeden ropný podnik, pričom ostatní dodávatelia si bitúmen dovážali z Belgicka alebo Nemecka a niektorí z nich mali organizáciu na predaj v Beneluxe. Z odôvodnení 27 a 28 napadnutého rozhodnutia však vyplýva, že Komisia tieto skutkové okolnosti zohľadnila a napriek tomu uviedla, že obchodovanie s bitúmenom sa uskutočňovalo výlučne na vnútroštátnej úrovni vzhľadom na vnútroštátne kvalitatívne požiadavky, mechanizmus riadenia rizík a štruktúru vlastníctva obalovacích stredísk.
- 142 Okrem iného nepriame dôkazy, ktoré žalobkyňa uviedla, aby podporila tézu o existencii kartelu v Belgicku, sa samy osebe nezadajú dostatočné na preukázanie toho, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení relevantného trhu. Tieto nepriame dôkazy okrem toho Komisia v každom prípade zohľadnila v napadnutom rozhodnutí. Ide tak na jednej strane o rukopis zápisnice spísanej spoločnosťou Kuwait Petroleum o koordinácii medzi dodávateľmi (Nynas, Klöckner, SNV, BP, Smid & Hollander a Kuwait Petroleum) zo 4. marca 1994, ktorá uvádza potrebu „uviesť cenovú úroveň v Belgicku“. Na druhej strane ide o dokumenty uvádzajúce, že SNV bude mať štruktúrovanú organizáciu predaja na úrovni Beneluxu, jediného manažéra povereného obchodovaním s bitúmenom pre Benelux v rokoch 1993 až 1998, presne ako ExxonMobil, ktorej organizácia predaja bude v Holandsku a Belgicku riadená rovnakými osobami.
- 143 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia ani nepochybila pri právnej kvalifikácii skutkových okolností pri vymedzení relevantného trhu.

6. O piatom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na neexistencii nepriamych účinkov vyvolaných na sekundárnom trhu s cestným stavitelstvom

a) Tvrdenia účastníkov konania

144 Podľa žalobkyne Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď sa domnievala, že sporné dohody vyvolali nepriame účinky na sekundárnom trhu s cestným stavitelstvom. Pripomína, že náklady na nákup bitúmenu predstavovali iba veľmi malú časť obratu podnikov zaoberajúcich sa výstavbou ciest v Holandsku, okrem zriedkavých prípadov stavieb zahŕňajúcich výlučne dodávku veľmi veľkých množstiev asfaltu (menej ako 10 % stavieb), v ktorých sú stavitelia v každom prípade schopní dojednať dodatočnú zľavu. Komisia okrem toho nepodložila výpočtami svoje tvrdenie, že veľmi malý rozdiel v nákupných cenách bitúmenu mohol predstavovať rozhodujúci prvok pri získavaní zákaziek vo verejných obstarávaníach. Komisia navyše nepreukázala, že úroveň brutto cien v Holandsku bola vyššia ako cenová úroveň v cudzine. Údaje týkajúce sa vývoja cien vo viacerých štátoch boli totiž vyvrátené v dokumentoch pochádzajúcich od dodávateľov vo verzii, ktorá nie je dôverná, a viaceré dokumenty preukazujú, že cenová úroveň v Holandsku bola v skutočnosti porovnateľná s cenovou úrovňou v susedných štátoch.

145 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

146 Žalobkyňa v prvom rade tvrdí, že Komisia nepreukázala, že cena bitúmenu, ktorý predstavuje len zanedbateľnú časť nákladov cestnej stavby, by mohla mať vplyv na hospodársku súťaž tým, že by spôsobovala nepriame účinky vyvolané na nadväzujúcom trhu s cestným stavitelstvom. Treba však pripomenúť, že podľa bodov 74 až 79 a 110 až 115 vyššie bolo cieľom dohôd zabrániť, obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž. Komisia preto nemusela preukázať konkrétne protisúťažné účinky uvedených dohôd.

147 Žalobkyňa okrem iného Komisii vytýka, že nepreukázala dostatočným spôsobom, že v období, keď dochádzalo k porušovaniu, bola úroveň brutto cien v Holandsku vyššia ako cenová úroveň v susedných štátoch. Z napadnutého rozhodnutia (odôvodnenie 174) však vyplýva, že Komisia vychádzala z viacerých dokumentov zabavených pri svojich vyšetrovaniach, vrátane internej správy SNV z 9. februára 1995, ktorá uvádza určité cenové rozdiely medzi Holandskom a susednými štátmi, ktoré na prvý pohľad neboli opodstatnené, ako aj z vyhlásenia Kuwait Petroleum z 9. októbra 2003, ktoré tiež uvádza rozdiel v cenách medzi Holandskom a jeho susedmi. Komisia vychádzala aj z poznámok zabavených v priestoroch žalobkyne týkajúcich sa koordinačných stretnutí, ktoré sa uskutočnili 12. apríla 2000 a 29. januára 2002. Pokiaľ ide o rok 2000, tieto správy uvádzajú, že úroveň netto cien v Holandsku bola o 25 NLG vyššia ako v Belgicku (odôvodnenie 111 napadnutého rozhodnutia). Rovnako pokiaľ ide o rok 2002, tieto správy ukazujú, že netto cena v Holandsku bola 183 eur proti 162 eurám v Nemecku a Belgicku a 158 eurám vo Francúzsku (odôvodnenie 123 napadnutého rozhodnutia). Tieto zhodujúce sa dôkazy sa zdajú dostatočné na preukázanie, že úroveň brutto cien v Holandsku bola vyššia ako v susedných štátoch.

148 Okrem iného, ak žalobkyňa vytýka Komisii, že údaje týkajúce sa vývoja cien vo viacerých štátoch pochádzajúce od dodávateľov určila ako dôverné, treba zdôrazniť, že vzhľadom na to, že v susedných štátoch sa nepreukázal nijaký protisúťažný postup, dodávatelia boli oprávnení označiť informácie týkajúce sa cien uplatňovaných v týchto štátoch za obchodné tajomstvo.

149 Z toho, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď sa domnievala, že sporné dohody vyvolali nepriame účinky na nadväzujúcom trhu s cestným stavitelstvom.

150 V dôsledku toho treba zamietnuť všetky tvrdenia žalobkyne uvádzajúce nesprávne právne posúdenia, z ktorých mala Komisia vychádzať v napadnutom rozhodnutí, uvedené na podporu návrhov smerujúcich k zrušeniu uvedeného rozhodnutia.

D – O porušení podstatných formálnych náležitostí a práva na obhajobu

1. Tvrdenia účastníkov konania

151 Tretí a posledný žalobný dôvod uvedený žalobkyňou na podporu svojich návrhov na zrušenie je založený na porušení podstatných formálnych náležitostí a práva na obhajobu Komisiou, ktorá jej nezaslala všetky odpovede ostatných podnikov na oznámenie o výhradách.

152 Žalobkyňa sa domnieva, že zaslanie iba tých častí odpovedí, z ktorých mala Komisia v úmysle výslovne vychádzať vo svojom rozhodnutí, v tejto súvislosti nepostačuje. Domnieva sa, že oznámenie všetkých odpovedí je zvlášť potrebné vzhľadom na horizontálnu a vertikálnu povahu kartelu a na to, že Komisia sa postavila na stranu dodávateľov. Nakoniec zdôrazňuje, že určenie odpovedí na oznámenie o výhradách, ku ktorým sa musí poskytnúť prístup, by nemalo prislúchať len Komisii.

153 Komisia odmieta všetky tvrdenia žalobkyne.

2. Posúdenie Všeobecným súdom

154 Zo spisu vyplýva, že Komisia zaslala žalobkyni 24. mája 2006 výpisy z odpovedí ostatných podnikov na oznámenie o výhradách, z ktorých chcela vychádzať v napadnutom rozhodnutí ako z dôkazov. Žalobkyňa 12. júna 2006 predložila pripomienky k týmto dokumentom a požiadala o sprístupnenie všetkých odpovedí ostatných podnikov na oznámenie o výhradách, ale Komisia tejto žiadosti nevyhovela.

a) Všeobecné zásady týkajúce sa prístupu k dokumentom z obdobia po oznámení o výhradách

155 Článok 27 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 znie:

„Právo príslušných strán na obhajobu sa v konaniach plne rešpektuje. Majú právo na prístup k dokumentácii Komisie, s výhradou oprávnených záujmov podnikov pri ochrane ich obchodného tajomstva. Právo na prístup k dokumentácii sa nevzťahuje na dôverné informácie a interné dokumenty Komisie alebo orgánov hospodárskej súťaže členských štátov.“

156 V oznámení Komisie o pravidlách prístupu k dokumentácii Komisie v prípadoch podľa článkov 81 [ES] a 82 [ES], článkov 53, 54 a 57 Zmluvy o EHP a nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 (Ú. v. EÚ C 325, 2005, s. 7) Komisia v bode 8 definuje „dokumentáciu Komisie“ ako „všetk[y] dokument[y], ktoré boli získané, vypracované a/alebo zhromaždené Generálnym riaditeľstvom Komisie pre hospodársku súťaž počas vyšetrovaní“. V bode 27 tohto oznámenia Komisia spresňuje:

„Prístup k dokumentácii bude umožnený na základe žiadosti a normálne pri jednej príležitosti po predložení námietok Komisie stranám s cieľom zabezpečenia princípu rovnosti prostriedkov a ochrany svojho práva na obhajobu. Ako všeobecné pravidlo preto platí, že nie je povolený prístup k odpovediam iných strán na námietky Komisie.“

Strane sa však povolí prístup k dokumentom získaným po oznámení námietok v neskoršej fáze správneho postupu, ak takéto dokumenty tvoria nový dôkaz – obviňujúceho a vinu zbavujúceho charakteru – týkajúci sa obvinení voči tejto strane v prehľade námietok Komisie. Toto sa deje najmä v prípadoch, v ktorých sa Komisia mieni opierať o nové dôkazy.“

- 157 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že dodržanie práva na obhajobu v každom konaní, ktoré môže viesť k uloženiu sankcií, najmä pokút alebo penále, predstavuje základnú zásadu práva Únie, ktorú treba dodržať aj v správnom konaní (rozsudky Súdneho dvora z 13. februára 1979, Hoffmann-La Roche/Komisia, 85/76, Zb. s. 461, bod 9, a z 2. októbra 2003, ARBED/Komisia, C-176/99 P, Zb. s. I-10687, bod 19). V tejto súvislosti nariadenie č. 1/2003 stanovuje zaslanie oznámenia o výhradách účastníkom konania, ktoré musí jasne uvádzať všetky základné údaje, z ktorých Komisia v tomto štádiu konania vychádza. Takéto oznámenie o výhradách predstavuje procesnú záruku uplatňujúcu základnú zásadu práva Únie, ktorá vyžaduje dodržanie práva na obhajobu v každom konaní (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 3. septembra 2009, Papierfabrik August Koehler a i./Komisia, C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, Zb. s. I-7191, body 34 a 35).
- 158 Treba pripomenúť, že cieľom práva na prístup k spisu vo veciach hospodárskej súťaže je umožniť osobám, ktorým je oznámenie o výhradách určené, oboznámiť sa s dôkazmi uvedenými v spise Komisie, aby sa mohli vecne vyjadriť k záverom, ku ktorým Komisia dospela na základe týchto dôkazov vo svojom oznámení o výhradách. Prístup k spisu teda vyplýva z procesných záruk určených na ochranu práva na obhajobu a osobitne na zabezpečenie účinného vykonávania práva byť vypočutý (pozri rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 122 vyššie, bod 334 a tam citovanú judikatúru). Právo na prístup k spisu znamená, že Komisia musí dotknutému podniku umožniť, aby preskúmal všetky dokumenty vo vyšetrovacom spise, ktoré môžu byť relevantné na jeho obhajobu (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Corus UK/Komisia, C-199/99 P, Zb. s. I-11177, bod 125, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 29. júna 1995, Solvay/Komisia, T-30/91, Zb. s. II-1775, bod 81). Ide o dokumenty svedčiace v prospech, ako aj v neprospech, s výnimkou obchodných tajomstiev iných podnikov, interných dokumentov Komisie a iných dôverných informácií (rozsudky Súdneho dvora Hoffmann-La Roche/Komisia, už citovaný v bode 157 vyššie, body 9 a 11, a zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 68).
- 159 Podľa judikatúry je dotknutý podnik informovaný o všetkých podstatných okolnostiach, o ktoré sa Komisia v tejto fáze konania opiera, až na začiatku kontradiktórnej fázy správneho konania prostredníctvom oznámenia o výhradách. Odpoveď ostatných účastníkov konania na oznámenie o výhradách preto v zásade nie je zahrnutá medzi dokumenty vo vyšetrovacom spise, do ktorých môžu účastníci konania nahliadnuť (rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2009, Hoechst/Komisia, T-161/05, Zb. s. II-3555, bod 163). Napriek tomu, ak chce Komisia vychádzať z časti odpovede na oznámenie o výhradách alebo z dokumentu pripojeného k takej odpovedi, aby preukázala existenciu porušenia v konaní podľa článku 81 ods. 1 ES, ostatným subjektom, ktorých sa toto konanie týka, sa musí umožniť, aby sa k takémuto dôkazu vyjadrili (pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, nazývaný „Cement“, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, bod 386, a z 27. septembra 2006, Avebe/Komisia, T-314/01, Zb. s. II-3085, bod 50 a tam citovanú judikatúru).
- 160 Navyše podľa ustálenej judikatúry týkajúcej sa prístupu k správne mu spisu pred oznámením o výhradách je neoznámenie dokumentu porušením práva na obhajobu iba vtedy, ak môže dotknutý podnik preukázať jednak, že Komisia vychádzala z tohto dokumentu na podporu svojej výhrady týkajúcej sa existencie porušenia (rozsudky Súdneho dvora z 9. novembra 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisia, 322/81, Zb. s. 3461, body 7 a 9, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 71), a jednak, že táto výhrada mohla byť preukázaná len odkazom na uvedený dokument (rozsudky Súdneho dvora z 25. októbra 1983, AEG-Telefunken/Komisia, 107/82, Zb. s. 3151, body 24 až 30, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 71; rozsudok Solvay/Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 58). Súdny dvor v tejto súvislosti rozlišuje medzi dokumentmi v prospech a dokumentmi v neprospech účastníka konania. Pokiaľ ide o usvedčujúci dokument, prináleží dotknutému podniku, aby preukázal, že výsledok, ku ktorému dospela Komisia, by bol odlišný, ak by bol tento dokument vylúčený. Naproti tomu, pokiaľ ide o neoznámenie dokumentu v jeho prospech, dotknutý podnik musí iba preukázať, že toto

nesprístupnenie mohlo na jeho úkor ovplyvniť priebeh konania a obsah rozhodnutia Komisie (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, body 73 a 74). Toto rozlišovanie platí aj v prípade dokumentov z obdobia po oznámení o výhradách (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisnia, T-43/02, Zb. s. II-3435, body 351 až 359).

- 161 Takisto treba spresniť, že systematické neoznamovanie odpovedí ostatných podnikov na oznámenie o výhradách nie je v rozpore so zásadou dodržiavania práva na obhajobu. Ako bolo pripomenuté vyššie, z tejto zásady vyplýva, že Komisia musí počas správneho konania dotknutým podnikom sprístupniť všetky skutočnosti, okolnosti alebo dokumenty, z ktorých vychádza, aby im umožnila účinne spoznať ich postoj k realite a relevantnosti údajných skutočností a okolností a dokumentom, ktoré použila na podporu svojich tvrdení.
- 162 Žalobkyňa sa napokon nemôže odvolávať na judikatúru, podľa ktorej nie je možné, aby iba Komisia, ktorá oznamuje výhrady a rozhoduje o uložení pokuty, prináležalo určiť dokumenty, ktoré sú užitočné na účely obhajoby dotknutého podniku (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 126; rozsudky Solvay/Komisnia, už citovaný v bode 158 vyššie, body 81 a 83, a Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 122 vyššie, bod 339). Táto úvaha týkajúca sa dokumentov zo spisu, ktorý vytvorila Komisia, sa totiž nemôže uplatňovať na odpovede ostatných dotknutých účastníkov konania na výhrady, ktoré im oznámila.

b) Uplatnenie v prejednávanej veci

- 163 V prejednávanej veci sa žalobkyňa domnieva, že jej mal byť poskytnutý prístup k všetkým odpovediam ostatných podnikov na oznámenie o výhradách, ktoré mohli obsahovať dôkazy v jej prospech.
- 164 Treba pripomenúť, že žalobkyňi prináleží, aby poskytla počiatočný dôkaz o skutočnosti, že ich nesprístupnenie mohlo na jej úkor ovplyvniť priebeh konania a obsah rozhodnutia Komisie. Žalobkyňa sa však obmedzila na všeobecné, veľmi vágne a čisto špekulatívne tvrdenie, že odpovede ostatných podnikov na oznámenie o výhradách mohli obsahovať dôkazy v jej prospech vzhľadom na horizontálnu a vertikálnu povahu kartelu a že Komisia sa postavila na stranu dodávateľov, pričom neuviedla nijakú osobitnú okolnosť, ktorá by predstavovala počiatočný dôkaz v tomto zmysle.
- 165 Okrem toho, ako zdôrazňuje Komisia, v rámci kartelu je málo pravdepodobné, že spoločnosť poskytne dôkazy schopné minimalizovať úlohu inej spoločnosti v karteli, hoci v prejednávanej veci skutočnosť, že kartel bol organizovaný medzi dvomi skupinami s potenciálne rozdielnymi záujmami, vysvetľuje, že každý účastník konania sa snaží o minimalizáciu svojej úlohy v rámci kartelu v neprospech druhého. V každom prípade podľa judikatúry samotná skutočnosť, že ostatné podniky mohli vo svojich odpovediach na oznámenie o výhradách uvádzať rovnaké tvrdenia ako žalobkyňa, nemôže byť dôkazom v jej prospech (rozsudok Jungbunzlauer/Komisnia, už citovaný v bode 160 vyššie, bod 353 až 356). Žalobkyňa teda nepredložila nijaký počiatočný dôkaz o užitočnosti prípadného poskytnutia odpovedí ostatných spoločností na oznámenie o výhradách.
- 166 V dôsledku toho treba dospieť k záveru, že Komisia neporušila právo žalobkyne na obhajobu tým, že jej odmietla sprístupniť všetky odpovede na oznámenie o výhradách.
- 167 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že žalobné návrhy na zrušenie musia byť zamietnuté.

II – O návrhoch smerujúcich k zrušeniu alebo zníženiu pokuty

- 168 Na podporu svojich návrhov smerujúcich k zrušeniu alebo zníženiu pokuty žalobkyňa uvádza dva žalobné dôvody, z ktorých prvý je založený na nesprávnych skutkových a právnych posúdeniach pri výpočte základnej sumy pokuty a druhý na nesprávnych skutkových a právnych posúdeniach a porušení práva na obhajobu pri zohľadňovaní príťažujúcich okolností.
- 169 Na úvod treba zdôrazniť, že sa zdá, že žalobkyňa v rámci návrhov smerujúcich k zrušeniu alebo zníženiu pokuty žiada Všeobecný súd, aby vykonal svoju neobmedzenú právomoc takmer výlučne na účely nápravy nesprávnych skutkových a právnych posúdení, z ktorých Komisia údajne vychádzala. Odhliadnuc od výhrady týkajúcej sa neprimeranosti zvýšenia pokuty z dôvodu odmietnutia spolupráce, sa totiž zdá, že žiadnym z tvrdení uvedených na podporu žalobných dôvodov sa od Všeobecného súdu nežiada, aby vykonal svoju neobmedzenú právomoc a nahradil posúdenie Komisie vlastným posúdením. V dôsledku toho musí Všeobecný súd v prejednávanej veci preskúmať, či sa tieto nesprávne posúdenia preukážu, a prípadne vykonať svoju neobmedzenú právomoc, aby ich napravil, ak je to nevyhnutné.
- 170 Subsidiárne treba spresniť, že ako už bolo uvedené, hoci sa z návrhov smerujúcich k zrušeniu alebo zníženiu pokuty zdá, že žalobkyňa od Všeobecného súdu žiada, aby vykonal svoju neobmedzenú právomoc len takmer výlučne v rámci posúdenia nesprávnosti odôvodnenia Komisie, Všeobecný súd v každom prípade usudzuje, že tvrdenia uvedené žalobkyňou na podporu uvedených návrhov neodôvodňujú prijatie iného záveru, než aký prijala Komisia.

A – O určení základnej sumy pokuty

- 171 Prvý žalobný dôvod je založený na nesprávnych skutkových a právnych posúdeniach, z ktorých Komisia údajne vychádzala pri výpočte základnej sumy pokuty. Žalobkyňa sa totiž domnieva, že základná suma pokuty, ktorá jej bola uložená (17,1 milióna eur), je príliš vysoká zo štyroch dôvodov.

1. O kvalifikácii porušenia ako veľmi závažného

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 172 Žalobkyňa po prvé tvrdí, že Komisia nesprávne kvalifikovala správanie členov W5 ako veľmi závažné, hoci spoločné dojednanie čo najvyššej zľavy v okamihu nákupu, ktorého cieľom bola obrana proti kartelu týkajúcemu sa cien a rozdelenia trhu vytvorenému dodávateľmi, nemožno posudzovať rovnakým spôsobom ako uvedený kartel týkajúci sa cien a rozdelenia trhu vytvorený dodávateľmi. Komisii teda prináležalo, aby osobitným spôsobom posúdila závažnosť správania členov W5, predovšetkým uskutočnením analýzy skutočných dôsledkov sporného správania pre hospodársku súťaž. Komisia bola okrem toho povinná odôvodniť svoje tvrdenie, že významní stavitelia museli vedieť, že ich postup obmedzuje hospodársku súťaž, a preukázať, že tento postup znevýhodňuje malých stavitelov, rovnako ako údajné umelé zvýšenie cien bitúmenu v Holandsku. Nakoniec pripomína, že samotná Komisia v oznámení o výhradách priznala, že tajné dohody sa týkali len dodávateľov, nie významných stavitelov, ktorí javili malý záujem o skrývanie svojich kontaktov. Pozvánky na stretnutia sa posielali prostredníctvom jej sekretariátu a po skončení týchto stretnutí sa nespisovali nijaké zápisnice vzhľadom na stručnosť výsledkov rokovaní a neexistenciu formálnych dohôd.
- 173 Žalobkyňa sa na záver domnieva, že podľa usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 [UO] (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171, ďalej len „usmernenia na výpočet pokút“) môže byť sporné porušenie kvalifikované prinajhoršom ako menej závažné porušenie, ktorému zodpovedá najvyššia základná suma jeden milión eur.

174 Komisia odmieta všetky tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 175 Podľa ustanovení bodu 1 usmernení na výpočet pokút sa základná suma určí podľa závažnosti a dĺžky trvania porušovania pravidiel, pričom pri posudzovaní povahy závažnosti porušenia sa musí zohľadniť povaha porušenia, jeho skutočný dopad na trh, ak ho možno zmerať, a veľkosť relevantného geografického trhu. Usmernenia na výpočet pokút teda rozlišujú medzi menej závažnými (obmedzenia najčastejšie vertikálnej povahy s cieľom obmedziť výmenu, no s obmedzeným dopadom na trh), závažnými porušeniami (horizontálne alebo vertikálne obmedzenia uplatňované prísnejšie a s rozsiahlejším dopadom na spoločný trh) a veľmi závažnými porušeniami (horizontálne obmedzenia, ako sú „cenové kartely“ a kvóty na podiel na trhu alebo iné postupy, ktoré poškodzujú riadne fungovanie vnútorného trhu).
- 176 Treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa závažnosť porušenia určuje s ohľadom na viaceré faktory, ako sú konkrétne okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, vo vzťahu ku ktorým má Komisia veľkú mieru voľnej úvahy (rozsudky Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 241, a z 10. mája 2007, SGL Carbon/Komisia, C-328/05 P, Zb. s. I-3921, bod 43; rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. októbra 2008, Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, T-69/04, Zb. s. II-2567, bod 153). Okrem toho treba podľa judikatúry Súdneho dvora pri stanovovaní výšky pokút zohľadniť všetky okolnosti, ktoré hrajú úlohu pri posúdení závažnosti porušenia, najmä úlohu každého z účastníkov konania pri porušení a riziko, ktoré predstavujú porušenia tohto druhu pre ciele Únie (rozsudky Súdneho dvora zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, body 120 a 129, a z 8. novembra 1983, IAZ International Belgium a i./Komisia, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Zb. s. 3369, bod 52; rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. júla 2005, Brasserie nationale a i./Komisia, T-49/02 až T-51/02, Zb. s. II-3033, body 168 až 183). Ak sa porušenia dopustilo viacero podnikov, treba preskúmať závažnosť týkajúcu sa účasti každého z nich (rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Hercules Chemicals/Komisia, C-51/92 P, Zb. s. I-4235, bod 110, a Montecatini/Komisia, C-235/92 P, Zb. s. I-4539, bod 207).
- 177 Súd Únie tiež uznal, že horizontálne kartely v oblasti cien alebo dohody, ktorých cieľom je najmä rozdelenie zákazníkov alebo delenie spoločného trhu, sa na základe svojej povahy kvalifikujú ako veľmi závažné porušenia (rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. septembra 1998, European Night Services a i./Komisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Zb. s. II-3141, bod 136; Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 147, a z 8. júla 2008, BPB/Komisia, T-53/03, Zb. s. II-1333, bod 279). Tieto dohody teda postačujú na kvalifikovanie porušenia ako veľmi závažného bez ohľadu na ich zemepisný rozsah alebo dopad na trh (rozsudok Brasserie nationale a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, bod 178). Naproti tomu horizontálny kartel, ktorý pokrýva celé územie členského štátu a ktorého cieľom je rozdelenie trhu a delenie spoločného trhu, sa nemôže kvalifikovať ako menej závažné porušenie v zmysle usmernení na výpočet pokút (rozsudok Brasserie nationale a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, bod 181). Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, teda Komisia neprináležalo uskutočniť analýzu skutočných dôsledkov sporného správania pre hospodársku súťaž, aby mohla posúdiť závažnosť porušenia preukázaním, že dohody znevýhodňovali malých staviteľov a umelo zvyšovali úroveň brutto cien v Holandsku.
- 178 V prejednávanej veci Komisia v odôvodneniach 312 až 317 napadnutého rozhodnutia uviedla, že žalobkyňa sa dopustila veľmi závažného porušenia článku 81 ods. 1 ES. Zdôraznila, že porušenie spočívajúce v priamom alebo nepriamom stanovovaní nákupných a predajných cien a uplatňovaní nerovnakých podmienok za rovnaké služby vo vzťahu k obchodným partnerom, čím ich znevýhodňovala v hospodárskej súťaži, patrilo medzi porušenia, ktoré sú svojou povahou najzávažnejšie. Navyše uviedla, že obidve skupiny, ktoré sa podieľali na porušení, si museli byť vedomé

protiprávnosti kartelu, keďže členovia W5 predovšetkým úmyselne vytvorili konkurenčnú nevýhodu pre ostatných staviteľov. Tajná povaha dohôd predstavovala v tejto súvislosti dodatočný dôkaz o tom, že účastníci si boli vedomí ich protiprávnosti.

- 179 Treba uviesť, že žalobkyňa nespochybňuje skutočnosti uvedené v odôvodnení 312 napadnutého rozhodnutia, t. j. že kartel spočíval v priamom alebo nepriamom stanovovaní nákupných a predajných cien a uplatňovaní nerovnakých podmienok za rovnaké služby vo vzťahu k obchodným partnerom, čím pre nich vytváral konkurenčnú nevýhodu. Mechanizmy, ktoré Komisia takto opísala, pritom patria medzi najzávažnejšie formy poškodzovania hospodárskej súťaže. Žalobkyňa sa obmedzuje na snahu preukázať rozdiel medzi viacerými správaniami týkajúcimi sa rovnakého kartelu, pričom vychádza zo skutočnosti, že Komisia mala údajne uskutočniť samostatné posúdenie správania dodávateľov a samostatné posúdenie správania významných staviteľov, pričom tí prví mali byť zodpovední za cenový kartel, zatiaľ čo tí druhí neurobili nič, len jednali o spoločnej zľave z nákupných cien. Ako už Všeobecný súd uviedol (pozri body 49 až 58 vyššie), dohody uzatvorené medzi W5 a dodávateľmi treba posudzovať z celkového hľadiska, keďže sa týkajú súčasne brutto ceny, najnižšej zľavy poskytnutej W5 a najvyššej zľavy poskytnutej malým staviteľom. Okolnosti, ktoré žalobkyňa uviedla v prejednávanej veci, tak nemôžu spochybniť platnosť posúdenia závažnosti porušenia, ktoré vykonala Komisia. Z toho vyplýva, že záver Komisie, podľa ktorého sporné dohody a koordinácie predstavovali už len na základe svojej povahy veľmi závažné porušenie, nemožno platne spochybniť.
- 180 Podľa žalobkyne bola Komisia povinná odôvodniť svoje tvrdenie uvedené v odôvodnení 313 napadnutého rozhodnutia, že významní staviteľia museli vedieť, že ich postup obmedzuje hospodársku súťaž. Okrem toho sa domnieva, že pre významných staviteľov tieto dohody neboli dôverné. Súd Únie už uviedol, že Komisia mohla na určenie závažnosti porušenia legitímne zohľadniť skutočnosť, že podniky prijali množstvo opatrení, aby zabránili odhaleniu kartelu (rozsudok Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, bod 154). V prejednávanej veci Komisia uviedla, že W5 začala uplatňovať utajenie, najmä neposielaním písomných pozvánok na stretnutia kartelu a nespisovaním nijakých zápisníc z týchto stretnutí. V každom prípade znenie odôvodnenia 313 napadnutého rozhodnutia uvádza, že skutočnosti, ktoré sú tam zmienené, sú uvedené subsidiárne vo vzťahu k skutočnostiam vymenovaným v odôvodnení 312 napadnutého rozhodnutia. Za týchto okolností, aj keby sa predpokladalo, že spochybnenie zohľadnenia tajnej povahy kartelu a vedomosti o jeho protiprávnosti žalobkyňou by sa mohlo považovať za dôvodné, nemalo by to za následok spochybnenie posúdenia Komisie, pokiaľ ide o povahu porušenia, ako vyplýva z relevantných a dostatočných dôvodov uvedených v odôvodnení 312 napadnutého rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, bod 157).
- 181 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho posúdenia, pokiaľ ide o veľmi závažnú povahu porušenia, ktorého sa dopustila žalobkyňa. Treba teda zamietnuť návrhy žalobkyne snažiace sa kvalifikovať kartel ako menej závažné porušenie (rozsudok Brasserie nationale a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, bod 181).

2. O nesprávnom posúdení dopadu kartelu na trh

a) Tvrdenia účastníkov konania

- 182 Po druhé žalobkyňa Komisii vytýka, že pri stanovení základnej sumy pokuty nevymedzila dopad kartelu na trh.
- 183 Komisia sa domnieva, že nebola povinná zohľadniť konkrétny dopad kartelu na relevantný trh.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 184 V odôvodnení 314 napadnutého rozhodnutia Komisia uvádza, že určenie závažnosti porušenia a výšky pokuty nezávisí od dopadu kartelu na trh. Spresňuje, že konkrétny dopad kartelu nie je možné zmerať z dôvodu chýbajúcich informácií o vývoji ceny bitúmenu v prípade neexistencie dohôd, ale že z toho môže vyvodiť odhady pravdepodobnosti účinkov kartelu. V tejto súvislosti zdôraznila, že uzatvorené dohody sa skutočne uplatňovali, vrátane uplatňovania prednostnej zľavy len pre členov W5 a mechanizmu sankcií v prípade nedodriavania dohôd, čím sa vytvorili umelé trhové podmienky. Okrem toho uviedla, že úroveň brutto ceny v Holandsku bola vyššia ako úroveň uplatňujúca sa v susedných štátoch a že osobitná zľava poskytnutá W5 mohla zohrávať rozhodujúcu úlohu pri získavaní zákaziek vo verejných obstarávaníach.
- 185 Podľa ustanovení bodu 1 usmernení na výpočet pokút sa základná suma pokuty určí „podľa závažnosti a dĺžky trvania porušovania pravidiel, pričom pri posudzovaní povahy závažnosti porušenia sa musí zohľadniť povaha porušenia, jeho skutočný dopad na trh tam, kde je ho možné merať, a veľkosť relevantného zemepisného trhu“.
- 186 Súd únie potvrdil, že Komisia nie je povinná preukázať konkrétny dopad porušenia na trh, keďže otázka, v akej miere viedlo obmedzenie hospodárskej súťaže k vyššej trhovej cene, než je cena, ktorá by existovala v prípade, ak by kartel neexistoval, nie je rozhodujúcim kritériom pri určovaní úrovne pokút (rozsudky Súdneho dvora Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, body 120 a 129, a zo 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb. s. I-9925, body 68 až 77; pozri tiež rozsudok Všeobecného súdu z 19. mája 2010, KME Germany a i./Komisia, T-25/05, neuvverejnený v Zbierke, bod 82 a tam citovanú judikatúru).
- 187 Súdny dvor tiež pripomenul, že z usmernení na výpočet pokút vyplýva, že vlastná povaha porušenia môže postačovať na jeho kvalifikovanie ako „veľmi závažné“, a to nezávisle od jeho konkrétneho dopadu na trh a jeho zemepisného rozsahu (pozri bod 177 vyššie a rozsudok Súdneho dvora z 24. septembra 2009, Erste Group Bank a i./Komisia, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P, Zb. s. I-8681, bod 103). Tento záver je podporený skutočnosťou, že kým opis „závažných“ porušení výslovne uvádza dopad na trh a rozšírené účinky v oblastiach spoločného trhu, opis „veľmi závažných porušení“ sa naproti tomu nezmieňuje o nijakej požiadavke konkrétneho dopadu na trh ani o spôsobení účinkov v osobitnej zemepisnej oblasti (rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 150). Súdny dvor tiež pripomenul, že z bodu 1 A prvého odseku usmernení na výpočet pokút vyplýva, že tento dopad sa zohľadňuje len vtedy, ak je merateľný (rozsudky Súdneho dvora z 9. júla 2009, Archer Daniels Midland/Komisia, už citovaný v bode 136 vyššie, bod 125, a z 3. septembra 2009, Prym a Prym Consumer/Komisia, C-534/07 P, Zb. s. I-7415, bod 74).
- 188 V prejednávanej veci vzhľadom na povahu dotknutého porušenia a skutočnosť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí spresnila, že konkrétny dopad nebol merateľný (odôvodnenia 314 a 316), Komisia nebola na to, aby kvalifikovala porušenie ako veľmi závažné, povinná uskutočniť posúdenie tohto konkrétneho dopadu na trh.
- 189 Okrem toho z judikatúry vyplýva, že ak Komisia považuje za vhodné zohľadniť na účely výpočtu pokuty fakultatívnu okolnosť, ktorou je konkrétny dopad porušenia na trh, pokiaľ je merateľný, nemôže sa obmedziť len na uvedenie domnienky, ale musí predložiť konkrétne, presvedčivé a dostatočné dôkazy umožňujúce posúdiť skutočný vplyv, ktorý porušenie mohlo mať na hospodársku súťaž na tomto trhu, keďže dodatočné zohľadnenie tejto okolnosti umožňuje Komisii zvýšiť základnú sumu pokuty nad úroveň minimálnej predstaviteľnej sumy 20 miliónov eur stanovenej usmerneniami na výpočet pokút, a to bez toho, aby bola obmedzená hornou hranicou 10 % celkového obratu dosiahnutého dotknutým podnikom za predchádzajúce účtovné obdobie určenou pre celkovú výšku pokuty v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 (rozsudok Prym a Prym Consumer/Komisia, už citovaný v bode 187 vyššie, body 81 a 82).

190 Keďže však v prejednávanej veci Komisia v napadnutom rozhodnutí jasne uviedla, že konkrétny dopad porušenia nebol merateľný, a preto sa nezohľadňoval pri určení závažnosti porušenia a výšky pokuty, nemožno jej vytýkať, že spresnila, že sporné dohody boli uvedené v rámci odôvodnenia týkajúceho sa konkrétneho dopadu kartelu na trh. Rovnako nebude potrebné skúmať, či ostatné nepriame dôkazy, ktoré uviedla, postačovali na preukázanie skutočného vplyvu, ktorý porušenie mohlo mať na hospodársku súťaž na uvedenom trhu.

3. O neprimeranosti základnej sumy

a) Tvrdenia účastníkov konania

191 Žalobkyňa sa po tretie domnieva, že základná suma jej pokuty 9,5 milióna eur je zjavne neprimeraná vo vzťahu k objemu jej nákupov, ktorý bol 7,7 milióna eur v roku 2001. Komisia najmä nezohľadnila skutočnosť, že pokiaľ ide o významných staviteľov, kartel sa týkal nákupnej, nie predajnej ceny a že táto nákupná cena predstavovala len minimálnu časť jej výrobných nákladov, z ktorých žalobkyňa dosahovala čistú maržu pred zdanením len menej ako 5 %. Komisia mala navyše zohľadniť skutočnosť, že toto zníženie svojich nákladov premietla do ponúk, ktoré predkladala svojim klientom.

192 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

193 Podľa ustanovení bodu 1 A šiesteho odseku usmernení na výpočet pokút, ak sa porušenie týka viacerých podnikov, v určitých prípadoch bude možné pripustiť zváženie výšky pokút stanovených v rámci každej z kategórií porušení, „aby bola zohľadnená špecifická záťaž a teda aj reálny dosah porušovania pravidiel každého podniku v hospodárskej súťaži [špecifická váha, a teda aj skutočný dopad protiprávneho správania každého podniku na hospodársku súťaž – *neoficiálny preklad*], predovšetkým tam, kde je značná disparita medzi veľkosťou podnikov, ktoré sa dopúšťajú tých istých priestupkov [porušenie rovnakej povahy – *neoficiálny preklad*]“. Siedmy odsek ďalej spresňuje, že „princíp rovnakého postihu za to isté konanie môže za určitých okolností viesť k uvaleniu rôznych pokút dotýčným podnikom bez toho, aby sa táto diferenciácia riadila aritmetickým výpočtom“.

194 Komisia v odôvodneniach 318 až 322 napadnutého rozhodnutia uviedla, že na účely zohľadnenia osobitného významu protiprávneho konania každého podniku zúčastneného na karteli a jeho skutočného dopadu na hospodársku súťaž rozlíšila dotknuté podniky podľa ich relatívneho významu na relevantnom trhu. Vzhľadom na osobitnú povahu kartelu, ktorý zahŕňal predávajúcich aj kupujúcich rovnakého výrobku v rámci rovnakej oblasti činností, stanovila význam týkajúci sa týchto podnikov podľa ich trhových podielov, vypočítaných pri dodávateľoch na základe hodnoty ich predaja cestného bitúmenu a pri staviteľoch na základe predaja cestného bitúmenu, v roku 2001, poslednom úplnom roku porušovania. Podniky tak rozdelila do šiestich kategórií a žalobkyňu umiestnila do tretej kategórie, ktorá združuje podniky s podielmi na trhu od 12,4 do 13,5 %, pričom žalobkyňu pridelila základnú sumu 9,5 milióna eur. Okrem toho v odôvodnení 317 napadnutého rozhodnutia uviedla, že hoci sa za veľmi závažné porušenia môžu ukladať pokuty vyššie ako 20 miliónov eur, túto sumu určila len na 15 miliónov eur vzhľadom na skutočnosť, že porušenie bolo obmedzené na cestný bitúmen predávaný v jedinom členskom štáte, relatívne nízku hodnotu tohto trhu (62 miliónov eur v roku 2001) a vysoký počet účastníkov.

195 Súd Únie už uviedol, že Komisia v rámci nariadenia č. 1/2003 disponuje voľnou úvahou, pokiaľ ide o určovanie výšky pokút, aby správanie podnikov usmerňovala k dodržiavaniu pravidiel hospodárskej súťaže, a že Všeobecnému súdu prislúcha preskúmať, či je výška uloženej pokuty primeraná vzhľadom na závažnosť a dĺžku trvania porušenia, a zvážiť závažnosť porušenia a okolnosti uvádzané žalobcom (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 21. októbra 2003, General Motors Nederland a Opel Nederland/Komisia, T-368/00, Zb. s. II-4491, bod 189).

- 196 Súd Únie okrem toho spresnil, že hoci usmernenia na výpočet pokút nestanovujú, aby sa výška pokút vypočítala v závislosti od celkového obratu alebo relevantnej časti obratu, nebránia tomu, aby sa tieto údaje zohľadnili v rámci stanovenia výšky pokuty v záujme dodržania všeobecných zásad práva Únie, a ak to vyžadujú okolnosti, a že Komisia tak môže rozdeliť dotknuté podniky do viacerých kategórií na základe obratu dosiahnutého každým z podnikov v súvislosti s výrobkami dotknutými konaním (pozri v tomto zmysle rozsudok Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, body 176 a 177). Komisia tiež môže pristúpiť k rozdeleniu dotknutých podnikov podľa ich významu na trhu, ktorý možno merať, v prípade kartelu predávajúcich a kupujúcich podľa ich trhových podielov vypočítaných na základe hodnoty dotknutých predajov a nákupov.
- 197 Hoci táto metóda spočívajúca v rozdelení členov kartelu do kategórií na účely diferencovaného zaobchádzania pri stanovovaní základných súm pokút, ktorej princíp bol potvrdený judikatúrou, nezohľadňuje rozdiely vo veľkosti medzi podnikmi tej istej kategórie, vedie k paušalizácii základnej sumy stanovenej pre podniky patriace do tej istej kategórie. Komisia tak môže dotknuté podniky predovšetkým rozdeliť do viacerých kategórií, postupujúc napríklad po častiach po 5 alebo 10 % trhového podielu. Súd Únie však zdôraznil, že pri takomto rozdelení sa musí dodržiavať zásada rovnosti zaobchádzania a že výška pokút musí byť aspoň primeraná skutočnostiam zohľadneným pri posudzovaní závažnosti porušenia, keďže preskúmanie súdu Únie sa obmedzuje na to, či je toto rozdelenie koherentné a objektívne odôvodnené (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. októbra 2008, SGL Carbon/Komisia, T-68/04, Zb. s. II-2511, body 62 až 70, a Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 159 vyššie, body 123 a 124).
- 198 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že Komisia nie je povinná pri stanovovaní výšky pokút v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania daného porušenia, ako je to pripomenuté v bode 1 A šiestom odseku usmernení na výpočet pokút, vypočítať pokutu na základe súm vychádzajúcich z obratu dotknutých podnikov. Rovnako v prípade kartelu medzi predávajúcimi a kupujúcimi nie je povinná urobiť tento výpočet na základe hodnoty predajov alebo nákupov príslušných podnikov. Komisia je totiž oprávnená zohľadniť obrat dotknutého podniku, alebo v prípade kartelu medzi predávajúcimi a kupujúcimi hodnoty predajov a nákupov dotknutého výrobku, avšak týmto údajom nemožno pripísať neprimeranú dôležitosť v porovnaní s posudzovanými skutočnosťami. Komisia si teda ponecháva určitý rozsah voľnej úvahy vo vzťahu k možnosti zväziť výšku pokuty podľa veľkosti každého podniku. V prípade udelenia pokút viacerým podnikom, ktoré sa dopustili rovnakého porušenia, teda nie je povinná ubezpečiť sa, že konečná suma pokút odráža rozdiel medzi dotknutými podnikmi, pokiaľ ide o ich celkový obrat (rozsudok Súdneho dvora z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, Zb. s. I-829, body 141 až 144), ich obrat na relevantnom trhu s výrobkom (rozsudok Súdu prvého stupňa z 29. novembra 2005, Union Pigments/Komisia, T-62/02, Zb. s. II-5057, bod 159), alebo v prípade kartelu medzi predávajúcimi a kupujúcimi, pokiaľ ide o hodnoty ich predajov alebo nákupov na relevantnom trhu.
- 199 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že skutočnosť, že metóda výpočtu uvedená v usmerneniach na výpočet pokút nie je založená na hodnote predajov alebo nákupov dotknutých podnikov, a preto umožňuje vznik rozdielov medzi podnikmi, pokiaľ ide o vzájomný pomer medzi hodnotou ich predajov alebo nákupov a výškou pokút, ktoré sú im uložené, je irelevantná na posúdenie, či Komisia porušila zásady proporcionality a rovnosti zaobchádzania, ako aj individualizácie trestov.
- 200 Preto jedine Všeobecnému súdu prislúcha preveriť, či je v prejednávanej veci rozdelenie podnikov, ktoré vykonala Komisia, koherentné a objektívne odôvodnené. Keďže Komisia v odôvodneniach 29 a 320 napadnutého rozhodnutia uviedla, že táto vec sa týka kartelu medzi predávajúcimi a kupujúcimi rovnakého výrobku v rovnakej oblasti činností, bolo vhodné stanoviť jediné rozdelenie v závislosti od obratu týkajúceho sa dotknutého výrobku. Preto napriek tomu, že kartel sa týkal nákupnej ceny pre významných staviteľov a predajnej ceny pre dodávateľov, Komisia mohla stanoviť jediné rozdelenie v závislosti od hodnoty predajov alebo nákupov dotknutého výrobku bez toho, aby porušila svoje povinnosti týkajúce sa koherencie a objektívneho odôvodnenia. Z judikatúry uvedenej vyššie napokon

vyplýva, že Komisia nebola povinná zohľadniť okolnosti, aj keby sa preukázali, že žalobkyňa premietla zníženie svojich nákladov na nákup spojených s kartelom do ponúk, ktoré predložila svojim zákazníkom, a že nákupná cena bitúmenu predstavovala len minimálnu časť jej výrobných nákladov.

4. O nesprávnom posúdení dĺžky trvania porušenia

a) Tvrdenia účastníkov konania

201 Napokon po štvrté sa žalobkyňa domnieva, že na porušení sa podieľala najskôr od roku 1996, nie od roku 1994. Tvrdí, že jednanie o najnižšej kolektívnej zľave nemožno považovať za dohodu obmedzujúcu hospodársku súťaž a že Komisia nepreukázala existenciu inej formy dojednávania pred rokom 1996 ani to, že uzatvorila dohody s cieľom stanoviť spolu s dodávateľmi najvyššiu zľavu, ktorú bude možné poskytnúť malým staviteľom. Pripúšťa jedine to, že v roku 2000 významní stavitelia jedenkrát spoločne rokovali s dodávateľmi o dodatočnej zľave, keďže sa domnievali, že im neposkytnú nijakú skutočnú zľavu súvisiacu s objemom ich nákupov.

202 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

203 Podľa odôvodnenia 326 napadnutého rozhodnutia sa Komisia domnieva, že žalobkyňa sa podieľala na porušení od z 1. apríla 1994 do 15. apríla 2002. Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho skutkového posúdenia, keďže nerozlišovala správanie významných staviteľov a správanie dodávateľov, pričom pred rokom 1996 vytvorili kartel iba tí druhí.

204 Z viacerých skutočností v spise však vyplýva, že významní stavitelia sa na karteli podieľali aj pred rokom 1996, pričom kartel sa týkal osobitnej zľavy poskytnutej W5 (odôvodnenia 175 až 178 napadnutého rozhodnutia). Dva dokumenty zabavené HBG z 28. marca a 8. júla 1994 totiž uvádzajú dohody medzi W5 a dodávateľmi o brutto cene do 1. januára 1995, ako aj osobitnú zľavu poskytnutú W5 (odôvodnenia 93 a 94 napadnutého rozhodnutia). Okrem toho dve interné správy SNV zo 6. a z 9. februára 1995 tiež uvádzajú dohody o cenách a osobitných zľavách uzatvorené medzi W5 a dodávateľmi (odôvodnenie 89 napadnutého rozhodnutia). Napokon aj žalobkyňa vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedla, že v tomto období sa uskutočnilo samostatné koordináčne stretnutie W5 (odôvodnenie 177 napadnutého rozhodnutia).

205 Žalobkyňa okrem toho spochybňuje existenciu hornej hranice zľavy poskytovanej malým staviteľom, a to najmä pred rokom 1996. Viacero dokumentov však svedčí o jej prítomnosti na rokovaní kartelu od roku 1994, ako bolo uvedené v bode 52 vyššie: vyhlásenia dodávateľov (odôvodnenia 50, 53 a 54 a 82 až 86 napadnutého rozhodnutia), dokumenty pochádzajúce z rovnakého obdobia ako porušenie (odôvodnenia 82 až 85, 93, 95, 108, 115, 116 a 153 napadnutého rozhodnutia) a odpovede žalobkyne na žiadosť Komisie o informácie a na oznámenie o výhradách (odôvodnenia 72, 97 a 119 napadnutého rozhodnutia).

206 Toto tvrdenie preto treba takisto zamietnuť.

207 V dôsledku toho musí byť žalobný dôvod založený na existencii nesprávnych skutkových a právnych posúdení pri výpočte základnej sumy pokuty zamietnutý.

B – O *príťažujúcich okolnostiach*

208 Druhý žalobný dôvod je založený na existencii nesprávnych skutkových a právnych posúdení a porušení práva žalobkyne na obhajobu pri zohľadňovaní príťažujúcich okolností. Žalobkyňa vytýka Komisii, že nedôvodne zvýšila sumu pokuty, pričom vychádzala jednak z jej nespolupracovania pri inšpekcii a jednak z jej úlohy podnecovateľa a vodcu kartelu.

1. O príťažujúcej okolnosti týkajúcej sa odmietnutia spolupracovať pri inšpekcii

a) Tvrdenia účastníkov konania

209 Žalobkyňa sa domnieva, že rozhodnutie Komisie zvýšiť jej základnú sumu pokuty o 10 % z dôvodu, že odmietla spolupracovať pri inšpekcii Komisie 1. októbra 2002 a že sa počas tejto inšpekcie uchýlila k obštrukciám, možno napadnúť zo štyroch dôvodov.

210 Po prvé Komisia podľa nej porušila jej právo na obhajobu tým, že v oznámení o výhradách neuviedla, že incidenty sa zohľadnia pri výpočte pokuty. Aj keď Komisia uviedla obidva incidenty v časti oznámenia o výhradách týkajúcej sa konania, nič jej neumožňovalo dospieť k záveru, že Komisia tieto okolnosti zamýšľala zohľadniť pri výpočte pokuty, keďže v časti oznámenia o výhradách týkajúcej sa príťažujúcich okolností sa vôbec neuvádzajú. Žalobkyňa okrem toho uvádza, že v tejto súvislosti si na základe obsahu oznámení o výhradách v iných veciach nemohla byť vedomá praxe Komisie, keďže nejde o verejne prístupné dokumenty.

211 Po druhé odmietnutie spolupráce je podľa nej vecne nepodložené, keďže nebolo konštatované nijaké porušenie článku 15 ods. 1 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvého nariadenia implementujúceho článku [81 ES] a [82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mím. vyd. 08/001, s. 3), ktoré bolo zrušené a nahradené nariadením č. 1/2003, ani rozhodnutia o kontrole prijaté na základe článku 14 ods. 3 toho istého nariadenia (ďalej len „rozhodnutie o kontrole“). Z prvej zápisnice vyplýva, že sekretárka riaditeľa žalobkyne požiadala inšpektorov Komisie, aby predtým, ako vstúpia do jej priestorov, počkali na príchod jej externých advokátov. Títo inšpektori jej však odmietli poskytnúť akúkoľvek lehotu a ihneď sa uchýlili k policajným silám a vynútili si vstup do kancelárií, pričom sa nespýtali ani na prípadnú prítomnosť interného právnik, ktorý by ich mohol prijať a asistovať im. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, tento incident netrval viac ako 20 minút. Komisia okrem toho porušila jej právo na obhajobu tým, že jej neposkytla primeranú lehotu na získanie právnej pomoci, keďže nemala nijakého interného právnik, ktorý by bol prítomný na mieste inšpekcie. Druhá zápisnica uvádza odmietnutie externých advokátov žalobkyne umožniť inšpektorom prístup do kancelárie jedného z jej riaditeľov, ktorý bol neprítomný, lebo sa domnievali, že neobsahuje nijaký dokument týkajúci sa bitúmenu a že mandát Komisie ju neoprávňuje vstupovať tam. Komisia uvádza, že musela požiadať o asistenciu holandský orgán na ochranu hospodárskej súťaže, ktorý sa skontaktoval s policajnými orgánmi, aby mohla vstúpiť do tejto kancelárie. Žalobkyňa sa však domnieva, že táto zápisnica neodráža realitu. Hoci jej advokáti uvedenú kanceláriu pôvodne odmietli sprístupniť, rýchlo od toho upustili, čo teda predstavuje len drobný incident, nie pokus o obštrukciu v priebehu vyšetrovania. Zápisnica tiež neuvádza, že by sa do uvedenej kancelárie niekto dostal a že by počas tohto krátkeho času mohli byť zatajené dôkazy. Žalobkyňa nakoniec zdôrazňuje, že obidve zápisnice spísané 3. októbra 2002, t. j. po uvedenom overení, jej boli zaslané až v rámci prístupu k spisu, a preto nemohla predložiť svoje pripomienky včas, čo je v rozpore so zásadou riadneho výkonu spravodlivosti.

212 Po tretie zvýšenie pokuty za odmietnutie spolupráce je podľa nej v rozpore s ustanoveniami článku 15 ods. 1 nariadenia č. 17 v znení platnom v čase rozhodujúcich skutočností, ktoré stanovuje v prípade, ak sa podnik nepodriadi rozhodnutiu o kontrole, pokutu najviac 5 000 eur. Žalobkyňa sa tak domnieva, že Komisia nemohla vychádzať z usmernení na výpočet pokút, aby sa odchyľila od tohto ustanovenia, a že tým, že sa snažila uložiť jej takéto zvýšenie základnej sumy pokuty na základe ustanovení nariadenia č. 1/2003, sa dopustila zneužitia právomoci.

213 Napokon po štvrté zvýšenie pokuty o 1,71 milióna eur za odmietnutie spolupráce je podľa nej neprimerané vzhľadom na skutočnosti uvedené v zápisniciach, ktoré spísala Komisia.

214 Komisia odmieta všetky tvrdenia žalobkyne.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

215 Z napadnutého rozhodnutia a najmä z jeho odôvodnení 32, 340 a 341 vyplýva, že Komisia pristúpila 1. októbra 2002 ku kontrolám, predovšetkým v priestoroch žalobkyne, a že počas tejto inšpekcie žalobkyňa najprv odmietla vpustiť úradníkov Komisie do budovy, pokiaľ neprídu jej externí právni poradcovia, a potom im bránila vo vstupe do kancelárie jedného z jej riaditeľov. Komisia preto požiadala o spoluprácu policajné orgány, aby mohla uskutočniť tieto kontroly. Úradníci Komisie spísali 3. októbra 2002 dve zápisnice týkajúce sa týchto incidentov, ktoré boli zaslané žalobkyni v rámci prístupu k spisu, ktorý Komisia povolila 19. októbra 2004. Žalobkyňa uvádza štyri žalobné dôvody, aby spochybnila rozhodnutie Komisie o 10 % zvýšení základnej sumy jej pokuty z tohto dôvodu.

O porušení práva na obhajobu spojenom s obsahom oznámenia o výhradách

216 Žalobkyňa sa po prvé domnieva, že Komisia tým, že v oznámení o výhradách neuviedla, že z dôvodu odmietnutia spolupráce jej môže zvýšiť pokutu, porušila jej právo na obhajobu. Z oznámenia o výhradách však vyplýva, že Komisia uviedla obidve odmietnutia spolupráce v časti týkajúcej sa konania, pričom spresnila, že predstavujú porušenie článku 1 jej rozhodnutia o inšpekcii z 26. septembra 2002 (bod 85). Okrem toho v časti oznámenia o výhradách venovanej opatreniam na nápravu Komisia pripomenula zásady, ktorými sa riadi stanovovanie pokút, pričom uviedla, že zohľadní najmä prípadné poľahčujúce alebo priťažujúce okolnosti, bez ďalšieho spresnenia (bod 361).

217 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pokiaľ Komisia v oznámení o výhradách výslovne uvedie, že bude skúmať, či je vhodné uložiť dotknutým podnikom pokuty, a pokiaľ uvedie aj hlavné skutkové a právne okolnosti, ktoré môžu viesť k pokute, akými sú závažnosť a dĺžka trvania predpokladaného porušenia a skutočnosť, že toto porušenie bolo vykonané úmyselne alebo z nedbanlivosti, plní si povinnosť dodržať právo podnikov byť vypočutý. Komisia im týmto dáva potrebné podklady na ich obhajobu nielen proti konštatovaniu porušenia, ale aj proti uloženiu pokuty (rozsudok *Musique Diffusion française* a *i./Komisia*, už citovaný v bode 176 vyššie, bod 21, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, *ABB Asea Brown Boveri/Komisia*, T-31/99, Zb. s. II-1881, bod 78). Pokiaľ ide o stanovenie výšky pokút, právo dotknutých podnikov na obhajobu je pred Komisiou zabezpečené prostredníctvom možnosti vyjadriť pripomienky k dĺžke trvania, závažnosti a predvídateľnosti protisúťažnej povahy porušenia. Okrem toho majú podniky, pokiaľ ide o stanovenie výšky pokút, dodatočnú záruku, keďže Všeobecný súd vykonáva pri rozhodovaní neobmedzenú právomoc a podľa článku 31 nariadenia č. 1/2003 môže najmä zrušiť alebo znížiť pokutu (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. októbra 1994, *Tetra Pak/Komisia*, T-83/91, Zb. s. II-755, bod 235; pozri v tomto zmysle rozsudok *ABB Asea Brown Boveri/Komisia*, už citovaný, bod 79). Súd Únie z toho vyvodil, že Komisia sa môže v oznámení o výhradách obmedziť na to, aby bez ďalších podrobností uviedla, že zohľadní individuálnu úlohu zohrávanú každým z podnikov v sporných dohodách a že výška pokuty bude odrážať prípadné poľahčujúce alebo priťažujúce okolnosti, keďže usmernenia na výpočet pokút uvádzajú podrobnosti o okolnostiach, ktoré možno považovať za priťažujúce (rozsudok *Groupe Danone/Komisia*, už citovaný v bode 137 vyššie, body 50 až 56).

218 V prejednávanej veci Komisia v súlade s uvedenou judikatúrou v oznámení o výhradách (body 357 až 362) výslovne uviedla svoj zámer pokutovať podniky, ktorým bolo určené, a skutkové a právne okolnosti, ktoré zohľadní pri stanovení výšky pokuty, ktorá sa má uložiť žalobkyni, aby bolo v tejto súvislosti dodržané jej právo byť vypočutá. Pokiaľ ide konkrétne o priťažujúcu okolnosť odmietnutia spolupráce počas vyšetrovania vedeného proti žalobkyni, treba uviesť jednak, že usmernenia na výpočet pokút ju citujú ako príklad priťažujúcej okolnosti, a jednak, že Komisia v oznámení

o výhradách uviedla, že zohľadní individuálnu úlohu zohrávanú každým podnikom v sporných dohodách a že výška pokuty bude odrážať prípadné priťažujúce alebo poľahčujúce okolnosti (bod 361). Žalobkyňa teda nemohla nevedieť o tom, že Komisia bude môcť zohľadniť túto priťažujúcu okolnosť, ak dospeje k záveru, že sú splnené podmienky na jej uplatnenie. Komisia teda neporušila jej právo na obhajobu.

O nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností

219 Po druhej žalobkyňa sa domnieva, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď obidva sporné incidenty kvalifikovala ako odmietnutie podriaďiť sa rozhodnutiu o kontrole v zmysle ustanovení článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17 v znení platnom v čase uvedenej kontroly. Žalobkyňa tvrdí, že na ochranu svojho práva na obhajobu mala právo žiadať Komisiu, aby nezačala kontrolu, kým neprídu jej externí advokáti, a v každom prípade inšpektori Komisie mohli veľmi rýchlo začať plánovanú kontrolu.

– O prvom incidente

220 Zo spisu vyplýva, že inšpektori Komisie a úradníci holandského orgánu na ochranu hospodárskej súťaže sa dostavili na recepciu v priestoroch žalobkyne v Utrechte 1. októbra 2002 o 9.30, pričom mali so sebou rozhodnutie Komisie ukladajúce žalobkyňi povinnosť podriaďiť sa rozhodnutiu o kontrole. Vstup do budovy im však odoprela sekretárka riaditeľa, ktorá ich požiadala, aby v čakárni nachádzajúcej sa na prízemí počkali na príchod externých advokátov, a nakoniec im bol umožnený až po príchode polície, ktorú privolali úradníci holandského orgánu na ochranu hospodárskej súťaže na žiadosť inšpektorov Komisie. Komisia odhadla, že toto odopretie malo za následok 47-minútové zdržanie. Žalobkyňa sa domnieva, že mala právo požiadať Komisiu, aby počkala na príchod jej advokátov, ktorých kancelária sa nachádzala v Haagu (Holandsko), teda vo vzdialenosti 60 km, keďže v podniku nemala interného právnik.

221 Všeobecný súd uvádza, že žalobkyňa sa obmedzuje na tvrdenie, že mala právo žiadať od Komisie, aby predtým, ako začne plánovanú kontrolu, počkala na príchod jej externých advokátov špecializujúcich sa na právo hospodárskej súťaže, pritom však v tejto súvislosti neuviedla konkrétne ustanovenie práva Európskej únie alebo holandského práva.

222 Je pravda, že súd Únie už uviedol, že samotný výkon práva na obhajobu nepredstavuje odmietnutie akejkoľvek spolupráce v zmysle bodu 2 druhej zarážky usmernení na výpočet pokút (rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 478, potvrdený v tomto bode rozsudkom Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaným v bode 176 vyššie, bod 353).

223 Navyše podľa ustálenej judikatúry zásada spravodlivého súdneho konania predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá je odvodená od základných práv, ktoré sú tiež založené na Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísanom v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“), konkrétne na jeho článku 6. Ak sa teda žalobca dovoľáva tejto zásady, usudzuje sa, že implicitne odkazuje na EDLP (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Gellhoed vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Súdného dvora z 25. januára 2007, Salzgitter Mannesmann/Komisia, C-411/04 P, Zb. s. I-959, I-962, body 45 až 49).

224 Všeobecnému súdu teda prislúcha, aby na túto výhradu odpovedal preskúmaním toho, či Komisia v prejednávanej veci dodržala procesné záruky vyplývajúce zo všeobecných zásad práva Únie a EDLP. Okrem toho treba zohľadniť článok 47 ods. 1 a 2 a článok 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, ktorá síce v čase prijatia napadnutého rozhodnutia nemala záväzné právne účinky porovnateľné s primárnym právom, ale ako zdroj výkladu práva poskytovala náhľad na základné práva zaručené právom Únie (rozsudky Súdného dvora z 27. júna 2006, Parlament/Rada, C-540/03, Zb. s. I-5769, bod 38, a z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 37).

- 225 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 6 ods. 3 písm. c) EDLP „každý, kto je obvinený, má právo obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu“ a že podľa článku 47 druhého odseku Charty základných práv Európskej únie vyhlásenej 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. EÚ C 364, s. 1) „každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať“.
- 226 Všeobecný súd najprv uvádza, že ani nariadenie č. 17, ktoré sa uplatňovalo v čase, keď sa vykonávala kontrola, ani nariadenie č. 1/2003, ani nariadenie Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. EÚ L 123, s. 18), neobsahujú ustanovenie o prítomnosti advokáta počas kontroly.
- 227 Okrem iného treba spresniť, že výkon práva na obhajobu sa uskutočňuje hlavne v rámci súdnych alebo správnych konaní, ktoré majú ukončiť porušenie alebo konštatovať nesúlad s právnou úpravou. Naproti tomu konanie o kontrole, o ktoré ide v článku 14 nariadenia č. 17, nemá ukončiť porušenie ani konštatovať nesúlad s právnou úpravou, ale jeho cieľom je výlučne umožniť Komisii zhromaždiť dokumenty nevyhnutné na preskúmanie skutočnosti a dôsledkov zisteného skutkového a právneho stavu. Iba ak sa Komisia domnieva, že takto získané posudzované dôkazy odôvodňujú prijatie rozhodnutia konštatujúceho porušenie, na základe článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17 musí byť dotknutý podnik predtým, ako je prijaté takéto rozhodnutie, vypočutý. Práve tento podstatný rozdiel medzi rozhodnutiami prijatými ako výsledok takéhoto konania a rozhodnutiami o kontrole vysvetľuje znenie článku 19 ods. 1, ktorý vymenúva rozhodnutia, ktoré Komisia nemôže prijať bez toho, aby najprv dala dotknutým osobám možnosť uplatniť svoje právo na obhajobu, pričom neuvádza rozhodnutie upravené v článku 14 ods. 3 toho istého nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 26. júna 1980, *National Panasonic/Komisia*, 136/79, Zb. s. 2033, bod 21).
- 228 Súd Únie však uviedol, že je dôležité vyhnúť sa tomu, aby mohlo byť právo na obhajobu nenapraviteľne porušené v rámci predbežných vyšetrovaní, najmä kontrol, ktoré môžu byť rozhodujúce na zabezpečenie dôkazov o protiprávnosti správania podnikov, ktorá môže založiť ich zodpovednosť. V dôsledku toho, hoci sa určité z práv na obhajobu týkajú len kontradiktórnych konaní nasledujúcich po oznámení o výhradách, iné práva, napríklad právo na právnu pomoc a právo na zachovanie dôvernosti korešpondencie medzi advokátom a klientom uznané Súdny dvorom v rozsudku z 18. mája 1982, *AM & S Europe*, (155/79, Zb. s. 1575), sa musia dodržiavať už od štádia predbežného vyšetrovania (rozsudky Súdneho dvora z 21. septembra 1989, *Hoechst/Komisia*, 46/87 a 227/88, Zb. s. 2859, body 15 a 16; zo 17. októbra 1989, *Dow Benelux/Komisia* 85/87, Zb. s. 3137, bod 27, a *Dow Chemical Ibérica a i./Komisia* 97/87 až 99/87, Zb. s. 3165, body 12 a 13).
- 229 V každom prípade samotný Európsky súd pre ľudské práva v oblasti trestného práva uznal, že hoci článok 6 EDLP obyčajne vyžaduje, aby mal obvinený možnosť pomoci advokáta už od štádia policajného vyšetrovania, toto právo môže byť predmetom obmedzení z platných dôvodov a v každom prípade ide o otázku, či vzhľadom na konanie ako celok toto obmedzenie zbavilo obžalovaného spravodlivého procesu (pozri rozsudok ESĽP z 8. februára 1996, *Murray v. Spojené kráľovstvo*, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí*, bod 63).
- 230 V rámci ustanovení článku 14 nariadenia č. 17 sa však treba ubezpečiť, že dodržiavanie práva na obhajobu neohrozuje potrebný účinok kontrol, aby mohla Komisia vykonávať svoju úlohu strážkyne Zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. decembra 2003, *Ventouris/Komisia*, T-59/99, Zb. s. II-5257, bod 122). Súdny dvor tiež uznal, že právomoci uskutočniť kontroly bez predchádzajúceho oznámenia nepredstavujú porušenie základných práv podnikov, keďže cieľom právomocí udelených Komisii článkom 14 nariadenia č. 17 je umožniť jej splniť si úlohu, ktorá jej bola zverená Zmluvou o ES, dbať na dodržiavanie pravidiel hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, zabrániť tomu, aby bola hospodárska súťaž skreslená v neprospech všeobecného záujmu, jednotlivých podnikov a spotrebiteľov, a prispievať k zachovaniu systému hospodárskej súťaže zamýšľaného Zmluvou, ktorého dodržiavanie je pre podniky povinné (rozsudok *National Panasonic/Komisia*, už citovaný v bode 227 vyššie, bod 20).

- 231 Preto je potrebné vyvážiť základné zásady práva Únie týkajúce sa práva na obhajobu a potrebný účinok právomoci Komisie vykonávať kontroly, pričom treba zabrániť zničeniu alebo možnému skresleniu relevantných dokumentov.
- 232 Všeobecný súd preto usudzuje, že prítomnosť externého advokáta alebo interného právnik v podniku počas kontroly uskutočňovanej Komisiou je možná, no prítomnosť externého advokáta alebo interného právnik by nemala byť podmienkou zákonnosti kontroly. Ak si to podnik želá, a najmä ak nemá právnik na mieste výkonu kontroly, môže žiadať o rady advokáta prostredníctvom telefónu a požiadať ho, aby sa tam čo najskôr dostavil. Na to, aby výkon tohto práva na pomoc advokáta nemohol poškodiť riadny priebeh kontroly, osoby poverené vykonaním kontroly musia mať možnosť ihneď vstúpiť do všetkých priestorov podniku, oznámiť mu rozhodnutie o kontrole a obsadiť kancelárie podľa svojho výberu bez toho, aby čakali, kým sa podnik poradí so svojím advokátom. Osoby poverené vykonaním kontroly musia byť tiež schopné kontrolovať telefonickú a elektronickú komunikáciu podniku, aby sa predišlo najmä tomu, že tento podnik sa skontaktuje s inými podnikmi, na ktoré sa takisto vzťahuje rozhodnutie o kontrole. Okrem toho lehota, ktorú je Komisia povinná poskytnúť podniku, aby sa mohol skontaktovať so svojím advokátom predtým, ako sa začne oboznamovať so spismi a s ostatnými dokumentmi a zhotovovať ich kópie, zapečatovať priestory alebo dokumenty alebo žiadať ústne vysvetlenia od akéhokolvek zástupcu alebo zamestnanca podniku, závisí od osobitných okolností vlastných každému jednotlivému prípadu a v každom prípade by mala byť extrémne obmedzená a skrátaná na striktné minimum.
- 233 V prejednávanej veci Komisia tým, že odmietla vyhovieť žiadosti žalobkyne, aby predtým, ako jej umožní vstúpiť do svojich priestorov a najmä do kancelárie svojho generálneho riaditeľa, počkala na príchod jej externých advokátov v čakárni, neporušila jej právo na obhajobu. Preto treba odmietnutie žalobkyne umožniť inšpektorom Komisie vstup do svojej budovy pred príchodom jej advokátov, ktoré spôsobilo zdržanie pri výkone kontroly trvajúce 47 minút, kvalifikovať ako odmietnutie podriaďiť sa rozhodnutiu o kontrole v zmysle ustanovení článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17.

– O druhom incidente

- 234 Žalobkyňa sa domnieva, že incident, ktorý sa stal 1. októbra 2002 popoludní, nepredstavuje odmietnutie podriaďiť sa rozhodnutiu o kontrole, keďže trval veľmi krátko, a preto nespôsobil nijaké nebezpečenstvo zničenja alebo skreslenia dokumentov.
- 235 Z dokumentov, ktoré predložila Komisia, však vyplýva, že popoludní 1. októbra 2002 externí advokáti žalobkyne po tom, ako prišli na miesto, odmietli Komisii sprístupniť kanceláriu jedného z jej riaditeľov z dôvodu, že sa tam nenachádza nijaký dokument týkajúci sa bitúmenu, až pokým sa úradníci holandského orgánu na ochranu hospodárskej súťaže na žiadosť Komisie neskontovali s políciou. Zápisnica spísaná Komisiou neuvádza presné zdržanie spôsobené týmito diskusiami. Rozhodnutie Komisie o kontrole z 26. septembra 2002 pritom oprávňovalo inšpektorov na vstup do všetkých priestorov, na všetky pozemky a do všetkých dopravných prostriedkov podniku počas bežných otváracích hodín kancelárií a na preskúmanie všetkých kníh a dokumentov týkajúcich sa jej činnosti.
- 236 Podľa judikatúry však podniky majú povinnosť aktívne spolupracovať pri opatreniach vyšetrovania počas konania týkajúceho sa predbežného preskúmania (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, body 65, 207 a 208).
- 237 Okrem iného tak účel nariadenia č. 17, ako aj vymenovanie právomocí zamestnancov Komisie v jeho článku 14 ukazujú, že kontroly môžu mať veľmi široký dosah. V tejto súvislosti je právo na vstup do všetkých priestorov, na všetky pozemky a do všetkých dopravných prostriedkov podnikov osobitne dôležité, keďže má umožniť Komisii získať dôkazy o porušeníach pravidiel hospodárskej súťaže na miestach, kde sa zvyčajne nachádzajú, teda v obchodných priestoroch podnikov (rozsudok z 21. septembra 1989, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 228 vyššie, bod 26).

- 238 Súd Únie tiež zdôraznil, že Komisia môže svoju kontrolnú právomoc vykonávať vo všetkých obchodných priestoroch podniku, na ktorý sa vzťahuje rozhodnutie, ktoré prijala, a súčasne dodržať právo na obhajobu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 1989, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 228 vyššie, body 14 a 15), ako aj práva spojené s ochranou vlastníctva (pozri rozsudok ESLP zo 16. apríla 2002, Colas Est a i. v. Francúzsko, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí*, § 40 a 41; rozsudok Súdneho dvora z 22. októbra 2002, Roquette Frères, C-94/00, Zb. s. I-9011, bod 29, a uznesenie Súdneho dvora zo 17. novembra 2005, Minoan Lines/Komisia, C-121/04 P, neuverejnené v Zbierke, bod 37). Okrem toho rozhodnutie o tom, či sa dokument má alebo nemá predložiť Komisii, prináleží Komisii, nie dotknutému podniku alebo tretej osobe (rozsudok AM & S Europe/Komisia, už citovaný v bode 228 vyššie, bod 17).
- 239 Preto samotná skutočnosť, že advokáti žalobkyne najprv odmietli umožniť Komisii vstup do kancelárie jedného z jej riaditeľov, postačuje na to, aby sa dospelo k záveru, že žalobkyňa odmietla úplne sa podriaďiť rozhodnutiu o kontrole, pričom Komisia nemusí preukázať, že zdržanie spôsobené týmto odmietnutím mohlo vyvolať zničenie alebo skreslenie dokumentov.
- 240 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností, keď tieto dva incidenty kvalifikovala ako odmietnutie podriaďiť sa rozhodnutiu o kontrole.

O zásade riadnej správy vecí verejných

- 241 Žalobkyňa napokon vytýka Komisii, že porušila zásadu riadnej správy vecí verejných tým, že zápisnicu spísala až po kontrole a zaslala jej ju až v rámci prístupu k spisu, t. j. po oznámení o výhradách, čím jej zabránila včas predložiť prípadné pripomienky.
- 242 Treba však uviesť, že nijaké ustanovenie právnej úpravy neukladá Komisii povinnosť spísať zápisnicu o odmietnutí podriaďiť sa rozhodnutiu o kontrole v osobitnej lehote ani zasláť tento dokument dotknutému podniku v určitej lehote. Súd Únie dospel k záveru, že zásada riadnej správy vecí verejných nemôže zmeniť na povinnosť to, čo za povinnosť nepovažoval normotvorca (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 31. marca 1992, Burban/Parlament, C-255/90 P, Zb. s. I-2253, bod 20).
- 243 Všeobecný súd zdôrazňuje, že žalobkyňa mala v každom prípade možnosť reagovať na obsah týchto dvoch zápisníc vtedy, keď jej Komisia po oznámení výhrad umožnila prístup k spisu, ale neurobila tak.

O porušení ustanovení článku 15 nariadenia č. 17

- 244 Po tretie žalobkyňa sa domnieva, že vzhľadom na to, že v čase rozhodujúcich skutočností platilo výlučne nariadenie č. 17, Komisia nebola oprávnená uplatňovať ani ustanovenia nariadenia č. 1/2003, ktoré neboli platné, ani ustanovenia usmernení na výpočet pokút, ktoré nemôžu mať prednosť pred ustanoveniami nariadenia č. 17. Komisia sa tak dopustila zneužitia právomoci.
- 245 Článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17 stanovoval Komisii možnosť uložiť pokutu do 5 000 eur akémukoľvek podniku, ktorý sa nepodriadi rozhodnutiu o kontrole, a článok 15 ods. 2 toho istého nariadenia ju oprávňoval na uloženie pokút podnikom, ktoré sa dopustili porušenia ustanovení článku 81 ods. 1 ES, ktoré mohli predstavovať až 10 % ich obratu, vypočítaných v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania porušenia. Ustanovenia článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17 tak Komisii umožňovali uložiť podniku pokutu za odmietnutie spolupráce počas kontroly, aj keby sa porušenie článku 81 ES nepreukázalo. Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, pred nadobudnutím platnosti usmernení na výpočet pokút teda nijaké ustanovenie nariadenia č. 17 Komisii nezakazovalo

sankcionovať odmietnutie spolupráce počas vyšetrovania v rámci určenia celkovej výšky pokuty uloženej na základe článku 15 ods. 2 uvedeného nariadenia namiesto toho, aby podniku na základe ustanovení článku 15 ods. 1 písm. c) tohto textu uložila osobitnú pokutu.

- 246 Podľa judikatúry (pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 13. novembra 1990, Fedesa, C-331/88, Zb. s. I-4023, bod 24) zneužitie právomoci predstavuje prijatie aktu inštitúciou Únie výlučne alebo prinajmenšom v rozhodujúcej miere s úmyslom dosiahnuť iné ako uvádzané ciele alebo vyhnúť sa postupu osobitne predvídanému Zmluvou na riešenie okolností daného prípadu. Súd Únie tak uviedol, že akt je postihnutý zneužitím právomoci, iba ak sa na základe objektívnych, relevantných a zhodujúcich sa dôkazov ukazuje, že bol prijatý výlučne alebo prinajmenšom v rozhodujúcej miere s úmyslom dosiahnuť iné ako uvádzané ciele (pozri rozsudok Súdneho dvora z 11. novembra 2004, Ramondín a i./Komisia, C-186/02 P a C-188/02 P, Zb. s. I-10653, bod 44 a tam citovanú judikatúru).
- 247 Treba teda preskúmať, či rozhodujúcim cieľom prijatia usmernení na výpočet pokút, ktoré výslovné stanovujú možnosť Komisie zohľadniť odmietnutie spolupráce alebo pokus o obštrukciu v priebehu vyšetrovania ako priťažujúce okolnosti v rámci určenia pokuty, bolo, ako to tvrdí žalobkyňa, vyhnúť sa hornej hranici 5 000 eur stanovenej ustanoveniami článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17.
- 248 Súd Únie už uviedol, že nariadenie č. 17 ponechalo Komisii pri stanovovaní pokút značnú mieru voľnej úvahy. Zavedenie novej metódy výpočtu pokút Komisiou prostredníctvom usmernení na výpočet pokút, ktoré môžu v určitých prípadoch viesť k zvýšeniu sumy pokút, pričom sa však neprekročí horná hranica stanovená tým istým nariadením, preto nemožno považovať za sprísnenie pokút, ako sú právne stanovené článkom 15 nariadenia č. 17, so spätným účinkom v rozpore so zásadami zákonnosti a právnej istoty (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, body 252, 254, 258, 260, 261 a 267, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, LR AF 1998/Komisia, T-23/99, Zb. s. II-1705, bod 235).
- 249 Súd Únie okrem toho spresnil, že vzhľadom na to, že článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 neobsahuje taxatívny výpočet kritérií, ktoré môže Komisia vziať do úvahy pri stanovení výšky pokuty, správanie podniku v priebehu správneho konania, a najmä odmietnutie spolupráce alebo pokusy o obštrukcie v priebehu vyšetrovania, teda môžu patriť k okolnostiam, ktoré treba pri tomto stanovení zohľadniť (rozsudky Súdneho dvora z 11. januára 1990, Sandoz prodotti farmaceutici/Komisia, C-277/87, Zb. s. I-45, a zo 16. novembra 2000, Finnboard/Komisia, C-298/98 P, Zb. s. I-10157, bod 56; rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 222 vyššie, body 474 a 475, potvrdený v tomto bode rozsudkom Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaným v bode 176 vyššie, bod 351).
- 250 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že žalobkyňa nepreukázala, že rozhodujúcim cieľom prijatia usmernení na výpočet pokút, pokiaľ ide o výslovné stanovenie možnosti Komisie zohľadniť odmietnutie spolupráce alebo pokus o obštrukciu v priebehu vyšetrovania ako priťažujúce okolnosti v rámci stanovenia pokuty, bolo vyhnúť sa sankčnému postupu stanovenému ustanoveniami článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17, predovšetkým hornej hranici 5 000 eur.
- 251 Na záver Všeobecný súd usudzuje, že Komisia mala v prejednávanej veci možnosť sankcionovať odmietnutie spolupráce buď tak, že príslušnému podniku uloží pokutu najviac 5 000 eur na základe ustanovení článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 17, alebo tak, že pri stanovení výšky pokuty uloženej podniku na základe článku 15 ods. 2 toho istého nariadenia (teraz článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, platný v okamihu, keď prijala napadnuté rozhodnutie) zohľadní priťažujúcu okolnosť vyplývajúcu z odmietnutia spolupráce počas vyšetrovania, a že údajné zneužitie právomoci sa nepreukázalo.

O neprimeranosti zvýšenia pokuty z dôvodu odmietnutia spolupráce

- 252 Napokon po štvrté žalobkyňa tvrdí, že 10 % zvýšenie základnej sumy pokuty, t. j. o 1,71 milióna eur, o ktorom rozhodla Komisia z dôvodu odmietnutia spolupráce, je v každom prípade neprimerané vzhľadom na skutočnosti zaznamenané v zápisnici.
- 253 Treba pripomenúť, že pokuty predstavujú nástroj politiky hospodárskej súťaže Komisie, a preto Komisia musí mať určitú mieru voľnej úvahy pri stanovovaní ich výšky, aby mohla usmerňovať správanie podnikov v zmysle dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 6. apríla 1995, Martinelli/Komisia, T-150/89, Zb. s. II-1165, bod 59; z 11. decembra 1996, Van Megen Sports/Komisia, T-49/95, Zb. s. II-1799, bod 53, a z 21. októbra 1997, Deutsche Bahn/Komisia, T-229/94, Zb. s. II-1689, bod 127). Všeobecnému súdu však prislúcha preskúmať, či je výška uloženej pokuty primeraná vo vzťahu k dĺžke trvania a ostatným okolnostiam, ktoré môžu vstupovať do posúdenia závažnosti porušenia, ako je vplyv, ktorý mohol podnik vykonávať na trhu, zisk, ktorý mu mohli priniesť jeho postupy, objem a hodnota dotknutých plnení a nebezpečenstvo, ktoré predstavuje porušenie pre ciele Únie (rozsudok Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, body 120 a 129).
- 254 Hoci Komisia nie je viazaná svojou predchádzajúcou praxou, pre Všeobecný súd môže byť pri preskúmaní primeranosti alebo neprimeranosti zvýšenia pokuty uloženej žalobkyňi užitočné poznať zvýšenia, ktoré Komisia uložila ostatným podnikom z rovnakého dôvodu. Nemožno totiž vylúčiť, že Všeobecný súd môže pri výkone svojej neobmedzenej právomoci usúdiť, že musí toto zvýšenie ešte zvýšiť. Rovnaká sadzba 10 % však bola uplatnená aj v troch iných prípadoch, v ktorých Komisia sankcionovala podniky osobitným zvýšením pokuty za odmietnutie spolupráce. Vo veci nazývanej „Grécke prekladiská“ bol týmto zvýšením sankcionovaný podnik, ktorý informoval ostatné podniky, ktoré boli členmi kartelu, o odpovediach, ktoré odoslal na žiadosť o informácie, a navrhol im zmeniť svoje ceny (rozsudok Minoan Lines/Komisia, už citovaný v bode 44 vyššie, body 335 až 339). Vo veci Nintendo bol týmto zvýšením sankcionovaný podnik, ktorý predložil nepravdivú odpoveď na žiadosť o informácie [rozhodnutie Komisie z 30. októbra 2002, COMP/35.706 PO Nintendo Distribution (Ú. v. EÚ L 255, 2003, s. 33)]. Napokon vo veci nazývanej „Priemyselné vrecia“ (rozhodnutie Komisie z 30. novembra 2005, COMP/F/38.354 – Priemyselné vrecia) bol týmto zvýšením sankcionovaný podnik, ktorého zamestnanec zničil dokument vybraný inšpektormi počas kontroly, hoci potom samotný podnik zaslal Komisii kópiu tohto dokumentu.
- 255 V prejednávanej veci Všeobecný súd dospel k záveru, že vzhľadom na relatívne krátke trvanie obštrukcie, ktorej sa žalobkyňa dopustila vo vzťahu ku kontrole Komisie, netreba uplatniť neobmedzenú súdnu právomoc, aby sa zvýšenie pokuty, o ktorom už v prejednávanej veci rozhodla Komisia, ďalej zvýšilo. Okrem iného sa dotknuté 10 % zvýšenie pokuty nezdá neprimerané vzhľadom jednak na správanie žalobkyne počas kontroly a opakovanú povahu jej pokusov o obštrukcie v ten istý deň a jednak na dôležitosť kontrol ako nevyhnutného nástroja Komisie na vykonávanie svojich úloh strážkyne zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže (rozsudok Ventouris/Komisia, už citovaný v bode 230 vyššie, bod 122) a potrebu usmerňovať správanie podnikov v zmysle dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže.
- 256 Tvrdenie žalobkyne preto musí byť zamietnuté.

2. O úlohách podnecovateľa a vodcu

a) O úlohe podnecovateľa

Tvrdenia účastníkov konania

- 257 Žalobkyňa sa domnieva, že keď jej spolu s SNV Komisia prisúdila úlohu podnecovateľa kartelu, vychádzala z nesprávneho právneho a skutkového posúdenia, ktoré odôvodňuje úplné alebo čiastočné zrušenie 50 % zvýšenia pokuty, ktorá jej bola uložená z tohto dôvodu. Podľa judikatúry sa táto

kvalifikácia môže uplatniť iba vtedy, ak podnik nabádal alebo povzbudzoval ostatné podniky, aby vytvorili kartel alebo aby sa k nemu pridali (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2006, BASF/Komisia, T-15/02, Zb. s. II-497, body 316 a 321). V prejednávanej veci Komisia podľa nej na to, aby jej prisúdila úlohu podnecovateľa kartelu, vychádzala z dvoch nedostatočných dôkazov, pričom SNV nanajvýš použila žalobkyňu, aby sa kontaktovala s ostatnými cestnými staviteľmi W5.

- 258 Komisia podľa nej v prvom rade vychádzala z časti odpovede žalobkyne na oznámenie o výhradách, ktorú posudzovala oddelene od jej kontextu. Tento dokument umožňoval výlučne konštatovanie, že SNV predložila žalobkyňi v roku 1993 cenový návrh, ktorý žalobkyňa spomenula na nasledujúcom stretnutí W5, no nepostačuje na preukázanie, že žalobkyňa navrhla W5 jeho prijatie.
- 259 V druhom rade Komisia použila zhrnutie Wintershall z 20. februára 1992, ktoré uvádzalo, že žalobkyňa jej oznámila, že sa skontaktovala s SNV, aby ju požiadala o predloženie návrhov na spoluprácu medzi dodávateľmi a W5, a že SNV jej tak predložila ponuku na osobitnú zľavu pre W5 v roku 1993. Tento dokument je však v rozpore s internou správou SNV z roku 1995, nezodpovedá spomienkam zamestnanca žalobkyne, na ktorého sa odvoláva, a jeho obsah je nepravdepodobný, keďže Wintershall je spoločnosť, ktorá má so žalobkyňou málo kontaktov.
- 260 Komisia v každom prípade na to, aby preukázala jej úlohu podnecovateľa kartelu, nemala vychádzať z jediného dôkazu pochádzajúceho z roku 1992, teda pred vznikom kartelu, nepodporeného nijakým iným dôkazom zo spisu.
- 261 Komisia pripomína, že judikatúra rozlišuje medzi úlohou podnecovateľa a úlohou vodcu a v prípade, že by Všeobecný súd musel považovať dôkazy týkajúce sa jednej z týchto dvoch úloh za nedostatočné, aj napriek tomu by mohol zachovať 50 % zvýšenie pokuty (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, body 342 až 349). Pokiaľ ide o kvalifikáciu podnecovateľa kartelu, judikatúra okrem iného spresnila, že príslušný podnik musel nabádať alebo povzbudzovať ostatné podniky, aby vytvorili kartel alebo a k nemu pridali (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 321). V prejednávanej veci Komisia uvádza, že vychádzala z dvoch dokumentov, z ktorých vyplýva, že žalobkyňa povzbudzovala ostatné podniky, aby vytvorili kartel, tým, že ako najvýznamnejší cestný staviteľ prevzala iniciatívu kontaktovať sa s SNV, najvýznamnejším dodávateľom, aby ho požiadala o podanie návrhov týkajúcich sa možností spolupráce medzi týmito dvomi skupinami, a tým, že ostatným podnikom W5 následne predložila návrh SNV týkajúci sa osobitnej zľavy. Vyhlásenie zamestnanca žalobkyne urobené v júni 2005 v rámci odpovede na oznámenie o výhradách, podľa ktorej nikdy neprevzal iniciatívu na koordinovanie, je teda v rozpore so zhrnutím Wintershall opisujúcim stretnutie s týmto zamestnancom. Komisia zdôrazňuje, že dokument Wintershall z roku 1992, ktorý uvádza budúcu spoluprácu, sa naproti tomu časovo zhoduje so skutočnosťou, že kartel sa začal v roku 1993, ako to preukazuje najmä odpoveď žalobkyne na oznámenie o výhradách, ktorá uvádza diskusie s SNV týkajúce sa osobitnej zľavy poskytovanej W5 od roku 1993.

Posúdenie Všeobecným súdom

- 262 Ak sa porušenia dopustili viaceré podniky, musí sa v rámci určenia výšky pokút preskúmať závažnosť účasti každého z nich (rozsudky Súdneho dvora zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, bod 623, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 92), čo predovšetkým predpokladá preukázanie ich jednotlivých úloh na porušení počas trvania ich účasti na ňom (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 30 vyššie, bod 150, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Enichem Anic/Komisia, T-6/89, Zb. s. II-1623, bod 264).
- 263 Z toho najmä vyplýva, že úlohu podnecovateľa alebo vodcu zohrávanú jedným alebo viacerými podnikmi v rámci kartelu treba na účely výpočtu výšky pokuty zohľadniť, keďže podniky, ktoré zohrávali takúto úlohu, musia z tohto dôvodu niesť osobitnú zodpovednosť v porovnaní s ostatnými podnikmi (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998,

Mayr-Melnhof/Komisia, T-347/94, Zb. s. II-1751, bod 291, a z 29. apríla 2004, Tokai Carbon a i./Komisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Zb. s. II-1181, bod 301).

- 264 V súlade s týmito zásadami uvádza bod 2 usmernení na výpočet pokút pod nadpisom prirážajúce okolnosti demonštratívny zoznam okolností, ktoré môžu viesť k zvýšeniu základnej sumy pokuty, ktorý obsahuje najmä „úloh[u] vodcu alebo podnecovateľa porušenia“ (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, body 280 až 282).
- 265 Je namieste poznamenať, že na kvalifikáciu podniku ako podnecovateľa kartelu treba, aby tento podnik nabádal alebo povzbudzoval ostatné podniky, aby vytvorili kartel alebo sa k nemu pridali. Naopak nestačí, aby bol jednoducho jedným zo zakladajúcich členov kartelu. Táto kvalifikácia musí byť vyhradená podniku, ktorý prípadne prevzal iniciatívu napríklad tým, že naznačoval inému podniku vhodnosť tajného dohovoru alebo sa pokúsil presvedčiť ho na taký postup (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 321). Súd Únie však Komisii nestanovuje povinnosť, aby disponovala dôkazmi v súvislosti s vypracovaním alebo koncepciou podrobností kartelu. Napokon spresnil, že úloha podnecovateľa sa vzťahuje na okamih vytvorenia alebo rozšírenia kartelu (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 316), čo umožňuje predpokladať, že úlohu podnecovateľa v rámci toho istého kartelu môžu zohrávať viaceré podniky naraz.
- 266 V prejednávanej veci z odôvodnenia 342 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia sa domnievala, že žalobkyňa nesie osobitnú zodpovednosť za svoju úlohu podnecovateľa kartelu. Pripomenula, že judikatúra kvalifikovala podnecovateľa kartelu ako podnik, ktorý nabádal alebo povzbudzoval ostatné podniky, aby vytvorili kartel alebo sa k nemu pridali (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 321). Vychádzala pritom z troch dokumentov, ktoré uvádzajú iniciatívy, ktoré považovala za iniciatívy vedúce ku kartelu, keďže slúžili na presvedčanie ostatných podnikov, aby sa vytvoril kartel. Podľa napadnutého rozhodnutia tieto dokumenty umožňovali preukázať na jednej strane to, že žalobkyňa navrhla SNV, aby predložila návrhy na spoluprácu medzi dodávateľmi a W5, a na druhej strane to, že žalobkyňa potom zaslala ostatným staviteľom návrh osobitných zliav predložený SNV. Ide o výpis z odpovede žalobkyne na oznámenie o výhradách, zo zhrnutia HBG z 8. júla 1994 a z internej správy Wintershall z 20. februára 1992.
- 267 Po prvé Komisia v odôvodnení 342 napadnutého rozhodnutia vychádzala z odkazu v odôvodnení 175 na správu HBG, iného významného staviteľa, z 8. júla 1994, odkazujúcu na dohody uzatvorené v marci 1994 medzi W5 zastúpenou žalobkyňou a dodávateľmi zastúpenými SNV, ktoré nadobudli platnosť 1. apríla 1994, ako aj na chýry uvádzajúce možnosť, že dodávatelia tieto dohody nedodržiavajú, a na potrebu kontaktovať sa v tejto záležitosti so zamestnancom žalobkyne. Tento dokument tiež uvádza, že žalobkyňa dojednávala v mene W5 dohody s SNV a že iný významný staviteľ považoval žalobkyňu za najlepšieho sprostredkovateľa v rámci W5 na vyriešenie nefunkčnosti kartelu. Hoci tento dokument postačuje na to, aby sa dospelo k záveru, že žalobkyňa predstavovala jedného zo zakladajúcich členov kartelu, nepostačuje na preukázanie, že žalobkyňa, ako to vyžaduje judikatúra pripomenutá v bode 265 vyššie, povzbudzovala alebo presvedčala ostatné podniky, aby sa pridali ku kartelu.
- 268 Po druhé Komisia vychádzala z výpisu z odpovede žalobkyne na oznámenie o výhradách (odôvodnenia 97 a 177 napadnutého rozhodnutia), v ktorom samotná žalobkyňa uvádza existenciu diskusií s SNV v roku 1993 týkajúcich sa osobitnej zľavy poskytovanej W5 a odoslania informácie týkajúcej sa tejto zľavy ostatným členom W5 žalobkyňou. Treba však zdôrazniť, že to, že žalobkyňa ostatným členom W5 odoslala túto informáciu, nevyhnutne neznamená, že ich povzbudzovala alebo presvedčala, aby sa pripojili ku kartelu.
- 269 Napokon po tretie Komisia použila interné zhrnutie Wintershall z 20. februára 1992. Tento dokument spísaný po návšteve zamestnanca žalobkyne vo Wintershall 18. februára 1992, pričom tento zamestnanec sa následne pravidelne zúčastňoval na stretnutiach kartelu, uvádza, že žalobkyňa požiadala

SNV, aby ako „marketleader“ predložila návrhy na spoluprácu medzi dodávateľmi a W5, ktoré zodpovedali nákupnému monopolu. Dokument uvádza, že Wintershall počas tejto návštevy naznačila žalobkyňi, že tento krok by bol problematický z hľadiska kartelového práva.

- 270 Žalobkyňa sa snažila spochybníť dôkaznú hodnotu tohto dokumentu zdôrazňovaním, že je v rozpore s internou správou SNV z roku 1995, ktorá uvádza, že ona sama iniciovala kontaktovanie sa s W5, že nezodpovedá spomienkam jej zamestnanca, na ktorého sa odkazuje, a že jeho obsah je nepravdepodobný, keďže je nevelmi uveriteľné, že by takú dôvernú informáciu zaslala svojmu sprostredkovateľovi. Všeobecný súd však usudzuje, že tento dokument je dôveryhodný, keďže sa zdá málo pravdepodobné, aby Wintershall úmyselne zapísala nepravdivú informáciu do výsostne internej zápisnice z roku 1992, teda *in tempore non suspecto*. Navyše na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, správa SNV zo 6. februára 1995 neumožňuje, aby sa tvrdilo, že pri vzniku kartelu stáli len dodávatelia (pozri bod 37 vyššie).
- 271 Okolnosť, že Komisia sa domnievala, že kartel sa začal až 1. apríla 1994, však znižuje dôkaznú silu tohto dokumentu na podporu kvalifikácie žalobkyne ako podnecovateľa, keďže bol spísaný viac ako dva roky pred týmto dátumom. Samotný tento dokument preto nepostačuje na to, aby sa dospelo k záveru, že žalobkyňa v prejednávanej veci zohrávala pri predmetnom porušení úlohu podnecovateľa.
- 272 Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že posúdenie Komisie uvedené v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého žalobkyňa zohrávala pri predmetnom porušení úlohu podnecovateľa tým, že SNV navrhla predloženie návrhov na spoluprácu medzi dodávateľmi a W5, a tým, že ostatným staviteľom zaslala návrh osobitných zliav predložený SNV, je nedostatočne odôvodnené.
- 273 Keďže Komisia vzhľadom na okolnosti uvedené v odôvodnení 342 napadnutého rozhodnutia nepredložila Všeobecnému súdu nijaký dodatočný dôkaz s cieľom preukázať úlohu žalobkyne ako podnecovateľa v rámci predmetného porušenia, Všeobecný súd sa sústreďuje na skúmanie úlohy vodcu, ktorú SNV zohrávala v rámci toho istého porušenia.

b) O úlohe vodcu

Tvrdenia účastníkov konania

- 274 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia jej prisúdila úlohu vodcu kartelu, hoci o tom neexistoval nijaký dôkaz. Súd Únie pritom stanovil, že na konštatovanie, že podnik zohrával úlohu vodcu, sa musí preukázať, že tento podnik urobil konkrétne úkony, ktoré boli hlavným podnetom na uplatňovanie tajnej dohody, čím sa jasne odlišil od ostatných účastníkov dohody (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 374).
- 275 V prejednávanej veci Komisia pri usudzovaní, že žalobkyňa bola vodcom kartelu, vychádzala zo štyroch okolností: z jej úlohy, ktorú zohrávala počas prvých rokov kartelu, teda v rokoch 1994 a 1995, pri dojednávaniach s dodávateľmi v mene významných staviteľov; z toho, že od roku 1996 prevzala iniciatívu organizovať stretnutia kartelu medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi; uľahčovala konanie týchto stretnutí kartelu tým, že dala k dispozícii svoje priestory; napokon na týchto stretnutiach zastávala úlohu predsedajúceho. Podľa žalobkyne nie je žiadna z týchto okolností dôvodná.
- 276 Po prvé Komisia odôvodnila svoje tvrdenie, že v rokoch 1994 až 1996 žalobkyňa uzatvárala v mene významných staviteľov dohody s SNV, výlučne na základe správy zabavenej v priestoroch spoločnosti HBG, ktorá je však len súčasťou chýrov, ktoré sa navyše neskôr ukázali nepodložené, keďže dodávatelia v decembri 1994 zvýšili svoje ceny. Tieto chýry boli okrem toho spochybnené vyhlásením jedného z jej zamestnancov a autor správy HBG sa nikdy nezúčastnil na stretnutiach kartelu.

- 277 Po druhé tvrdenie Komisie, že žalobkyňa od roku 1996 prevzala iniciatívu organizovať stretnutia kartelu medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi, vychádza len z vyhlásení SNV a Kuwait Petroleum urobených v rámci ich snáh získať prospech z oznámenia o spolupráci, ktoré si navzájom odporujú a okrem toho nezodpovedajú viacerým dokumentom v spise, ako sú pokyny sekretariátu vedenia žalobkyne. Domnieva sa, že viaceré dokumenty umožňujú potvrdenie toho, že iniciatívu pri organizovaní týchto stretnutí vždy preberala SNV.
- 278 Po tretie Komisia sa nemala domnievať, že skutočnosť, že pravidelne nechávala svoje budovy k dispozícii na konanie stretnutí kartelu, znamená, že zohrávala osobitnú úlohu. Táto okolnosť sa totiž na jednej strane vysvetľuje priaznivým ústredným umiestnením jej kancelárií a na druhej strane sa stretnutia často konali na iných miestach. Komisia sa okrem iného nemohla opierať o list adresovaný žalobkyňi spoločnosťou Heijmans, v ktorom sa táto spoločnosť sťažuje na chýbajúcu koordináciu pri organizovaní stretnutia zo 16. februára 2001, keďže tento list predstavuje len korešpondenciu medzi zamestnancom Heijmans a jeho predchodcom, ktorý vtedy pracoval u žalobkyne.
- 279 Napokon po štvrté sa žalobkyňa domnieva, že tvrdenie, podľa ktorého vykonávala na stretnutiach kartelu úlohu predsedajúcej, vychádza len z tendenčného vyhlásenia spoločnosti Kuwait Petroleum, ktoré bolo podané v rámci oznámenia o spolupráci a ktorého obsah spochybňuje. Zdôrazňuje, že tomuto vyhláseniu samému osebe, branému izolovane, by sa nemala prikladať nijaká dôkazná sila tým viac, že obsahuje nepravdivé údaje, a že Komisia okrem toho nemala uvádzať vyhlásenie iného zamestnanca Kuwait Petroleum, ktorý sa priamo nikdy nezúčastnil na koordinácii týkajúcej sa bitúmenu.
- 280 Komisia odmieta tvrdenia žalobkyne.

Posúdenie Všeobecným súdom

- 281 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že ak sa porušenia dopustili viaceré podniky, musia sa v rámci určenia výšky pokút preukázať ich jednotlivé úlohy na porušení počas trvania ich účasti na ňom (rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 30 vyššie, bod 150, a Enichem Anic/Komisia, už citovaný v bode 262 vyššie, bod 264). Z toho najmä vyplýva, že úlohu „vedúceho“ (vodcu) zohrávanú jedným alebo viacerými podnikmi v rámci kartelu treba zohľadniť pri výpočte výšky pokuty, keďže podniky, ktoré zohrávali takúto úlohu, musia z tohto dôvodu niesť osobitnú zodpovednosť v porovnaní s ostatnými podnikmi (rozsudok Finnboard/Komisia, už citovaný v bode 249 vyššie, bod 45).
- 282 V súlade s týmito zásadami uvádza bod 2 usmernení na výpočet pokút pod nadpisom príťažujúce okolnosti demonštratívny zoznam okolností, ktoré môžu viesť k zvýšeniu základnej sumy pokuty, ktorý obsahuje najmä „úloh[u] vodcu alebo podnecovateľa porušenia“ (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, body 280 až 282).
- 283 Na to, aby bolo možné podnik kvalifikovať ako vodcu kartelu, musí pre kartel predstavovať podstatnú hnaciu silu alebo niesť osobitnú a konkrétnu zodpovednosť za jeho fungovanie. Táto okolnosť sa musí posúdiť globálne s ohľadom na kontext prejednávanej veci (rozsudky Súdu prvého stupňa BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, body 299, 300, 373 a 374, a z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, T-410/03, Zb. s. II-881, bod 423). Možno ju vyvodiť najmä z toho, že podnik dal svojimi konkrétnymi krokmi sám od seba zásadný podnet na kartel (rozsudky BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, body 348, 370 až 375 a 427, a z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, už citovaný, bod 426). Možno ju tiež vyvodiť zo súboru nepriamych dôkazov poukazujúcich na odhodlanosť podniku zabezpečiť stabilitu a úspech kartelu (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 351).

- 284 Tak je to v prípade, ak sa podnik zúčastňoval na stretnutiach kartelu v mene iného podniku, ktorý sa na týchto stretnutiach nezúčastňoval, a informoval ho o ich výsledkoch (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 439). Rovnako je to aj v prípade, ak sa preukáže, že uvedený podnik zohrával vedúcu úlohu pri konkrétnom fungovaní kartelu napríklad tým, že organizoval množstvo stretnutí, zhromažďoval a rozosiela informácie v rámci kartelu a najčastejšie vypracovával návrhy týkajúce sa fungovania kartelu (pozri v tomto zmysle rozsudok IAZ International Belgium a i./Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, body 57 a 58, a rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, body 404, 439 a 461).
- 285 Okrem toho skutočnosť, že na dodržiavanie dohôd uzavretých v rámci kartelu sa aktívne dohliadalo, je určujúcim znakom úlohy vodcu, ktorú zohrával podnik (rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 222 vyššie, bod 577).
- 286 Naopak skutočnosť, že podnik vyvíja nátlak na ostatných členov kartelu, alebo im dokonca diktuje ich správanie, nie je nevyhnutnou podmienkou na to, aby bolo možné tento podnik kvalifikovať ako vodcu kartelu (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 374). Postavenie podniku na trhu ani zdroje, ktorými disponuje, nemôžu predstavovať dôkazy o úlohe vodcu porušenia, a to ani keby boli súčasťou kontextu, s ohľadom na ktorý sa takéto dôkazy musia posúdiť (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, T-224/00, Zb. s. II-2597, bod 241, a BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 299).
- 287 Treba napokon pripomenúť, že Všeobecný súd už dospel k záveru, že Komisia sa mohla domnievať, že úlohu vodcu v rámci kartelu zohrávali viaceré podniky (rozsudok Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, už citovaný v bode 286 vyššie, bod 239).
- 288 Všeobecnému súdu preto prislúcha, aby vzhľadom na zásady pripomenuté vyššie posúdil, či Komisia predložila dostatočné dôkazy na účely preukázania, že žalobkyňa zohrávala v rámci kartelu úlohu vodcu.
- 289 V prejednávanej veci z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia zastávala názor, že SNV v rámci skupiny dodávateľov a žalobkyňa v rámci W5 niesli osobitnú zodpovednosť na základe svojej úlohy „vodcu“ kartelu počas celej dĺžky jeho trvania (odôvodnenia 343 až 349). Komisia tak na to, aby dospela k záveru, že žalobkyňa zohrávala pri porušení úlohu vodcu, zohľadnila štyri zásadné okolnosti: v rokoch 1994 a 1995 nadviazala kontakty s SNV, ktoré umožnili vznik kartelu; od roku 1996 sa SNV kontaktovala so žalobkyňou vo veci zmeny cien, pričom žalobkyňa následne pozvala ostatných významných staviteľov na stretnutie; prípravné stretnutia W5 aj kartelu boli často organizované žalobkyňou, ktorá posielala pozvánky, a konali sa v jej priestoroch; bola hovorkyňou významných staviteľov a viedla diskusie počas stretnutí s dodávateľmi. Na to, aby Komisia dospela k tomuto záveru, vychádzala z dokumentov, ktoré pochádzali z rovnakého aj neskoršieho času ako kartel. Žalobkyňa sa domnieva, že žiadna z týchto okolností nie je dôvodná.
- 290 Komisia sa domnievala, že žalobkyňa zohrávala hlavnú úlohu v rokovaníach s dodávateľmi v rokoch 1994 a 1995, pričom vychádzala zo správy HBG z 8. júla 1994.
- 291 Z tohto interného dokumentu HBG vyplýva, že medzi W5, ktorú zastupoval zamestnanec žalobkyne, a ropnými spoločnosťami, ktoré zastupovala SNV, bola na rok 1994 uzatvorená dohoda, ale že ropné spoločnosti chceli zvýšiť svoje ceny v rozpore s touto dohodou, a preto sa HBG chcela v tejto veci kontaktovať s tým istým zamestnancom žalobkyne. Hoci sa môže zdať, že tento dokument prináša chýry, pokiaľ ide o rozhodnutie ropných spoločností zvýšiť svoje ceny, určitým spôsobom odkazuje na existenciu dohody uzatvorenej prostredníctvom SNV a žalobkyne a na odvolávanie sa HBG na žalobkyňu, čím predstavuje významný nepriamy dôkaz o jej úlohe vodcu kartelu.

- 292 Okrem toho treba odmietnuť tvrdenie žalobkyne, že autor správy HBG sa nikdy nezúčastnil na stretnutiach kartelu, keďže súd Únie uviedol, že skutočnosť, že informácie boli sprostredkované, nemá vplyv na dôkaznú hodnotu (rozsudok Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, Shell/Komisia, T-11/89, Zb. s. II-757, bod 86), a že podľa všeobecných pravidiel v oblasti dokazovania treba prisúdiť veľký význam skutočnosti, že dokumenty boli vyhotovené v bezprostrednej súvislosti s predmetnými stretnutiami a zjavne bez predpokladu, že by sa o nich mohli dozvedieť iné tretie osoby (návrhy, ktoré predniesol sudca Vesterdorf ako generálny advokát vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia, T-1/89, Zb. s. II-867, II-869). V prejednávanej veci bol tento zamestnanec poverený nákupom bitúmenu pre HBG a úzko spolupracoval so zamestnancom, ktorý sa priamo zúčastňoval na koordinácii s W5 a následne na stretnutiach kartelu. Preto majú správy spísané týmto zamestnancom v čase rozhodujúcich skutočností významnú dôkaznú silu.
- 293 Komisia sa okrem iného domnievala, že od roku 1996 žalobkyňa spoločne s SNV prevzali iniciatívu organizovať stretnutia kartelu, pričom vychádzala z vyhlásení SNV a Kuwait Petroleum. Z týchto vyhlásení (vyhlásenia SNV z 10. októbra 2003 a Kuwait Petroleum z 9. októbra 2003, odôvodnenie 344 napadnutého rozhodnutia) totiž vyplýva, že SNV musela informovať žalobkyňu o akejkoľvek zmene ceny, pričom tieto dva podniky sa stretávali, aby určili, či je nevyhnutné stretnutie kartelu.
- 294 Dokumenty, na ktoré sa odvoláva žalobkyňa, aby vyvrátila tieto vyhlásenia, neumožňujú spochybníť záver Komisie, že žalobkyňa zohrávala úlohu vodcu. Ide totiž o internú správu SNV zo 6. februára 1995, odôvodnenie 110 napadnutého rozhodnutia týkajúce sa žiadosti SNV určenej žalobkyňi o zorganizovanie koordináčného stretnutia 28. marca 2000 a interné pokyny sekretariátu vedenia žalobkyne z 1. októbra 2002 uvádzajúce, že SNV prevzala iniciovanie stretnutí kartelu (odôvodnenie 345 napadnutého rozhodnutia). Ako však bolo uvedené v bode 37 vyššie, správa SNV zo 6. februára 1995 neumožňuje určiť, či dodávatelia vnútili kartel významným staviteľom. Okrem iného skutočnosť, že SNV žiadala konanie stretnutia kartelu v roku 2000 a že interný dokument žalobkyne v roku 2002 uvádzal, že SNV prevzala iniciovanie stretnutí, nepostačuje na vyvrátenie tvrdenia Komisie, že stretnutia kartelu boli organizované po kontaktoch medzi SNV a žalobkyňou. Treba totiž pripomenúť dvojstrannosť toho kartelu, ako aj skutočnosť, že súd Únie uviedol, že Komisia môže pripísať úlohu vodcu kartelu viacerým podnikom (rozsudok Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, už citovaný v bode 286 vyššie, body 299 až 301).
- 295 Komisia okrem toho na to, aby žalobkyňi pripísala úlohu vodcu, zohľadnila skutočnosť, že pravidelne nechávala k dispozícii svoje budovy na konanie stretnutí kartelu. Vychádzala pritom z odpovede Kuwait Petroleum zo 16. septembra 2003 na žiadosť o informácie, vyhlásenia Kuwait Petroleum z 9. októbra 2003 (odôvodnenie 345 napadnutého rozhodnutia), pozvánok zaslaných žalobkyňou na stretnutie kartelu 28. marca 2000 (odôvodnenie 110 napadnutého rozhodnutia odkazujúce na faxy zo 16. a z 21. marca 2000 zaslané žalobkyňou spoločnostiam SNV, NBM, HWZ, Ballast Nedam, Dura Vermeer a Heijmans), ako aj z listu zaslaného žalobkyňi spoločnosťou Heijmans, v ktorej sa sťažuje na nedostatok koordinácie pri organizovaní stretnutia zo 16. februára 2001 (odôvodnenie 346 napadnutého rozhodnutia).
- 296 Žalobkyňa sa však domnieva, že stretnutia kartelu sa často konali v jej priestoroch z dôvodu jej ústredného umiestnenia a že Komisia nemohla použiť ako dôkaz list zamestnanca Heijmans. Bez ohľadu na to, v akej súvislosti Heijmans spísala sťažnosť proti žalobkyňi, treba konštatovať, že táto sťažnosť predstavuje silný dôkaz o jej úlohe vodcu pri organizovaní stretnutí kartelu, ktorý sa musí posudzovať vzhľadom na ostatné zhodujúce sa dokumenty citované Komisiou. Navyše žalobkyňa nemôže na minimalizovanie svojej úlohy v karteli uvádzať len ústredné geografické umiestnenie svojich priestorov.
- 297 Komisia sa napokon domnievala, že žalobkyňa až do roku 2000 zastávala úlohu predsedajúceho na stretnutiach kartelu, pričom vychádzala z vyhlásení dvoch zamestnancov Kuwait Petroleum z 1. októbra 2003 (odôvodnenia 346 a 347 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa spochybňuje platnosť týchto vyhlásení, ktoré okrem iného obsahujú množstvo chýb a z ktorých jedno pochádza od zamestnanca, ktorý sa na stretnutiach kartelu nikdy priamo nezúčastnil.

- 298 Treba však poznamenať, že tieto dve vyhlásenia sa zhodujú a že asistent riaditeľa pre bitúmen Kuwait Petroleum, ktorý sa zúčastňoval na stretnutiach kartelu, sa zúčastnil prinajmenšom na dvoch prípravných stretnutiach dodávateľov, a teda bol úzko spojený so stretnutiami kartelu. Ako to správne zdôrazňuje Komisia, treba tiež zohľadniť skutočnosť, že Kuwait Petroleum nemala nijaký záujem na preceňovaní úlohy žalobkyne počas konania stretnutí kartelu.
- 299 Všetky predchádzajúce úvahy vedú Všeobecný súd k záveru, že Komisia predložila viacero zhodujúcich sa dôkazov, ktoré posudzované spoločne umožňujú domnievať sa, že žalobkyňa tým, že sa kontaktovala s SNV, umožnila vznik kartelu, pričom od roku 1996 po kontaktoch s SNV vyzývala ostatných významných staviteľov, aby sa stretli, organizovala početné stretnutia kartelu vo svojich priestoroch a že sa na stretnutiach kartelu správala ako hovorca W5, predstavovala podstatnú hnaciu silu kartelu, čo umožňovalo kvalifikovať ju ako vodcu.
- 300 Komisia teda nevychádzala z nesprávneho posúdenia, keď na základe súboru koherentných a zhodujúcich sa nepriamych dôkazov dospela k záveru, že žalobkyňa prevzala v karteli úlohu vodcu.

3. Záver týkajúci sa priťažujúcich okolností

- 301 Z bodov 262 až 273 vyššie vyplýva, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala, že žalobkyňa zohrávala úlohu podnecovateľa predmetného porušenia. Všeobecný súd preto musí uplatniť svoju neobmedzenú právomoc v súvislosti s posúdením úlohy, ktorú zohrávala žalobkyňa v rámci predmetného porušenia. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Komisia z dôvodu priťažujúcich okolností uvedených v bode 2 tretej zarážky usmernení na výpočet pokút uplatnila voči žalobkyni len jedno 50 % zvýšenie základnej sumy pokuty.
- 302 Okrem iného treba pripomenúť, že aj keď súd Únie rozlišuje medzi úlohou podnecovateľa a úlohou vodcu, uviedol, že ak dôkazy predložené Komisiou nie sú dostatočné, pokiaľ ide o jednu z týchto dvoch úloh, môže napriek tomu potvrdiť zvýšenie pokuty, o ktorom rozhodla Komisia, v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci (pokiaľ ide o prípad potvrdenia len úlohy vodcu, pozri rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 257 vyššie, bod 354).
- 303 Všeobecný súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že vzhľadom na význam úlohy žalobkyne ako vodcu, ako bola preukázaná v bodoch 281 až 300 vyššie, nie je namieste znížiť uvedené zvýšenie. Z tejto analýzy totiž predovšetkým vyplýva, že žalobkyňa stála pri pôvode vzniku kartelu, potom od roku 1996 organizovala prípravné stretnutia W5, ako aj kartelu, ktoré sa konali v jej priestoroch, a napokon, že v mene celej W5 viedla diskusiu na stretnutiach s dodávateľmi.

O trovách

- 304 Podľa článku 87 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže žalobkyňa vo veci nemala úspech, je opodstatnené zaviazat' ju na náhradu trov konania v súlade s návrhmi Komisie.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (šiesta komora)

rozhodol a vyhlásil:

- 1. Žaloba sa zamieta.**
- 2. Koninklijke Wegenbouw Stevin BV je povinná nahradiť trovy konania.**

Jaeger

Wahl

Soldevila Fragoso

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 27. septembra 2012.

Podpisy

Obsah

Skutkové okolnosti	1
I – Žalobkyňa	2
II – Správne konanie	2
III – Napadnuté rozhodnutie	3
Konanie a návrhy účastníkov konania	4
Právny stav	4
I – O návrhoch na zrušenie napadnutého rozhodnutia	4
A – Úvodné poznámky	4
1. Tvrdenia účastníkov konania	5
2. Posúdenie Všeobecným súdom	5
B – Nesprávne skutkové posúdenia	6
1. O prvom nesprávnom skutkovom posúdení, založenom na nepochopení protichodnosti záujmov dodávateľov a významných staviteľov	6
a) Tvrdenia účastníkov konania	6
b) Posúdenie Všeobecným súdom	6
2. O druhom nesprávnom skutkovom posúdení, týkajúcom sa obsahu dohôd medzi dodávateľmi a významnými staviteľmi	8
a) Tvrdenia účastníkov konania	8
b) Posúdenie Všeobecným súdom	9
3. O treťom nesprávnom skutkovom posúdení, založenom na nesprávnom vyhodnotení záujmu významných staviteľov na karteli	11
a) Tvrdenia účastníkov konania	11
b) Posúdenie Všeobecným súdom	12
4. O štvrtom nesprávnom skutkovom posúdení, založenom na neexistencii účinkov kartelu na hospodársku súťaž na trhu s cestným stavitelstvom	14
a) Tvrdenia účastníkov konania	14
b) Posúdenie Všeobecným súdom	14
5. O piatom nesprávnom skutkovom posúdení, týkajúcom sa fungovania kartelu: vznik a časový vývoj kartelu a mechanizmus sankcií	16

a) Tvrdenia účastníkov konania	16
b) Posúdenie Všeobecným súdom	16
6. O šiestom nesprávnom skutkovom posúdení, týkajúcom sa úlohy ExxonMobil v karteli	18
a) Tvrdenia účastníkov konania	18
b) Posúdenie Všeobecným súdom	18
C – Nesprávne právne posúdenia	19
1. Úvodné poznámky	19
2. O prvom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na neúčasti významných staviteľov na karteli dodávateľov	19
a) Tvrdenia účastníkov konania	19
b) Posúdenie Všeobecným súdom	19
3. O druhom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na neexistencii protisúťažného cieľa kartelu	19
a) Tvrdenia účastníkov konania	19
b) Posúdenie Všeobecným súdom	20
4. O treťom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na odmietnutí Komisie uplatňovať ustanovenia článku 81 ods. 3 ES a usmernenia týkajúce sa dohôd o horizontálnej spolupráci	21
a) Tvrdenia účastníkov konania	21
b) Posúdenie Všeobecným súdom	22
5. O štvrtom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na nepresnom vymedzení relevantného trhu a nesprávnom posúdení postavenia významných staviteľov na trhu	24
a) Tvrdenia účastníkov konania	24
b) Posúdenie Všeobecným súdom	24
6. O piatom nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností, založenom na neexistencii nepriamych účinkov vyvolaných na sekundárnom trhu s cestným staviteľstvom	26
a) Tvrdenia účastníkov konania	26
b) Posúdenie Všeobecným súdom	26
D – O porušení podstatných formálnych náležitostí a práva na obhajobu	27
1. Tvrdenia účastníkov konania	27

2. Posúdenie Všeobecným súdom	27
a) Všeobecné zásady týkajúce sa prístupu k dokumentom z obdobia po oznámení o výhradách	27
b) Uplatnenie v prejednávanej veci	29
II – O návrhoch smerujúcich k zrušeniu alebo zníženiu pokuty	30
A – O určení základnej sumy pokuty	30
1. O kvalifikácii porušenia ako veľmi závažného	30
a) Tvrdenia účastníkov konania	30
b) Posúdenie Všeobecným súdom	31
2. O nesprávnom posúdení dopadu kartelu na trh	32
a) Tvrdenia účastníkov konania	32
b) Posúdenie Všeobecným súdom	33
3. O neprimeranosti základnej sumy	34
a) Tvrdenia účastníkov konania	34
b) Posúdenie Všeobecným súdom	34
4. O nesprávnom posúdení dĺžky trvania porušenia	36
a) Tvrdenia účastníkov konania	36
b) Posúdenie Všeobecným súdom	36
B – O priťažujúcich okolnostiach	37
1. O priťažujúcej okolnosti týkajúcej sa odmietnutia spolupracovať pri inšpekcii	37
a) Tvrdenia účastníkov konania	37
b) Posúdenie Všeobecným súdom	38
O porušení práva na obhajobu spojenom s obsahom oznámenia o výhradách	38
O nesprávnom právnom posúdení skutkových okolností	39
– O prvom incidente	39
– O druhom incidente	41
O zásade riadnej správy vecí verejných	42
O porušení ustanovení článku 15 nariadenia č. 17	42
O neprimeranosti zvýšenia pokuty z dôvodu odmietnutia spolupráce	44

2. O úlohách podnecovateľa a vodcu	44
a) O úlohe podnecovateľa	44
Tvrdenia účastníkov konania	44
Posúdenie Všeobecným súdom	45
b) O úlohe vodcu	47
Tvrdenia účastníkov konania	47
Posúdenie Všeobecným súdom	48
3. Záver týkajúci sa priťažujúcich okolností	51
O trovách	51